ΣΟΣΙΑΛΙΣΜΟΣ

ΑΠΟ ΤΑ ΚΑΤΩ

Νοέμβρης-Δεκέμβρης 2020
Νο 143 Τιμή: 4€

Νικήσαμε - συνεχίζουμε

Εγκληματική οργάνωση Χρυσή Αυγή - Επιτέλους Καταδίκη!

• Η δύναμη του κόσμου είναι μεγαλύτερη από τη δύναμη της εξουσίας

• Ελλάδα-Τουρκία: στη δίνη των μεγάλων ανταγωνισμών

• Πανδημία και καπιταλισμός • Τουρισμός και δημόσιος χώρος • Κίνημα Παιδείας • Μπετόβεν

ΤΕΥΧΟΣ 143

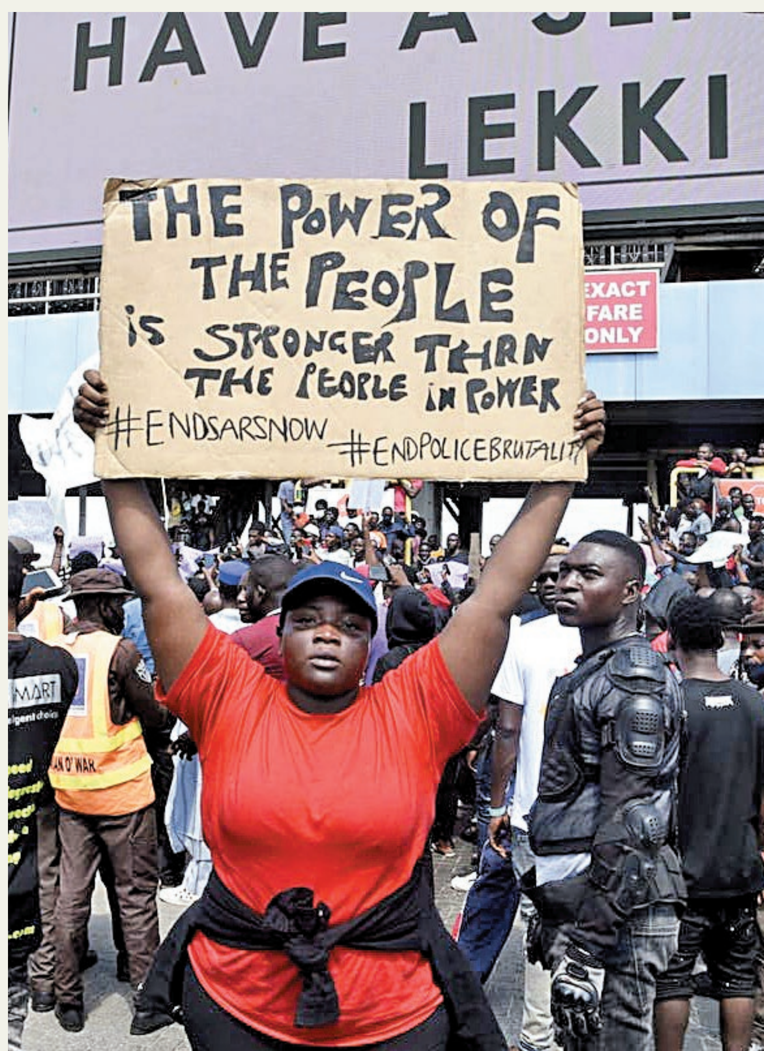
Νοέμβρης-Δεκέμβρης 2020

Ο **Σοσιαλισμός από τα Κάτω** είναι το δίμηνο περιοδικό του **Σοσιαλιστικού Εργατικού Κόμματος**
Ιδιοκτήτης: Εκδόσεις Μαρξιστικό Βιβλιοπωλείο, Υπεύθυνη σύνταξης: Μαρία Στύλλου
Σύνταξη: Κώστας Βλασόπουλος, Αργυρή Ερωτοκρίτου, Θανάσης Καμπαγιάννης, Σωτήρης Κοντογιάννης, Νίκος Λούντος, Λέανδρος Μπόλαρης, Κώστας Σαρρής, Εξώφυλλο, Σελιδοποίηση: Γιάννης Κούβαρης, Παντελής Γαβριηλίδης,
Υπεύθυνη διακίνησης: Άννα Αδαμίδη, 6946168022, Κεντρική διάθεση: Μαρξιστικό Βιβλιοπωλείο, Φειδίου 14, Τηλ. 210 5247584, Περιοδικό "Σοσιαλισμός από τα Κάτω", Τ.Θ. 8161-102 10, Αθήνα, ISSN: 2241-7176
Για επικοινωνία: sosialismosapotakato@gmail.com - www.socialismfrombelow.gr

15 Οκτώβρη: Πανεργατική απεργία στο δημόσιο

«Η δύναμη του κόσμου είναι μεγαλύτερη από τη δύναμη της εξουσίας»

Η Μαρία Στύλλου περιγράφει πώς το σύστημα που βουλιάζει στην κρίση και στην πανδημία, βρίσκεται αντιμέτωπο με μαζικές εκρήξεις

Διαδηλώτρια στη Νιγηρία με πικέτα που έχει σύνθημα τον τίτλο αυτού του άρθρου

Το 2020 κλείνει ακυρώνοντας τους σχεδιασμούς και τις προβλέψεις κυβερνήσεων και της άρχουσας τάξης σε πρωτοφανή κλίμακα. Όχι μόνο γεωγραφικά, σε όλα τα μήκη και τα πλάτη του πλανήτη, αλλά και σε βάθος χρόνου.

Ο 21ος αιώνας είχε μπει με δηλώσεις αισιοδοξίας για την οικονομία και την κοινωνία με προοπτικές ειρήνης και ευημερίας παντού. Στην Αμερική κυριαρχούσε η «μαγική πολιτική» της Fed, της Κεντρικής Τράπεζας υπό την ηγεσία Γκρίνσπαν που υποσχόταν ανοδική πορεία για όλους, από τα χρηματιστήρια μέχρι τον απλό κόσμο που κυνηγούσε ένα στεγαστικό δάνειο. Στην Ευρώπη, το κοινό νόμισμα της Ευρωζώνης θα ήταν το όχημα για να γίνει η ΕΕ μια νέα Αμερική οικονομικά και τεχνολογικά.

Το σοκ της διάψευσης ήρθε γρήγορα με την κρίση του 2007-8 στις ΗΠΑ, με την κατάρρευση της Λήμαν Μπράδερς και τον πανικό για τη διάσωση του τραπεζικού συστήματος και αμέσως μετά στην ΕΕ με την κρίση των PIGS (Πορτογαλία, Ιρλανδία, Ελλάδα, Ισπανία) που εγκαινίασε την περίοδο της άγριας λιτότητας των Μνημονίων.

Οι διακηρύξεις ότι όλα αυτά θα αποτελούσαν μια δυσάρεστη παρένθεση, με επιστροφή στην ανάκαμψη στα τέλη της δεκαετίας του 2010, βρίσκονται τώρα πια και αυτές πεταμένες στα σκουπίδια. Πριν από ένα χρόνο, κυριαρχούσαν ακόμη τέτοιες θριαμβολογίες: ο Τραμπ έλεγε ότι η Αμερική έχει την καλύτερη οικονομία όλων των εποχών, η Μέρκελ υποτίθεται ότι είχε οδηγήσει τη Γερμανία στην κορυφή των οικονομικών επιτυχιών, ακόμη και ο Μητσοτάκης παρίστανε ότι βάζει την Ελλάδα σε αυτό το τρένο.

Ο Μάικλ Ρόμπερτς έμοιαζε φωνή στην έρημο όταν έγραφε ότι *«Παντού τα στοιχεία δείχνουν μια απότομη επιβράδυνση της οικονομικής ανάπτυξης, κατάρρευση της παγκόσμιας αυτοκινητοβιομηχανίας και βουτιές σε πολλές από τις 'αναδυόμενες' οικονομίες».*[1]

Τώρα, όμως, ο Μάρτιν Γουλφ γράφει στους Φαϊνάνσιαλ Τάιμς παραμονές των αμερικάνικων εκλογών: *«Αυτοί που χαράζουν πολιτική πρέπει να αποφύγουν να επαναλάβουν το λάθος μιας πρόωρης απόσυρσης της κρατικής στήριξης, όπως έκαναν μετά την οικονομική κρίση του 2008. (…) Ξέρουμε ότι η πανδημία έχει επιφέρει μια τεράστια παγκόσμια ύφεση. Ότι τα οικονομικά βάρη είναι μεγαλύτερα για τους νέους, τους ανειδίκευτους, τις μειονότητες και τις εργαζόμενες μητέρες. Και ότι σχεδόν 90 εκατομμύρια άνθρωποι μπορεί να βρεθούν μέχρι το τέλος της χρονιάς κάτω από το όριο της ακραίας φτώχειας που είναι το 1,90 δολάρια την ημέρα, σύμφωνα με εκτιμήσεις του ΔΝΤ».*[2]

Η αβεβαιότητα για τις προοπτικές της παγκόσμιας οικονομίας σε συνδυασμό με την πανδημία του κορονοϊού καταγράφεται και στα διεθνή χρηματιστήρια που κάνουν βουτιά λίγο πριν τις εκλογές στις ΗΠΑ και ενώ η Ευρώπη προχωράει σε μερικό λοκντάουν καθώς το δεύτερο κύμα της πανδημίας ξεφεύγει εκτός ελέγχου. Την τελευταία βδομάδα του Οκτώβρη σημειώθηκε η μεγαλύτερη πτώση από τα μέσα Μαρτίου, τότε που ξεδιπλωνόταν το πρώτο κύμα της πανδημίας.[3]

Στην ελληνική περίπτωση η διάψευση είναι ακόμη πιο απότομη. Ακόμα και στις αρχές Σεπτέμβρη από τη Θεσσαλονίκη ο Μητσοτάκης υποστήριζε ότι έρχεται σύντομα ισχυρή οικονομική ανάκαμψη βασισμένη στην «επιτυχία» της αντιμετώπισης του κορονοϊού την άνοιξη και στην προσδοκία των 32 δις ευρώ από το καινούργιο «Ταμείο Ανάκαμψης» της ΕΕ. Και τα δυο σκέλη αποδεικνύονται ψεύτικα.

Ο μύθος της επιτυχημένης αντιμετώπισης της πανδημίας καλλιεργήθηκε με στόχο την ανάκαμψη της «βαριάς βιομηχανίας» του ελληνικού καπιταλισμού, δηλαδή του τουρισμού. Γύρισε μπούμερανγκ καθώς η χαλάρωση των μέτρων ελέγχου για τον κορονοϊό το μόνο που πέτυχε είναι να επιταχύνει το δεύτερο κύμα της πανδημίας στην Ελλάδα, ενώ ο πακτωλός κρατικής επιδότησης για την Aegean, τη Fraport, τους εφοπλιστές και τα μεγάλα ξενοδοχειακά συγκροτήματα έγινε καπνός. Τα νούμερα της τουριστικής περιόδου ήταν σε επίπεδα αρνητικού ρεκόρ. Αντί να επιδοτεί τους εργαζόμενους, η κυβέρνηση προτίμησε τα κίνητρα στους καπιταλιστές και το αποτέλεσμα ήταν καθαρά αρνητικό.

Αυτό ισχύει συνολικά για την απόπειρα Μητσοτάκη να αντιγράψει την πολιτική του Τραμπ με τη συλλογιστική ότι οι φοροαπαλλαγές για τα κέρδη φέρνουν επενδύσεις. Αυτή η πολιτική κλατάρει μέσα στην ίδια την Αμερική και πολύ περισσότερο εδώ, όπου το δημόσιο χρέος εξακολουθεί να μην είναι βιώσιμο και να βρίσκεται κάτω από την επιτήρηση των «θεσμών» της ΕΕ. Η προοπτική ότι η ίδια η ΕΕ θα κλείσει την τρύπα με τα δις του νέου Ταμείου αποδεικνύεται ανέφικτη. Οι ρυθμοί και οι όροι με τους οποίους το διευθυντήριο της ΕΕ αντιμετωπίζει τις εκταμιεύσεις μεταφράζονται σε νέο γύρο κρίσης για την ελληνική οικονομία και νέο κύκλο αντεργατικών επιθέσεων από την κυβέρνηση της ΝΔ.

Δεν είναι μόνο ο κρατικός προϋπολογισμός που αντιμετωπίζει πρόβλημα. Οι τράπεζες φτάνουν ξανά στο σημείο να χρειάζονται νέα ανακεφαλαιοποίηση, όπως φάνηκε από την περίπτωση της Τράπεζας Πειραιώς. Και έτσι για άλλη μια φορά η κυβέρνηση εκστρατεύει ενάντια στους εργαζόμενους. Ο νέος Πτωχευτικός Κώδικας που ψηφίστηκε στη Βουλή είναι μόνο ένα παράδειγμα λεηλασίας για να κλείσουν οι τρύπες. Οι άλλες πλευρές της επίθεσης είναι οι περικοπές των δαπανών για την Υγεία, την Παιδεία, την Πρόνοια και το χτύπημα των συνθηκών εργασίας και των συνδικαλιστικών δικαιωμάτων.

Η αγριότητα των περικοπών φαίνεται στα γηροκομεία που γίνονται παγίδες θανάτου, στα νοσοκομεία όπου οι ΜΕΘ φτάνουν στα όριά τους, στις συγκοινωνίες όπου ο συνωστισμός είναι επίσημη κυβερνητική πολιτική. Και πάνω σε αυτά έρχεται να προστεθεί η επίθεση στα

ωράρια και στον συνδικαλισμό με τα νέα νομοσχέδια του Βρούτση.

Ο Μητσοτάκης αντιγράφει τον Τραμπ και στην αναζήτηση αποδιοπομπαίων τράγων για τις αποτυχίες τους. Εκεί είναι η ρατσιστική στοχοποίηση των Μαύρων και του κινήματος που υπερασπίζεται τις ζωές τους. Εδώ είναι το ρατσιστικό κυνήγι των προσφύγων και των μεταναστών, οι επαναπροωθήσεις στα σύνορα, το κλείσιμο σε στρατόπεδα-φυλακές. Και από δίπλα η στοχοποίηση της νεολαίας ως υπεύθυνης για την εξάπλωση του κορονοϊού. Όλα αυτά μαζί οδηγούν στην κλιμάκωση της καταστολής με πρόσφατο παράδειγμα την αστυνομική επιχείρηση στα γραφεία του ΣΕΚ. Όπως τόνιζαν δικηγόροι της Πολιτικής Αγωγής της δίκης της Χρυσής Αυγής:

«Λίγες μέρες μετά τη λήξη της δίκης της Χ.Α. φαίνεται ότι κάποιοι ενοχλούνται έντονα με το αποτέλεσμά της και το δείχνουν απροκάλυπτα. Η ΕΛ.ΑΣ. των κ.κ. Μητσοτάκη και Χρυσοχοΐδη αντί να ψάχνει για τον φυγόποινο Παππά, αντί έστω να επιτηρεί τα εναπομείναντα γραφεία της εγκληματικής οργάνωσης Χρυσή Αυγή, επιτηρεί και αποκλείει τα γραφεία του Σοσιαλιστικού Εργατικού Κόμματος (…) το Σ.Ε.Κ. που όπως αποδείχθηκε στη δίκη, υπήρξε στόχος της Χ.Α., με επανειλημμένες επιθέσεις στα γραφεία και σε μέλη του, και στη συνέχεια κεντρική δύναμη του αντιφασιστικού κινήματος, τώρα δέχεται και την επίθεση της αστυνομίας που φαίνεται να θέλει να καλύψει το κενό αυτών που οδηγήθηκαν στη φυλακή. Προστίθεται ένας ακόμα κρίκος στην αλυσίδα που ξεκίνησε από τη βίαιη διάλυση με χημικά και με ψευδείς προφάσεις του μεγαλειώδους συλλαλητηρίου στις 7/10/2020».

Και η καταγγελία καταλήγει:

«Όσοι νομίζουν ότι αυτοί που πάλεψαν και πέτυχαν να αναδειχθεί η εγκληματική δράση της Χ.Α. θα ανεχθούν ένα αστυνομικό κράτος που θα συνεχίζει «νόμιμα» το έργο της και το επιδιώκουν, γρήγορα θα έχουν την τύχη της.

Αθήνα, 1/11/2020, Οι συνήγοροι πολιτικής αγωγής της Χ.Α. Δημήτρης Ζώτος, Θανάσης Καμπαγιάννης, Κώστας Παπαδάκης, Κώστας Σκαρμέας».[4]

Απεργία γυναικών στην Πολωνία για ελεύθερης εκτρώσεις

Αντίσταση

Πραγματικά, οι κατασταλτικές προσπάθειες της άρχουσας τάξης δεν καταφέρνουν να κρύψουν τις αποτυχίες του συστήματος πουθενά. Αντίθετα, ξεσηκώνουν εξεγέρσεις.

Στη Νιγηρία χιλιάδες κατέβηκαν στους δρόμους απαιτώντας το τέλος της αστυνομικής καταστολής. Με σύνθημα *«η δύναμη του κόσμου είναι μεγαλύτερη από τη δύναμη της εξουσίας»*, με τις γυναίκες μπροστά, ξεχύθηκαν εργαζόμενοι και νεολαία αψηφώντας τις δολοφονικές επιθέσεις. *«Βασικές υπηρεσίες Παιδείας, Υγείας, ύδρευσης και υγιεινής δεν φτάνουν ποτέ σε πολλά εκατομμύρια Νιγηριανών, ιδιαίτερα γυναικών και νέων κοριτσιών. Εκατομμύρια κορίτσια αποκλείονται από την εκπαίδευση, ιδιαίτερα στον βορρά όπου πολλά οδηγούνται σε γάμους νωρίς»* αναφέρει το αφιέρωμα των Φαϊνάνσιαλ Τάιμς στα 60χρονα της ανεξαρτησίας της Νιγηρίας.[5]

Η Νιγηρία είναι ο πιο πρόσφατος κρίκος στην αλυσίδα των μαζικών εκρήξεων. Δίπλα της στέκουν η Πολωνία με τεράστια συλλαλητήρια ενάντια στο νέο νόμο που απαγορεύει τις εκτρώσεις,[6] η Ταϊλάνδη που συγκλονίζεται από τεράστιες κινητοποιήσεις ενάντια στη χούντα και στη Μοναρχία,[7] η Βολιβία όπου ένα χρόνο μετά το πραξικόπημα κατά του Μοράλες η αντίσταση οδήγησε τη χούντα σε ήττα στις εκλογές,[8] η Λευκορωσία όπου οι εργατικές απεργίες επιμένουν να αντιστέκονται στον Λουκασένκο.[9]

Το 2019 είχε ονομαστεί χρονιά των εξεγέρσεων.[10] Το νήμα δεν κόπηκε από την πανδημία, αντίθετα συνεχίζεται ακόμη και σε χώρες που συνεχίζουν για δεύτερη χρονιά όπως η Χιλή και ο Λίβανος. Και δεν περιορίζεται, όπως θα ήθελαν να λένε κάποιοι απολογητές του «αναπτυγμένου» καπιταλισμού στις χώρες του «Τρίτου Κόσμου». Οι εξελίξεις στις ΗΠΑ το επιβεβαιώνουν. Το κίνημα Black Lives Matter αναδεικνύεται σε καθοριστικό παράγοντα για την έκβαση των εκλογών με τον Τραμπ στη γωνία αλλά και τον Μπάιντεν αδύναμο να ελέγξει τις κινητοποιήσεις. Η κυρίαρχη τάξη κυριολεκτικά βρίσκεται σε αγωνία για το τι ακολουθεί μετά τις εκλογές. Όπως γράφαμε στο προηγούμενο τεύχος αυτού του περιοδικού:

«βουλευτές του Δημοκρατικού Κόμματος ζητάνε να σταματήσει το κίνημα, γιατί η χώρα κινδυνεύει με νέο εμφύλιο πόλεμο καθώς ο Τραμπ εξαπολύει εκστρατεία «Νόμου και τάξης». Είναι η φωνή της κυρίαρχης τάξης και της πολιτικής ελίτ που φοβάται ότι έχει χάσει τον έλεγχο, και στους δρόμους και στους χώρους δουλειάς, ακόμα και στις αθλη-

Διαδήλωση στη Νιγηρία

τικές ομάδες και ομοσπονδίες. Απεργία στις πόλεις κηρύσσουν τα συνδικάτα μαζί με το Black Lives Matter, σε απεργία στο μπάσκετ, στο τένις, στο χόκεϋ προχωράνε αθλητές και αθλήτριες, «αφοπλίστε την αστυνομία – διαλύστε την αστυνομία», διεκδικούν οι διαδηλωτές στις παραμονές των προεδρικών εκλογών».[11]

Αυτή η μάχη δεν έχει τελειώσει. Έχει παντού πολύ δρόμο ακόμα- και στην Ελλάδα. Και εδώ, η πανδημία δεν λειτούργησε σαν φρένο για τις εργατικές αντιστάσεις. Αντίθετα, το φθινόπωρο σημαδεύτηκε από κλιμάκωση των αντιστάσεων. Κορυφαία στιγμή είναι ασφαλώς η 7 Οκτώβρη με το μεγάλο συλλαλητήριο που πλημμύρισε τη λεωφόρο Αλεξάνδρας τη μέρα της ιστορικής απόφασης για την καταδίκη της Χρυσής Αυγής ως εγκληματικής οργάνωσης. Ήταν η επιβεβαίωση ότι το εργατικό κίνημα μπορεί να δίνει πολιτικές και οικονομικές μάχες και να τις κερδίζει. Σίγουρα δίνει αυτοπεποίθηση στον κόσμο για τους αγώνες του. Και δεν ήταν η μόνη στιγμή.

Το τετραήμερο 10-14 Σεπτέμβρη έδωσε τον τόνο. Ξεκίνησε με ένα μεγάλο συλλαλητήριο των Εργατών Τέχνης εκείνη την Πέμπτη στην Αθήνα, συνέχισε με απεργία των εργαζόμενων στα Νοσοκομεία την Παρασκευή 11 Σεπτέμβρη και συλλαλητήριο των απεργών στη Θεσσαλονίκη, όπου την επόμενη μέρα ο Μητσοτάκης βρέθηκε πολιορκημένος στο Βελίδειο καθώς οι δόμοι της πόλης ανήκαν στους διαδηλωτές της Αριστεράς και των συνδικάτων και έφτασε εκείνη τη Δευτέρα που άνοιγαν τα σχολεία με κινητοποιήσεις μαθητών και εκπαιδευτικών στις πύλες των σχολικών συγκροτημάτων.

Αυτό το κύμα εξελίχθηκε σε μοτίβο των επόμενων βδομάδων. Οι μαθητές προχώρησαν σε καταλήψεις που κέρδισαν τη συμπαράσταση εκπαιδευτικών και γονιών. Η απεργία στα Νοσοκομεία ξανά στις 15 Οκτώβρη μετατράπηκε σε απεργία σε όλο το δημόσιο με απόφαση του Γενικού Συμβούλιου της ΑΔΕΔΥ. Μεσολάβησε απεργία των ναυτικών στα πλοία του Πειραιά στις 24 Σεπτέμβρη, ενώ στις 8 Οκτώβρη οι ντελιβεράδες ξεσήκωσαν όλη την Αθήνα με την απεργιακή μοτοπορεία τους. Ακολουθούν οι εργαζόμενοι στον Τουρισμό-Επισιτισμό με απεργία στην Αττική στις 2 Νοέμβρη και πανελλαδικά στις 10 Νοέμβρη.

Η Αριστερά

Όλες αυτές οι εξελίξεις φέρνουν στο προσκήνιο τον ιδιαίτερο ρόλο της Αριστεράς. Με τον κόσμο σε κίνηση σε τόσα μέρη, με τις γυναίκες στην Πολωνία να διεκδικούν το δικαίωμα να παίρνουν οι ίδιες τις αποφάσεις και να καθορίζουν τις επιλογές τους, με τη Χρυσή Αυγή στη φυλακή στην Ελλάδα ύστερα από μάχες που καθορίστηκαν από τη δύναμη της εργατικής τάξης, ανοίγεται μια δυναμική που απαιτεί από την Αριστερά να ανταποκριθεί.

Αυτό σημαίνει τρία πράγματα.

Το πρώτο είναι η προβολή της εναλλακτικής. Να μιλήσουν τα διάφορα τμήματα της Αριστεράς για την προοπτική των χιλιάδων ξεσηκωμένων, τη δύναμη όλου αυτού του κόσμου να αλλάξει την κοινωνία, να ανατρέψει το σύστημα, να φτάσει στον Σοσιαλισμό από τα κάτω.

Το δεύτερο είναι η σύνδεση με τους αγώνες των εργατών και η προσπάθεια για τον συντονισμό τους ώστε να ενώνεται η δύναμη της εργατικής τάξης.

Και το τρίτο είναι η ανάδειξη αυτής της τάξης στο κέντρο των εξελίξεων σαν τη δύναμη που μπορεί να ηγηθεί και να ενώσει όλες τις ξεχωριστές μάχες και τα κινήματα που παλεύουν.

Ωστόσο, ακόμη και στις καλύτερες συνθήκες, δεν έχει όλη η Αριστερά την ίδια αντιμετώπιση. Δεν είναι ενιαία ούτε στους στόχους ούτε στην τακτική.

Στη Βρετανία, η νέα ηγεσία του Εργατικού κόμματος προχωράει σε διαγραφή του Τζέρεμι Κόρμπιν. Σε μια περίοδο που οι Συντηρητικοί βρίσκονται σε πτώση και αλληλοσπαραγμό, η δεξιά πτέρυγα των Εργατικών που πρόσφατα πήρε την ηγεσία διώχνει τον ηγέτη της αριστερής πτέρυγας με κατηγορίες για "αντισημιτισμό". Ο Κόρμπιν έχει πίσω του δεκαετίες συμπαράστασης στους Παλαιστίνιους και στο αντιρατσιστικό κίνημα, αλλά το Εργατικό κόμμα ευθυγραμμίζεται με τις εκστρατείες ισλαμοφοβίας του Τραμπ και του Μακρόν.

Και δεν είναι αυτό το μόνο παράδειγμα. Στο Ισπανικό κράτος, το Ποδέμος έχει παραδοθεί στις απαιτήσεις της συγκυβέρνησης με το Σοσιαλιστικό κόμμα του Σάντσεθ. Στην Αμερική ο Μπέρνι Σάντερς έχει εγκαταλείψει τις ριζοσπαστικές διακηρύξεις του και την αριστερά μέσα και έξω από το Δημοκρατικό κόμμα για να στηρίξει τον Μπάιντεν.

Εδώ, ο κόσμος του ΣΥΡΙΖΑ βρίσκεται αντιμέτωπος με μια ηγεσία που προ-

18 Οκτώβρη. Συνέλευση του Συντονισμού Εργατικής Αντίστασης. Ομιλητής: Άγγελος Σπανόπουλος από την "Καμαριέρα"

σπαθεί να φιμώσει κάθε φωνή αριστερής αντιπολίτευσης στο εσωτερικό του. Όποιο στέλεχος αρθρώσει αριστερή κριτική στον Τσίπρα αντιμετωπίζει την κατηγορία ότι θέλει να στείλει τον ΣΥΡΙΖΑ πίσω στα επίπεδα του 5%. Και δεν περιορίζονται τα ζητήματα εκεί. Αντίστοιχα στην περίπτωση του ΚΚΕ, όποιος ασκεί κριτική από τα αριστερά καταγγέλλεται ως "οπορτουνιστής", ακόμα και όταν έχει ξεκάθαρα δίκιο, όπως παραδείγματος χάρη στο θέμα της ΑΟΖ. Κίνημα ειρήνης με λάβαρο τις διεκδικήσεις για φυσικό αέριο 200 μίλια από το Καστελόριζο δεν χτίζεται.

Επειδή τα κόμματα της ρεφορμιστικής αριστεράς πάσχουν από αδυναμία να αδράξουν τις ευκαιρίες που ανοίγει η περίοδος και η δράση του κόσμου, είναι ανάγκη η επαναστατική αριστερά να πάρει πολύ πιο αποφασιστικά αυτό τον ρόλο στα χέρια της.

Η απαίτηση να αλλάξουμε το σύστημα αγκαλιάζεται όλο και πιο πλατιά. Το σύνθημα "Αλλάξτε το σύστημα, όχι το κλίμα" έφτασε σε εκατομμύρια στόματα το προηγούμενο διάστημα. Το να μιλήσει η Αριστερά για μια τέτοια αλλαγή δεν την απομονώνει, το αντίθετο. Είναι η κατάλληλη στιγμή για να προβάλουμε ότι η εργατική τάξη μπορεί να δώσει λύση στο χάος που δημιουργεί ο καπιταλισμός με την οικονομική κρίση, την πανδημία, τις πολεμικές απειλές, τις πυρκαγιές και τις πλημμύρες.

Η εργατική τάξη είναι αυτή που μπορεί να οργανώσει την κοινωνία και την οικονομία με βάση τις ανάγκες των πολλών και όχι τα κέρδη των λίγων. Τα αιτήματα που προβάλλει εδώ και τώρα ανοίγουν δρόμο προς τα εκεί, μπορούν να γίνουν ένα μεταβατικό πρόγραμμα προς τον Σοσιαλισμό.

Την ώρα που η δεύτερη έξαρση της πανδημίας φέρνει τις ΜΕΘ και το σύστημα υγείας συνολικά στα όριά του, τα αιτήματα για μαζικές προσλήψεις στα νοσοκομεία και επίταξη των ιδιωτικών κλινικών δίνουν χειροπιαστές λύσεις εδώ και τώρα και ταυτόχρονα δείχνουν ένα εναλλακτικό μέλλον.

Την ώρα που η ανεργία χτυπάει εκατοντάδες χιλιάδες εργαζόμενους στον τουρισμό και τον επισιτισμό και τα ξενοδοχεία δεν έχουν τουρίστες, τα αιτήματα για επίδομα ίσο με το μισθό σε όλους και για αξιοποίηση των ξενοδοχείων για να στεγαστεί ο κόσμος που δεν έχει στέγη, είτε γιατί χάνει το σπίτι του από τις τράπεζες, είτε γιατί είναι πρόσφυγας, παίζουν τον ίδιο ρόλο. Οι εργάτες της τέχνης που βγήκαν στους δρόμους μαζί με τα γκαρσόνια και τις καμαριέρες, τους ντελιβεράδες και τους ξεναγούς, δείχνουν πώς και από ποιους μπορούν να καλυφθούν οι ανθρώπινες ανάγκες για τροφή, στέγη, πολιτισμό. Άμεσα, αλλά και προοπτικά σε μια κοινωνία όπου τον έλεγχο θα έχει η εργατική δημοκρατία, απλωμένη από τα εργοστάσια και τις γειτονιές μέχρι την κεντρική πολιτική.

Σε τέτοιες μάχες μπορούν να ενώνονται τα κομμάτια της Αριστεράς. Βρεθήκαμε όλοι και όλες μαζί στη λεωφόρο Αλεξάνδρας στις 7 Οκτώβρη για να ακούσει τη φωνή των αντιφασιστών το δικαστήριο και να βγάλει την απόφαση ότι οι νεοναζί της ΧΑ είναι εγκληματική οργάνωση. Βρισκόμαστε όλοι μαζί όταν οι εργάτες της τέχνης βγαίνουν στο Σύνταγμα. Αυτό μπορεί να γίνει ο κανόνας και η επαναστατική αριστερά έχει το χρέος να παίρνει την πρωτοβουλία για να χτίζεται αυτή η ενότητα ακόμη και όταν οι ηγεσίες της κοινοβουλευτικής αριστεράς σέρνουν τα πόδια τους. Ο κόσμος της βάσης έχει τα αυτιά του ανοιχτά και την καρδιά του πρόθυμη για να βαδίσει σε αυτή την κατεύθυνση.

30 Οκτώβρη, Συγκέντρωση εργαζόμενων στην πύλη του Αγ. Σάββα. Με τη ντουντούκα ο Κώστας Καταραχιάς, πρόεδρος του σωματείου

Τέτοιες προσπάθειες είναι ξεκινημένες. Η 18 Οκτώβρη ήταν μια χαρακτηριστική μέρα. Εκείνη την Κυριακή, δέκα μέρες μετά την αντιφασιστική λαοθάλασσα της 7 Οκτώβρη και τρεις μέρες μετά την απεργία της 15 Οκτώβρη, έγιναν δυο σημαντικές συνελεύσεις.

Το πρωί, ο Συντονισμός Εργατικής Αντίστασης και το Συντονιστικό των Νοσοκομείων συσπείρωσαν αγωνιστές και αγωνίστριες από πολλούς εργατικούς χώρους, εκλεγμένους συνδικαλιστές αλλά και εργαζόμενους και εργαζόμενες από επιτροπές αγώνα, όπως οι μετανάστριες καθαρίστριες που έδωσαν μάχη για να μην απολυθούν. Στην κονή απόφαση που κατέληξαν, τονίζουν:

"Οργανώνουμε τους χώρους μας προετοιμάζοντας τις επόμενες απεργιακές κινητοποιήσεις ενάντια στις επιθέσεις της κυβέρνησης Μητσοτάκη.

Δυναμώνουμε τα συνδικάτα και την οργάνωση στα σωματεία μας. Η μαζικοποίηση των σωματείων κόντρα στις εργοδοτικές και κυβερνητικές επιθέσεις είναι υπόθεση της βάσης.

Δυναμώνουμε την οργάνωση μέσα στους εργασιακούς χώρους, συσπειρώνοντας ανοιχτά και ενωτικά μέσα σε επιτροπές αγώνα, σε απεργιακές επιτροπές, κάθε αγωνιστή και αγωνίστρια.

Δυναμώνουμε το Δίκτυο του Συντονισμού. Απλώνουμε τις προσπάθειες συντονισμού των διαφόρων τμημάτων της εργατικής τάξης που συγκρούονται με τις επιθέσεις της κυβέρνησης της ΝΔ και των αφεντικών. Το παράδειγμα του Συντονιστικού των Νοσοκομείων αξίζει να απλωθεί σε όλους τους κλάδους για να μπορεί η βάση να δίνει τις μάχες της διεκδικώντας από τις συνδικαλιστικές ηγεσίες να ξεπερνούν τους συμβιβασμούς με την κυβέρνηση και την εργοδοσία.

Στηρίζουμε τις μάχες που έχουν ξεκινήσει, από τα σχολεία, τα νοσοκομεία, τους δήμους και τους εργαζόμενους στα ΜΜΜ, μέχρι τους εργαζόμενους στον επισιτισμό και τους εργάτες τέχνης που παλεύουν να επιβιώσουν σε συνθήκες πανδημίας και οικονομικής κρίσης. Για να μην αφήσουμε την κυβέρνηση της Νέας Δημοκρατίας να φορτώσει ξανά στις πλάτες της εργατικής τάξης τις αποτυχίες του καπιταλισμού".[12]

Το απόγευμα της 18 Οκτώβρη ήταν η σειρά της ΚΕΕΡΦΑ. Η συνάντηση αγωνιστών και αγωνιστριών του αντιφασιστικού και αντιρατσιστικού κινήματος δεν περιορίστηκε να πανηγυρίσει, δικαιολογημένα, για την επιτυχία της καταδίκης της Χρυσής Αυγής. Μίλησε για τη συνέχεια τονίζοντας τα επόμενα βήματα του κινήματος, ενωτικά και αποφασιστικά.[13]

Έχουμε μπροστά μας μεγάλες οικονομικές και πολιτικές μάχες, αλλά και χειροπιαστές πρωτοβουλίες που απαιτούν δυνατή επαναστατική αριστερά για να προχωρήσουν. Οι δυνατότητες είναι μεγάλες αλλά και οι δυνάμεις που απαιτούνται είναι επίσης μεγάλες. Η επαναστατική αριστερά πρέπει να βάλει πλώρη για ένα μεγάλο επαναστατικό κόμμα και να κερδίσει στις γραμμές του όλο αυτόν τον κόσμο που νοιώθει την ανάγκη να δώσει τις μάχες του οργανωμένα και νικηφόρα. ■

Σημειώσεις

1. https://thenextrecession.wordpress.com/2019/06/
2. Martin Wolf, The threat of long economic covid looms, Financial Times, 21 October 2020.
3. Election and virus jitters hit stocks. Shares face worse week since March, Financial Times headline, 31 October-1 November 2020.
4. Η αστυνομική βία στα γραφεία του ΣΕΚ καλύπτει το κενό της Χρυσής Αυγής, ΕφΣυν, https://www.efsyn.gr/node/266650
5. Nigeria at 60, David Pilling, A new generation demands change, Financial Times 29 October 2020.
6. https://ergatiki.gr/article.php?id=23065&issue=1445
7. https://ergatiki.gr/article.php?id=23024
8. https://ergatiki.gr/article.php?id=23023
9. https://ergatiki.gr/article.php?id=23032&issue=1445
10. Πάνος Γκαργκάνας, Ένας κόσμος σε αναβρασμό, Σοσιαλισμός από τα κάτω Νο 137, Νοέμβρης-Δεκέμβρης 2019, https://www.socialismfrombelow.gr/article.php?id=1197
11. Μαρία Στύλλου, Η εργατική τάξη ξεσηκώνεται, Σοσιαλισμός από τα κάτω Νο 142, Σεπτέμβρης-Οκτώβρης 2020, https://www.socialismfrombelow.gr/article.php?id=1257
12. https://tinyurl.com/y5pus8dr και https://ergatiki.gr/article.php?id=23001&issue=1444
13. https://www.facebook.com/keerfapage/photos/a.1031386033553370/5027852007240066/ και https://ergatiki.gr/article.php?id=22991&issue=1444

Οι κόντρες για τους αγωγούς απλώνονται από τη Βαλτική θάλασσα στη Μεσόγειο

Ελλάδα - Τουρκία: στη δίνη των μεγάλων ανταγωνισμών

Η σύγκρουση για τον έλεγχο της Ανατολικής Μεσογείου εξελίσσεται σε εφιάλτη για τους λαούς της περιοχής. Ο Πάνος Γκαργκάνας παρουσιάζει την ευρύτερη εικόνα των αντιπαραθέσεων

Μια από τις πιο προσφιλείς τακτικές των ελληνικών κυβερνήσεων διαχρονικά είναι οι διπλωματικές εκστρατείες για «διεθνοποίηση» των διαφορών με όλες τις γειτονικές χώρες. Στον επίσημο δημόσιο διάλογο αυτή η αντιμετώπιση εμφανίζεται ως φιλειρηνική, ως πολιτική που αποφεύγει τις στρατιωτικές εμπλοκές και παραπέμπει τα προβλήματα στο τραπέζι διαπραγματεύσεων στα πλαίσια διεθνών οργανισμών. Οι όποιες «κυρώσεις» επιβάλλονται από τη «διεθνή κοινότητα» και… «ούτε γάτα, ούτε ζημιά».

Παραδείγματα υπάρχουν πολλά, με πιο γνωστό ίσως το Κυπριακό που, από το 1974 και μετά, έγινε «διεθνές πρόβλημα» που αντιμετωπίζεται υπό την αιγίδα του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών[1]. Οι τουρκοκύπριοι εξακολουθούν να ζουν σε ένα κρατίδιο που δεν αναγνωρίζεται όχι μόνο από το ελληνικό και το ελληνοκυπριακό κράτος, αλλά και από όλα τα κράτη πλην Τουρκίας. Κυριολεκτικά διεθνοποιημένος αποκλεισμός.

Το πιο πετυχημένο παράδειγμα από τη σκοπιά του ελληνικού καπιταλισμού, όμως, είναι μάλλον το Μακεδονικό, καθώς σε αυτή την περίπτωση οι γείτονες παρέδωσαν από το όνομα της χώρας τους μέχρι τον έλεγχο του εναέριου χώρου της. Υποχωρήσεις που έγιναν υπό την επίβλεψη του αμερικανού διπλωμάτη Μάθιου Νίμιτς ως «διεθνούς μεσολαβητή» του ΟΗΕ.

Παρ' όλα αυτά, η διεθνοποίηση των τοπικών ανταγωνισμών δεν είναι μια εφεύρεση της ελληνικής διπλωματίας. Είναι μια δυναμική που χαρακτηρίζει τη σύγχρονη φάση του παγκόσμιου συστήματος, αυτό που ονομάζουμε ιμπεριαλισμό. Στον παγκοσμιοποιημένο καπιταλισμό δεν υπάρχει καμιά γωνιά του πλανήτη, καμιά αντίθεση κρατών που να μην υπόκειται στις πιέσεις των ανταγωνιστικών στρατηγικών των μεγάλων δυνάμεων. Γι' αυτό και βλέπουμε να επιδιώκουν την εμπλοκή τους στα πάντα-

από τις διευθετήσεις συνοριακών διαφορών μέχρι τις εμπορικές συμφωνίες και την κατοχύρωση πατέντας στις νέες τεχνολογίες.

Ιστορικά, ο ελληνικός καπιταλισμός κατάφερε να έχει συμμαχίες που τον έφεραν στο στρατόπεδο των νικητών στις μεγάλες διεθνείς συγκρούσεις.

Στον Πρώτο Παγκόσμιο Πόλεμο, ύστερα από τις ταλαντεύσεις του εσωτερικού διχασμού του Βενιζέλου με τον Κωνσταντίνο, βρέθηκε στο στρατόπεδο των Αγγλογάλλων και εξασφάλισε τη μεγαλύτερη εδαφική επέκτασή του.[2]

Μετά τον Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο, εξασφάλισε ξανά εδαφική επέκταση με την προσάρτηση των Δωδεκανήσων, αλλά κυρίως εξασφάλισε τον ρόλο του σαν «προχωρημένο φυλάκιο» της Δύσης στα Βαλκάνια και τη Μέση Ανατολή, μαζί αλλά και ανταγωνιστικά με την Τουρκία ως Νοτιοανατολική πτέρυγα του ΝΑΤΟ.[3]

Μετά το τέλος του «Ψυχρού Πολέμου», η συμμαχία με την ΕΕ εξασφάλισε για τους έλληνες καπιταλιστές τη συμμετοχή στο πλιάτσικο των ιδιωτικοποιήσεων στις χώρες του παλιού «Ανατολικού μπλοκ». Όπως έγραφε ο Σωτήρης Κοντογιάννης στην Εργατική Αλληλεγγύη το 2008: *«Η ελληνική άρχουσα τάξη έπεσε στο πλιάτσικο με τα μούτρα: ο Λάτσης, ο Μυτιληναίος, ο Κόκκαλης, ο Δασκαλόπουλος, ο Βαρδινογιάννης, ο Νίκας, ο Γερμανός είναι ήδη μεγάλα ονόματα σε όλες τις χώρες των Βαλκανίων. Η ναυαρχίδα, όμως, της λεηλασίας ήταν οι τράπεζες. (…) Οι ελληνικές τράπεζες, έγραφε η εφημερίδα Φαϊνάνσιαλ Τάιμς, εκτιμάται ότι έχουν επενδύσει 6 δισεκατομμύρια ευρώ σε εξαγορές και τοπικά δίκτυα σε 10 διαφορετικές χώρες της νοτιοανατολικής Ευρώπης. Το μερίδιό τους στη δανειοδότηση προς την περιοχή είναι περίπου 19%».*[4]

Όπως δείχνει αυτή η σύντομη αναδρομή, το κλειδί για την επιτυχημένη «διεθνοποίηση» των διεκδικήσεων του ελληνικού καπιταλισμού σε βάρος των γειτόνων του ήταν η επιλογή του στρατόπεδου των νικητών στους μεγάλους ιμπεριαλιστικούς ανταγωνισμούς. Και αυτό είναι το ζητούμενο από τη μεριά του και στη σημερινή ελληνοτουρκική διαμάχη καθώς αυτή εντάσσεται σε ένα ευρύτερο πλαίσιο ανταγωνισμών ανάμεσα σε ισχυρότερους παίκτες.

Αν υπήρχε η παραμικρή αμφιβολία ότι η σύγκρουση για τις ΑΟΖ δεν είναι στενά ελληνοτουρκική, αυτή έχει διαλυθεί από τις τελευταίες εξελίξεις. Ο έλεγχος των κοιτασμάτων και των αγωγών που μπορούν να τροφοδοτήσουν τις ενεργειακές ανάγκες των κρατών-μελών της ΕΕ έχει εξελιχθεί σε μεγάλη αναμέτρηση, σε μια δίνη ανταγωνισμών όπου πρωταγωνιστούν οι Μεγάλες Δυνάμεις του σήμερα και στην οποία στροβιλίζονται οι περιφερειακές δυνάμεις με άγνωστη την τελική έκβαση.

Η ανάλυση αυτής της μεγάλης εικόνας είναι απαραίτητη για να χαράξει το εργατικό κίνημα και η Αριστερά μια αποτελεσματική στρατηγική ενάντια στην απειλή εμπλοκής σε έναν άγριο, άδικο και αντιδραστικό πόλεμο.

Ο πόλεμος των αγωγών

Στις 17 Σεπτέμβρη οι εφημερίδες Φαϊνάνσιαλ Τάιμς και Die Zeit αποκάλυψαν ότι η γερμανική κυβέρνηση πρόσφερε ανταλλάγματα στην αμερικανική για να σταματήσει τις κυρώσεις σε βάρος του αγωγού Nord Stream 2:

«Η Γερμανία προσφέρθηκε να δαπανήσει μέχρι ένα δισεκατομμύριο ευρώ ως επιδότηση για την κατασκευή δυο τερματικών σταθμών υγροποιημένου φυσικού αερίου που θα ήταν σε θέση να υποδεχθούν εξαγωγές αερίου από τις ΗΠΑ, ως αντάλλαγμα για να εγκαταλείψει η Ουάσιγκτον την αντίθεσή της στον αγωγό. (…)

Το Βερολίνο βλέπει τον Nord Stream 2, ο οποίος έχει σχεδιαστεί για να μεταφέρει φυσικό αέριο απ' ευθείας από τη Ρωσία στη Γερμανία μέσα από τη Βαλτική θάλασσα, ως βασικό πυλώνα της ενεργειακής πολιτικής του καθώς εγκαταλείπει τα πυρηνικά εργοστάσια και τον άνθρακα. (…)

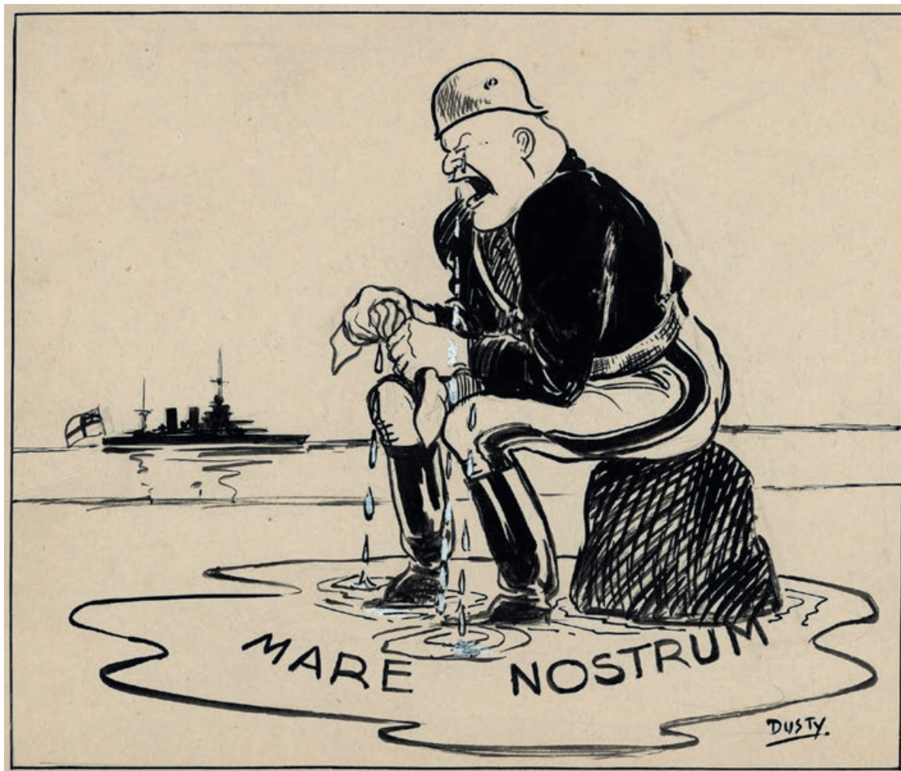
Οι ΗΠΑ είναι αντίθετες εδώ και πολύ καιρό στον Nord Stream 2 και τον περασμένο Δεκέμβριο επέβαλαν κυρώσεις σε βάρος των εταιρειών που εμπλέκονται στην κατασκευή του».[5]

Αυτό είναι ένα μόνο επεισόδιο σε μια μακρόχρονη διαμάχη. Η Γερμανία έχει παράδοση στα ανοίγματα προς τη Ρωσία για τις ενεργειακές της ανάγκες. Ο πρώην ηγέτης του SPD Γκέρχαρντ Σρέντερ, που ήταν καγκελάριος από το 1998 μέχρι το 2005, έγινε στη συνέχεια πρόεδρος του διοικητικού συμβουλίου της εταιρείας Nord Stream AG και της ρωσικής Rosneft όπου παραμένει μέχρι σήμερα.

Η Βαλτική θάλασσα δεν είναι η μόνη διαδρομή για ενεργειακή σύνδεση Ρωσίας-Γερμανίας. Υπάρχει και ο αγωγός που περνάει από την Ουκρανία. Αλλά οι εξελίξεις στην Ουκρανία έχουν κάνει αυτή τη διαδρομή αβέβαιη. Το 2013-14 ξέσπασαν ανοιχτά συγκρούσεις. *«Είναι η περίοδος που η Ουκρανία ξαναγίνεται θέατρο των ανταγωνισμών ανάμεσα στην ΕΕ και το ΝΑΤΟ από τη μια πλευρά, και τη Ρωσία του Πούτιν από την άλλη».*[6]

«Ο πρώην υπουργός Εξωτερικών των ΗΠΑ Ζμπίγκνιεφ Μπρεζίνσκι -ένας από τους αρχιτέκτονες της πολιτικής της εξάπλωσης του ΝΑΤΟ και της ΕΕ προς την ανατολή- πρότεινε στις ΗΠΑ να αποθαρρύνουν τον Πούτιν από την ιδέα μιας επέμβασης στην Ουκρανία, μέσα από την παροχή διαβεβαιώσεων: η Ουκρανία, είπε, θα μπορούσε να μετατραπεί σε μια νέα Φινλανδία, 'έναν αξιοσέβαστο γείτονα και για τις δύο πλευρές, με στενές οικονομικές σχέσεις τόσο με τη Ρωσία όσο και με την ΕΕ, αλλά χωρίς τη συμμετοχή της σε κάποια στρατιωτική συμμαχία που η Ρωσία θα μπορούσε να θεωρήσει ότι στρέφεται εναντίον της'».[7]

Οι αμερικανικές παρεμβάσεις στις τριγωνικές σχέσεις ΗΠΑ-Ρωσίας-Γερμανίας για την ενέργεια δεν περιορίζονται ούτε στη Βαλτική ούτε στην Ουκρανία. Απλώνονται και στη Μεσόγειο. Και αυτό δεν είναι καινούργια ιστορία. Ήδη το 1996 μια ερευνήτρια του Χάρβαρντ, η Φιόνα Χιλ παρατηρούσε ότι:

Ο Μακρόν δανείζεται από τον Μουσολίνι τον χαρακτηρισμό της Μεσογείου ως Mare Nostrum

«Η Ανατολική Μεσόγειος αποτελεί την μια κορυφή ενός γεωπολιτικού τριγώνου που σχηματίζεται επίσης από την Κασπία και τη Μαύρη Θάλασσα. Από το 1991 το πιο σημαντικό στρατηγικό ζήτημα στο τρίγωνο αυτό είναι το πετρέλαιο της Κασπίας και ο ανταγωνισμός μεταξύ των χωρών γύρω από τις τρεις αυτές θάλασσες για την εκμετάλλευσή του και τη μεταφορά του προς τις αγορές της Ευρώπης. (…)

Το πετρέλαιο ξαναφτιάχνει το γεωπολιτικό χάρτη στο τρίγωνο αυτό. Για το κράτος που θα γίνει το κύριο κέντρο διύλισης στην περιοχή θα υπάρξουν σημαντικά οικονομικά και πολιτικά οφέλη. Δυο κράτη, η Τουρκία και η Ελλάδα θα μπορούσαν λογικά να συναγωνιστούν για τον ρόλο αυτό».[8]

Τότε, οι ανταγωνισμοί είχαν οδηγήσει στην κρίση στα Ίμια. Σχεδόν 25 χρόνια αργότερα, το «τρίγωνο» βρίσκεται ξανά σε οργασμό, όπως δείχνει η επανέναρξη του πολέμου Αρμενίας-Αζερμπαϊτζάν στο Ναγκόρνο-Καραμπάχ.[9] Και απλώνεται από τη Λιβύη μέχρι τα Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα.

Mare Nostrum?

Η Γερμανία δεν είναι η μόνη δύναμη της ΕΕ που εμπλέκεται σε αυτές τις συγκρούσεις. Η Γαλλία, ιδιαίτερα μετά το Brexit, είναι ο στρατιωτικός βραχίονας του γαλλογερμανικού άξονα που διευθύνει την ΕΕ και φροντίζει να υπογραμμίζει αυτό τον ρόλο της. Ο Μακρόν έφτασε στο σημείο να μιλήσει για τη Μεσόγειο ως Mare Nostrum και χρησιμοποιεί τη ναυτική της δύναμη από τη Λιβύη μέχρι την Κύπρο.

Η λατινική έκφραση Mare Nostrum, που σημαίνει «η θάλασσά μας», ήταν έκφραση που χρησιμοποιούσαν οι Ρωμαίοι της αυτοκρατορικής περιόδου για να χαρακτηρίσουν τη Μεσόγειο, καθώς αυτή περικλειόταν από εδάφη της Αυτοκρατορίας τους. Χρησιμοποιήθηκε από το φασιστικό καθεστώς του Μπενίτο Μουσσολίνι, ο οποίος αναφερόταν με αυτό τον τρόπο στις βλέψεις της Ιταλίας να κυριαρχήσει στην περιοχή με τον Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο.

Χωρίς ντροπή, η φασιστικής έμπνευσης έκφραση υιοθετήθηκε από τον Μακρόν και επαναλήφθηκε από τον Μητσοτάκη στη Σύνοδο των Χωρών του Νότου που οργάνωσε η Γαλλία στην Κορσική στις 12 Σεπτέμβρη.[10]

Αυτό που πετυχαίνει ο συνδυασμός της γερμανικής οικονομικής δύναμης με τη γαλλική στρατιωτική ισχύ είναι να επιβάλλει στους τοπικούς ανταγωνιστές όλου του «τριγώνου» τα όρια και τους όρους με τους οποίους ξεδιπλώνονται και οι συγκρούσεις αλλά και οι διπλωματικοί διάλογοι.

Αυτό φαίνεται καθαρά στην περίπτωση της Λιβύης. Εκεί, η παρέμβαση της Τουρκίας στο πλευρό της κυβέρνησης του Σάρατζ που εδρεύει στην Τρίπολη, ανέκοψε την προέλαση του στρατού της κυβέρνησης Χαφτάρ που εδρεύει στη Βεγγάζη. Αυτό που ακολούθησε ήταν μια αντεπίθεση με αεροπλάνα να βομβαρδίζουν την τουρκική βάση, βομβαρδισμό που αποδόθηκε στα Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα.[11]

Στην ασταθή ισορροπία που προέκυψε στο στρατιωτικό πεδίο, έχει παρέμβει η «μεσολαβητική» διπλωματία του Βερολίνου και του Παρισιού οδηγώντας τα αντίπαλα στρατόπεδα σε εκεχειρία και συνομιλίες. Η «μεσολαβητική» πρόταση περιλαμβάνει την

παραίτηση και των δυο κυβερνήσεων για να γίνουν εκλογές στη Λιβύη αλλά και τη δημιουργία ενός «Ταμείου» για τα έσοδα από τις εξαγωγές λιβυκού πετρέλαιου, τα οποία θα διαχειριστεί «δίκαια» η μελλοντική κυβέρνηση. Στις 23 Οκτώβρη οι δυο πλευρές υπέγραψαν συμφωνία για μόνιμη εκεχειρία, η οποία χαιρετίστηκε από τον ΟΗΕ ως «ιστορική»

Αλλά, όπως παρατηρούσε ο Πέτρος Παπακωνσταντίνου της Καθημερινής:

«Δεν αποκλείεται η συμφωνία να προστεθεί στην αλυσίδα των αποτυχημένων προσπαθειών ειρήνευσης στη Λιβύη, η οποία περιλαμβάνει τη συμφωνία του Σκιράτ στο Μαρόκο το 2015, υπό την αιγίδα του ΟΗΕ, τη διεθνή διάσκεψη στο Παλέρμο της Ιταλίας το 2018, τη συμφωνία Σαράζ-Χαφτάρ στο Αμπου Ντάμπι τον Φεβρουάριο του 2019 και την πρωτοβουλία της Μόσχας τον Ιανουάριο του 2020. (…)

Δεν αποκλείεται να προστεθεί η Λιβύη στον μακρύ κατάλογο των «παγωμένων συγκρούσεων» που ενδημούν στο γεωπολιτικό τόξο Βαλκανίων-Καυκάσου-Μέσης Ανατολής-Βόρειας Αφρικής, επιτρέποντας στα αντιμαχόμενα στρατόπεδα να διατηρούν μερίδια εξουσίας και στις ισχυρές περιφερειακές ή παγκόσμιες δυνάμεις να εδραιώνουν σφαίρες επιρροής και στρατιωτικές βάσεις».[12]

Από κρίση σε διάλογο και πάλι πίσω

Αυτή η δυναμική, μιας σύγκρουσης που χρονίζει και περνάει από φάσεις εναλλαγής, άλλοτε φουντώνει και άλλοτε παγώνει για ένα διάστημα μέχρι να εκραγεί ξανά, χαρακτηρίζει και την ελληνοτουρκική διαμάχη. Όχι μόνο ιστορικά, αλλά και στη σημερινή της περίοδο.

Ιστορικά, δεν χρειάζεται να πάμε πολύ παλιά για να το δούμε αυτό. Η κρίση στα Ίμια ακολουθήθηκε από ένα ολόκληρο διάστημα όπου υποτίθεται ότι ο διάλογος οικοδομούσε σχέσεις εμπιστοσύνης ανάμεσα στις δυο πλευρές. Η κυβέρνηση Σημίτη είχε προχωρήσει το 1999, στη Σύνοδο Κορυφής της ΕΕ στο Ελσίνκι, σε άρση του ελληνικού βέτο για την ενταξιακή πορεία της Τουρκίας με αντάλλαγμα τη δέσμευση της τότε τουρκικής κυβέρνησης *«να φέρει ενώπιον του Διεθνούς Δικαστηρίου εντός ευλόγου διαστήματος κάθε εκκρεμή συνοριακή διαφορά».*[13]

Στην πράξη, το διάστημα του διαλόγου αξιοποιήθηκε για ενίσχυση των θέσεων τους από τις άρχουσες τάξεις και των δυο πλευρών. Η ελληνική διπλωματία πέτυχε την ένταξη της Κύπρου στην ΕΕ το 2004 και άρχισε να σκέφτεται πλέον όχι μόνο για την υφαλοκρηπίδα στο Αιγαίο αλλά και για την ΑΟΖ από το Καστελόριζο μέχρι την Κύπρο. Στην άλλη πλευρά, η άνοδος του Ερντογάν στην εξουσία συνοδεύτηκε από φιλοδοξίες για άπλωμα της τουρκικής επιρροής σε όλο τον ισλαμικό κόσμο. Η σημερινή αντιπαράθεση ωρίμασε μέσα στα χρόνια του υποτιθέμενου «διαλόγου».

Αλλά και μέσα στην πορεία της σημερινής έξαρσης της κρίσης βλέπουμε την ίδια πορεία των εναλλαγών. Τι ακολούθησε μετά την ένταση ανάμεσα στους δυο στόλους όλο το καλοκαίρι; Στις 10 Σεπτέμβρη Τα Νέα έγραφαν:

«Απόσπασμα στο άρθρο του κ. Μητσοτάκη που δημοσιεύεται στις εφημερίδες The Times, Frankfurter Allgemeine Zeitung και Le Monde και έχει ανάψει φωτιές πυροδοτώντας οξεία αντιπαράθεση με τα κόμματα της αντιπολίτευσης έχει ως εξής:

"Όταν το Βερολίνο προσφέρθηκε να μεσολαβήσει, καθίσαμε καλόπιστα για να προσπαθήσουμε να βρούμε κοινό έδαφος. Καταφέραμε ακόμη και να καταλήξουμε σε «έγγραφη συμφωνία». Το αποτέλεσμα ήταν να αποσυρθεί τελικά η Τουρκία, αποκαλύπτοντας ανεπίσημες αλλά απόρρητες συζητήσεις".

Ουσιαστικά το απόσπασμα αυτό του πρωθυπουργού έρχεται να επιβεβαιώσει προηγούμενη δήλωση του Ιμπραήμ Καλίν, συμβούλου του προέδρου της Τουρκίας ο οποίος μετά την αποκάλυψη της μυστικής τριμερούς στο Βερολίνο σε επίπεδο διπλωματικών γραφείων Αθήνας και Άγκυρας, δήλωσε ότι "πήγαμε στο Βερολίνο ως ουδέτερο έδαφος. Συζητήσαμε το θέμα εκεί. Καταλήξαμε σε μια συμφωνία. Ακόμα και τα υπουργεία Εξωτερικών συμφώνησαν επί του κειμένου ώστε να κάνουν μια κοινή δήλωση επί του θέματος. Μια ημέρα πριν την ανακοίνωση, η Ελλάδα δημοσιοποίησε ότι έκανε μια συμφωνία με την Αίγυπτο"».[14]

Βρίσκονται σε εξέλιξη πολλές και διαφορετικές (έως ανταγωνιστικές) μεσολαβητικές πρωτοβουλίες: από το Βερολίνο που κατάφερε να αποσπάσει εκείνη τη γραπτή συμφωνία, το ΝΑΤΟ που μεσολάβησε για να μην γίνουν στρατιωτικές ασκήσεις τις μέρες των «εθνικών επετείων» 28 και 29 Οκτώβρη σε Ελλάδα και Τουρκία αντίστοιχα, την ΕΕ που συζητάει τις σχέσεις της με την Τουρκία από Σύνοδο Κορυφής σε Σύνοδο Κορυφής, τον Μακρόν που προωθεί μια Διάσκεψη των χωρών της Ανατολικής Μεσογείου αλλά σκοντάφτει στις αντιρρήσεις της Τουρκίας για το ποιος εκπροσωπεί την Κύπρο, τον ΟΗΕ όπου η Τουρκία έστειλε επιστολή που εκθέτει τους όρους για μια προσφυγή στο Διεθνές Δικαστήριο της Χάγης.[15]

Με άλλα λόγια είναι απροσδιόριστο ποια από τις Μεγάλες δυνάμεις θα στήσει το τραπέζι και θα έχει την εποπτεία του διαλόγου. Και ταυτόχρονα Άγκυρα και Αθήνα τρέχουν να προλάβουν να ενισχύσουν τις θέσεις τους πριν καθίσουν στο τραπέζι της τελικής διαπραγμάτευσης όπου και όταν τους οδηγήσει η συνισταμένη των «μεσολαβητών». Και κάθε κίνηση ενίσχυσης των θέσεών τους προετοιμάζει και προκαλεί νέες εντάσεις.

Βασικό (και αποκαλυπτικό) στοιχείο αυτών των προετοιμασιών είναι η κοινή δήλωση Ελλάδας-ΗΠΑ που συμφωνήθηκε με την επίσκεψη Πομπέο στις 28 Σεπτέμβρη:

«Οι δύο πλευρές επανέλαβαν την επιθυμία τους να συνεχίσουν και να ενισχύσουν τη συνεργασία τους σε διάφορους τομείς στο πλαίσιο του σχήματος «3+1»

Αντιπολεμική διαδήλωση στο Σύνταγμα

(Κύπρος, Ελλάδα, Ισραήλ και Ηνωμένες Πολιτείες), η οποία ξεκίνησε στην Ιερουσαλήμ τον Μάρτιο του 2019. (…) ΗΠΑ και Ελλάδα επανέλαβαν ακόμη τη στήριξή τους για την ένταξη όλων των χωρών των Δυτικών Βαλκανίων σε ευρωπαϊκούς και διατλαντικούς θεσμούς, ενώ υπογραμμίστηκε και η προσπάθεια της Ελλάδας για τοω σκοπό αυτό, με τη συμφωνία των Πρεσπών και την επακόλουθη προσχώρηση της Βόρειας Μακεδονίας στο ΝΑΤΟ. (…) Αναφορικά με τον τομέα της ενέργειας, οι δύο πλευρές χαιρέτισαν την ολοκλήρωση του ελληνικού τμήματος του αγωγού TAP και αναμένουν να συζητήσουν στον προσεχή Στρατηγικό Διάλογο την αμοιβαία υποστήριξή τους για το διασυνδετήριο αγωγό Ελλάδας-Βουλγαρίας (IGB), το έργο της κατασκευής σταθμού υγροποιημένου αερίου στην Αλεξανδρούπολη, την ιδιωτικοποίηση της υπόγειας αποθήκης της Καβάλας, το έργο Διασύνδεσης Ελλάδας-Βόρειας Μακεδονίας και άλλα εμπορικά βιώσιμα έργα, τα οποία θα μπορούσαν να περιλαμβάνουν τον αγωγό αερίου EastMed».[16]

Ο Μητσοτάκης και ο Δένδιας τρέχουν να εξασφαλίσουν συμμαχίες και στηρίγματα σε ό,τι μαύρο και αντιδραστικό καθεστώς υπάρχει. Δεν τους αρκεί ο Σίσι της Αιγύπτου και το Ισραήλ. Στον άξονα προστέθηκαν τα Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα που μετά την αναγνώριση από μέρους τους του Ισραήλ εξελίσσονται σε βασικό παράγοντα κόντρα στην Τουρκία και το Ιράν με τις πλάτες των ΗΠΑ και της Γαλλίας.[17] Ο Δένδιας πήγε και στη Βαγδάτη και στην Αρμενία για να μην αφήσει καμιά από τις εστίες σύγκρουσης με την Τουρκία έξω από την εμπλοκή της κυβέρνησης της ΝΔ.

Στο επίκεντρο, όμως, είναι η συμμαχία με τις ΗΠΑ. Ο αμερικάνικος ιμπεριαλισμός θεωρεί πολύτιμο τον άξονα Ελλάδα-Κύπρος-Ισραήλ. Όχι μόνο για την προοπτική ενός αγωγού φυσικού αέριου όπως ο EastMed, που μπορεί ποτέ να μην γίνει βιώσιμος οικονομικά, αλλά κύρια για την στρατιωτική κάλυψη που προσφέρει στο Ισραήλ. Η Ελλάδα είναι απαραίτητη στον αμερικάνικο σχεδιασμό, όχι μόνο για τη βάση της Σούδας που είναι κόμβος για τη στρατιωτική κάλυψη, αλλά και για την μετατροπή της Αλεξανδρούπολης σε τερματικό σταθμό εισαγωγής και προώθησης υγροποιημένου φυσικού αερίου. Το Βερολίνο μπορεί να κάνει προσφορές στις ΗΠΑ για τέτοιους τερματικούς σταθμούς ως αντάλλαγμα για τον Nord Steam 2, αλλά η Συμφωνία Μητσοτάκη-Πομπέο δίνει ήδη αυτή την πρόσβαση. Και οι έλληνες εφοπλιστές είναι ήδη βασικός εταίρος για τη μεταφορά του.

Για να υπηρετήσει αυτά τα σχέδια, η κυβέρνηση ετοιμάζει αλλαγές στη στρατιωτική θητεία και νέο γύρο εξοπλισμών. Μεγαλύτερη θητεία και υποχρεωτική κατάταξη στα 18 σύμφωνα με τα πρότυπα του ισραηλινού στρατού(!) είναι ανάμεσα στις αλλαγές που μελετούν. Όσο για τα εξοπλιστικά προγράμματα, κάθε μαχητικό Rafalle και

κάθε φρεγάτα Belharra, που είναι ανάμεσα στα συστήματα που εξετάζονται, κοστίζει τόσο όσο ένα μεγάλο κομμάτι του κρατικού προϋπολογισμού για την Υγεία ή την Παιδεία. Και πολλαπλασιάζει τον κίνδυνο μιας σύρραξης που θα αφήσει και τις δυο όχθες του Αιγαίου ρημαγμένες.

Δεν είναι ώρα για εθνική πλειοδοσία απέναντι στον Μητσοτάκη με κραυγές για επέκταση των χωρικών υδάτων στα 12 μίλια. Ο Τσίπρας άνοιξε αυτή την πόρτα επίσημα στη συζήτηση στη Βουλή στις 25 Οκτώβρη και ο Μητσοτάκης καμάρωνε την επόμενη μέρα όταν ο υπουργός εξωτερικών της Ρωσίας ήρθε στην Αθήνα και δήλωσε ότι τα 12 μίλια είναι νόμιμο δικαίωμα κάθε χώρας. Δεν είναι δουλειά της Αριστεράς να κάνει τέτοιες πλάτες στα επικίνδυνα παιχνίδια του Μητσοτάκη.

Είναι ώρα για σύγκρουση με τις ετοιμασίες και τις συμμαχίες της κυβέρνησης σε κάθε βήμα τους και για άπλωμα των δικών μας συμμαχιών με τα αντιπολεμικά κινήματα παντού. Η κοινή αντιπολεμική διακήρυξη που υπέγραψε το ΣΕΚ μαζί με αδελφές οργανώσεις από Αίγυπτο, Συρία, Τουρκία και Κύπρο αλλά και η διακήρυξη περιβαλλοντικών κινημάτων που καλεί να μπει τέρμα στις εξορύξεις ορυκτών καυσίμων στην περιοχή είναι βήματα σε αυτή την κατεύθυνση. ■

Σημειώσεις

1. Πάνος Γκαργκάνας, Κυπριακό: Πρόβλημα εθνικό, διεθνές ή ταξικό, στο συλλογικό βιβλίο Ελλάδα-Τουρκία η σύγκρουση των υποϊμπεριαλισμών, Μαρξιστικό Βιβλιοπωλείο, Αθήνα 2020, σελ. 138
2. Πάνος Γκαργκάνας, Πώς χαράχτηκαν τα σύνορα στα Βαλκάνια, στο συλλογικό βιβλίο Η κρίση στα Βαλκάνια, το Μακεδονικό και η εργατική τάξη, Μαρξιστικό Βιβλιοπωλείο, 5η έκδοση, Αθήνα 2008, σελ.22
3. Μαρία Στύλλου, Ο ιμπεριαλισμός σήμερα και οι ελληνοτουρκικοί ανταγωνισμοί, στο συλλογικό βιβλίο Ελλάδα-Τουρκία η σύγκρουση των υποϊμπεριαλισμών, Μαρξιστικό Βιβλιοπωλείο, Αθήνα 2020, σελ. 113
4. Σωτήρης Κοντογιάννης, Ο ελληνικός καπιταλισμός και η λεηλασία των Βαλκανίων, στο συλλογικό Βιβλίο Η κρίση στα Βαλκάνια, το Μακεδονικό και η εργατική τάξη, Μαρξιστικό Βιβλιοπωλείο, 5η έκδοση, Αθήνα 2008, σελ.114
5. Germany offered €1bn for gas terminals in exchange for US lifting NS2 sanctions, https://www.ft.com/content/3d028b63-31da-450e-ae73-13b25ecd0032
6. Ουκρανία- σταυροδρόμι ιμπεριαλιστικών ανταγωνισμών, Εργατική Αλληλεγγύη Νο 1146, 5 Νοέμβρη 2014, https://ergatiki.gr/article.php?id=10736
7. Ουκρανία- πεδίο άγριων ανταγωνισμών, Εργατική Αλληλεγγύη Νο 1111, 26 Φλεβάρη 2014, https://ergatiki.gr/article.php?id=9479&issue=1111
8. Φιόνα Χιλ, Η Ελλάδα στη δίνη των πετρελαίων της Κασπίας, περιοδικό Οικονομικός Ταχυδρόμος 26 Σεπτεμβρίου 1996. Αναφέρεται στον πρόλογο του βιβλίου «Ελλάδα Τουρκία Κύπρος- Πώς θα σταματήσουμε την απειλή του πολέμου», εκδόσεις Εργατική δημοκρατία, Αθήνα Οκτώβρης 1996, σελ. 6
9. Νίκος Λούντος, Ναγκόρνο Καραμπάχ Πόλεμος και υδρογονάνθρακες, Εργατική Αλληλεγγύη Νο 1440, 30 Σεπτέμβρη 2020, https://ergatiki.gr/article.php?id=22895&issue=1443
10. Βλέπε Εργατική Αλληλεγγύη Νο 1438, 17 Σεπτέμβρη 2020, εδώ: https://ergatiki.gr/article.php?id=22786 και εδώ: https://ergatiki.gr/article.php?id=22788&issue=1438
11. «Στην ανάσχεση του στρατοπέδου Σαράζ βασικό ρόλο φαίνεται ότι έπαιξε ο βομβαρδισμός της τουρκικής βάσης στην Αλ Ουατίγια, στις 5 Ιουλίου. Ουδείς ανέλαβε την ευθύνη για την επίθεση, αλλά αρκετά ρεπορτάζ αραβικών και ευρωπαϊκών μέσων υποστήριξαν ότι προήλθε από την αεροπορία των Εμιράτων, με επιμελητειακή υποστήριξη της Γαλλίας» αναφέρει άρθρο του Πέτρου Παπακωνσταντίνου στην Καθημερινή της Κυριακής στις 31 Αυγούστου. https://www.kathimerini.gr/world/1093883/se-lepto-schoini-akrovatei-i-ekecheiria-sti-livyi/.
12. Στο ίδιο.
13. Τάσος Κωστόπουλος, Καρντάσια στα πρόβατα, Εφημερίδα των Συντακτών 12-13 Σεπτέμβρη.
14. https://www.tanea.gr/2020/09/10/politics/symfonia-me-tourkia-sto-verolino-anastatosi-sto-esoteriko-apo-tin-apokalypsi-mitsotaki/
15. «Χάρη στις επίπονες προσπάθειες τρίτων, Τουρκία και Ελλάδα συμφώνησαν να επαναλάβουν τη διαδικασία διμερούς διαλόγου, η οποία είναι γνωστή ως "διερευνητικές συνομιλίες". Ωστόσο, μία ημέρα πριν από τη δημόσια ανακοίνωση της επανέναρξης των συνομιλιών, δηλαδή στις 6 Αυγούστου, η Ελλάδα υπέγραψε συμφωνία με την Αίγυπτο για την οριοθέτηση της ΑΟΖ. Όπως ανέφερα στην επιστολή μου της 21ης Αυγούστου 2020 (A/74/997-S/2020/826), η συμφωνία αυτή παραβιάζει τα δικαιώματα της Τουρκίας στην Ανατολική Μεσόγειο. Ως εκ τούτου, η Τουρκία δεν την αναγνωρίζει και την θεωρεί άκυρη. (...)
Όσον αφορά στην πρόταση του Πρωθυπουργού της Ελλάδας να παραπέμψει το θέμα στο Διεθνές Δικαστήριο, η Τουρκία δεν αποκλείει κανένα ειρηνικό μέσο διευθέτησης, συμπεριλαμβανομένου του Δικαστηρίου, το οποίο θα πρέπει να βασίζεται στην αμοιβαία συναίνεση των μερών. Ωστόσο, για να συμβεί αυτό, πρέπει πρώτα να έχουμε έναν σωστό διάλογο. Πρέπει να συμφωνήσουμε διμερώς σχετικά με τις διαφορές που θα αναθέσουμε στο Δικαστήριο». https://www.in.gr/2020/10/25/politics/diplomatia/ellinotourkika-tourkiki-epistoli-ston-oie-thetei-tous-orous-gia-dialogo-kai-xagi/
16. Το κείμενο της Κοινής Δήλωσης Ελλάδας - ΗΠΑ στην τελική της μορφή https://www.in.gr/2020/09/28/politics/diplomatia/keimeno-tis-koinis-dilosis-elladas-ipa/
17. Βλέπε σχετικά το άρθρο The rivalries pitting MBZ against Erdogan στους Φαϊνάνσιαλ Τάιμς στις 27 Οκτώβρη.

تيار اليسار الثوري

Κοινή αντιπολεμική διακήρυξη

Όχι στον πόλεμο
Ειρήνη στην Ανατολική Μεσόγειο
Όχι στη βρόμικη ενέργεια
Ναι στην ηλιακή και αιολική ενέργεια στη Μεσόγειο

Οι έρευνες για φυσικό αέριο στην Ανατολική Μεσόγειο και το σχέδιο για κατασκευή ενός αγωγού που θα το μεταφέρει στην Ευρώπη, δυναμώνουν τις εντάσεις ανάμεσα στα κράτη της περιοχής. Το Ισραήλ, η Κύπρος και η Ελλάδα υπέγραψαν τη συμφωνία για τον αγωγό που υποστηρίζεται από την Αίγυπτο, τα Ενωμένα Αραβικά Εμιράτα και την Γαλλία. Το ζήτημα των κυριαρχικών δικαιωμάτων και οι συνθήκες για την οριοθέτηση θαλάσσιων ζωνών ανάμεσα στην Τουρκία και την Λιβύη και την Αίγυπτο με την Ελλάδα, οξύνουν την ένταση και γεννάνε την απειλή πολεμικής σύγκρουσης στην περιοχή. Ιμπεριαλιστικές δυνάμεις, όπως οι ΗΠΑ και η ΕΕ -με τη Γαλλία και τη Γερμανία στην πρώτη γραμμή- παίζουν παιχνίδια διπλωματίας και για να φέρουν μια "λύση" στις συγκρούσεις και για να τερματίσουν τον πόλεμο στην Λιβύη.

Η κατάσταση στην Ανατολική Μεσόγειο είναι αντανάκλαση της κρίσης ηγεμονίας του ιμπεριαλισμού. Όλες οι κυβερνήσεις προωθούν τα δικά τους, ιδιαίτερα, οικονομικά, πολιτικά και στρατιωτικά συμφέροντα. Οι ρωγμές ανάμεσα στις μεγάλες δυνάμεις επιτρέ-

πουν στις μικρότερες να αποπειρώνται να εξασφαλίσουν χώρο για τους ελιγμούς τους. Η κρίση του καπιταλισμού δημιουργεί εξαιρετικά επικίνδυνες καταστάσεις στις οποίες οι ανταγωνισμοί των αρχουσών τάξεων απειλούν να τραβήξουν εκατομμύρια εργάτες/τριες στον θανατερό βάλτο του πολέμου.

Τα κέρδη των εταιρειών ενέργειας από το πετρέλαιο και το φυσικό αέριο δεν θα πάνε στις τσέπες των εργατών. Επίσης, οι πολιτικές της βρόμικης ενέργειας βαθαίνουν τις κλιματικές κρίσεις που απειλούν το μέλλον του πλανήτη μας. Οι κυβερνήσεις που αρνούνται να επενδύσουν σε καθαρή ενέργεια και να πάρουν τα απαραίτητα μέτρα για την προστασία του κλίματος, έχουν φέρει τους λαούς της περιοχής στα πρόθυρα του πολέμου.

Τασσόμαστε ενάντια στους πολέμους που θα φέρουν πείνα, δυστυχία και καταστροφή. Είμαστε αντίθετοι στις πολιτικές που χρησιμοποιούν τις στρατιωτικές εντάσεις για να τροφοδοτήσουν τον εθνικισμό σε κάθε χώρα. Αντιπαλεύουμε τις ρατσιστικές εκστρατείες που στοχοποιούν τους πρόσφυγες. Οι πρόσφυγες είναι τα θύματα του πολέμου και της φτώχειας και είναι καλοδεχούμενοι.

Η άμβλυνση των εντάσεων θα έρθει από τη διεθνιστική αλληλεγγύη των εργατών όλων των χωρών, όχι από τη “διπλωματία” των ιμπεριαλιστικών δυνάμεων. Πρέπει να σταματήσει αμέσως η πορεία από την ένταση στην σύγκρουση και μετά στις στρατιωτικές επιχειρήσεις με τα πολεμικά πλοία το ένα απέναντι στο άλλο.

Σε κάθε χώρα προσπαθούν να φορτώσουν στους εργάτες το λογαριασμό της οικονομικής κρίσης που βαθαίνει. Το χάος και η καταστροφή της οικολογικής κρίσης πλήττει με ιδιαίτερη σκληρότητα τους φτωχούς. Παράλληλα, ενώ η πανδημία αποκαλύπτει την αδικία και τη φαυλότητα του καπιταλισμού σαν σύστημα, οι καπιταλιστές προσπαθούν να βάλουν την εργατική τάξη να πληρώσει την πανδημία.

DSİP
Devrimci Sosyalist İşçi Partisi

Αντιμέτωποι με όλα αυτά τα προβλήματα κανείς μας δεν έχει συμφέρον από μια πολεμική σύγκρουση. Η εργατική τάξη και οι φτωχοί κάθε χώρας έχουν κοινό συμφέρον στην πάλη ενάντια σε ένα σύστημα που γεννάει τη φτώχεια, το ρατσισμό και τον πόλεμο. Οι διαδηλώσεις στη Βηρυτό δείχνουν ότι το πνεύμα της Αραβικής Ανοιξης είναι ζωντανό και μας εμπνέει. Οι διαδηλώσεις αλληλεγγύης στους πρόσφυγες που γίνονται στις ευρωπαϊκές πόλεις δείχνουν ότι σε αυτό τον αγώνα δεν είμαστε μόνοι. Ενωμένοι μπορούμε να νικήσουμε.

Όχι στον πόλεμο! Θέλουμε ειρήνη! Ολοι οι λαοί της περοχής είναι αδέλφια.

Οι πολεμοκάπηλοι κάνουν εκστρατείες ρατσισμού και εθνικισμού. Οχι στον ρατσισμό και τον εθνικισμό!

Ολες οι χώρες πρέπει να σταματήσουν τις εξορύξεις φυσικού αερίου και τις στρατιωτικές επιχειρήσεις στην Ανατολική Μεσόγειο!

Ο άνθρακας, το φυσικό αέριο και το πετρέλαιο να μείνουν κάτω από το βυθό της θάλασσας!

Εμείς, οργανώσεις μέλη της Διεθνιστικής Σοσιαλιστικής Τάσης στην περιοχή δηλώνουμε ότι θα εντείνουμε τις προσπάθειές μας για υψώσουμε το λάβαρο του σοσιαλισμού και της ειρήνης διεθνώς.

Επαναστατικό Σοσιαλιστικό Εργατικό Κόμμα (DsiP, Τουρκία)
Σοσιαλιστικό Εργατικό Κόμμα (Ελλάδα)
Εργατική Δημοκρατία (Κύπρος)
Επαναστάτες Σοσιαλιστές (Αίγυπτος)
Επαναστατικό Αριστερό Ρεύμα (Συρία)
Εργατική Αλληλεγγύη 16/09/2020, Νο 1438

Πάνω από εξήντα περιβαλλοντικές οργανώσεις σε Ελλάδα-Τουρκία-Κύπρο υπέγραψαν κοινή ανακοίνωση όπου απαιτούν:
"Όχι πόλεμος για τους υδρογονάνθρακες! Όχι άλλη εξόρυξη ορυκτών καυσίμων! Σταματήστε την κλιματική καταστροφή – Αφήστε τους υδρογονάνθρακες στο έδαφος!" και τονίζουν:

Η κλιματική καταστροφή είναι πραγματική. Για να διατηρήσουμε την υπερθέρμανση του πλανήτη στους 1,5°C, παρόλο που ακόμη κι αυτό είναι επικίνδυνο, πρέπει να μειώσουμε τις παγκόσμιες εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα κατά το ήμισυ έως το 2030 και στο μηδέν έως το 2050. Επομένως η εξόρυξη νέων αποθεμάτων πρέπει να σταματήσει αμέσως.

Οι λαοί των περιοχών της Μεσογείου και της Μαύρης Θάλασσας έχουν κοινό συμφέρον. Δεν έχουμε ανάγκη να πολεμήσουμε ο ένας τον άλλο για αυτά τα αποθέματα πετρελαίου και φυσικού αερίου. Πρέπει να συνεργαστούμε για να διαμορφώσουμε μια βιώσιμη ενεργειακή πολιτική για την περιοχή και να αποτρέψουμε τις κυβερνήσεις μας από το να πολεμούν ο ένας τον άλλον για πόρους που θα πρέπει, σε τελική ανάλυση, να παραμείνουν στο έδαφος. Είναι απόλυτη υποκρισία των κυβερνήσεων μας να συμμετέχουν στις «κλιματικές διασκέψεις κορυφής» κάτω από την ομπρέλα των Ηνωμένων Εθνών και να υπόσχονται τη μείωση των εκπομπών αερίου του θερμοκηπίου και, στη συνέχεια, να ανταγωνίζονται μεταξύ τους για να εξάγουν ακόμη περισσότερα ορυκτά καύσιμα από το φλοιό της γης.

Πρέπει να πάρουμε τον τομέα της ενέργειας από τα χέρια των κερδοσκόπων και να τον θέσουμε υπό τον δημοκρατικό έλεγχο των λαών της περιοχής. Χρειαζόμαστε τοπικό δημοκρατικό έλεγχο της παραγωγής και της κατανάλωσης ενέργειας. Πρέπει να σταματήσουμε την καταστροφή του περιβάλλοντος του τόπου μας και της περιοχής μας για ενεργειακά έργα. Πρέπει να διασφαλίσουμε την ενεργειακή δικαιοσύνη, με κατανομή σύμφωνα με τις κοινωνικές ανάγκες και όχι το κέρδος. Πρέπει να τερματίσουμε την ιδιωτική κερδοσκοπία στην ενέργεια, επαναφέροντας την παραγωγή και τη διανομή ενέργειας σε δημοκρατικά ελεγχόμενη δημόσια ιδιοκτησία.

Λέμε όχι στις έρευνες
ορυκτών καυσίμων και
στην εξόρυξη νέων αποθεμάτων!
Λέμε όχι στη σύγκρουση
μεταξύ των χωρών μας!
Λέμε ναι στη δικαιοσύνη
για το κλίμα και στην ειρήνη!

Ανάμεσα στις οργανώσεις που υπογράφουν είναι και οι: Επιτροπή Αγώνα Θεσσαλονίκης ενάντια στην εξόρυξη χρυσού, ΕΞΟΡΥΞΕΙΣ STOP Πρέβεζα, Πρωτοβουλία Πολιτών ενάντια στην καύση σκουπιδιών No Burn- Βόλος, Κίνηση για την προστασία και ανάδειξη του μεγάλου ρέματος της Ραφήνας, Πρωτοβουλία Ενάντια στην Περιβαλλοντική Καταστροφή και την Κλιματική Αλλαγή, ΡεμΑττική.

7 Οκτώβρη στη Λεωφόρο Αλεξάνδρας

Εγκληματική οργάνωση Χρυσή Αυγή- Επιτέλους Καταδίκη!

Ο Γιώργος Πίττας θυμίζει πώς κερδήθηκε αυτός ο αγώνας

Η καταδίκη και η φυλάκιση του «φύρερ» Μιχαλολιάκου, του δευθυντηρίου και των ταγμάτων εφοδου της Χρυσής Αυγής, μετά από 5,5 χρόνια δίκης είναι δικαίωση για τους νεκρούς και τα εκατοντάδες θύματα των δολοφονικών επιθέσεων που διέπρατταν για 3 ολόκληρες δεκαετίες. Ταυτόχρονα αποτελεί μια από τις πιο λαμπρές στιγμές στην ιστορία του αντιφασιστικού κινήματος στην Ελλάδα και διεθνώς, ένα γεγονός που έρχεται να οπλίσει παντού με δύναμη και αισιοδοξία τον αγώνα ενάντια στη φασιστική απειλή, που παραμένει υπαρκτή.

Η διάλυση και η καταδίκη της Χρυσής Αυγής ήρθαν σαν αποτέλεσμα του αγώνα του μαζικού αντιφασιστικού κινήματος που πέτυχε ενωμένο σαν γροθιά να κινητοποιήσει δεκάδες χιλιάδες ανθρώπους από το 1992 μέχρι σήμερα. Ποτίστηκε αυτός ο αγώνας από το άφθονο αίμα των εκατοντάδων μεταναστών και αντιφασιστών/τριων που χτυπήθηκαν και μαχαιρώθηκαν από τα τάγματα εφόδου, το αίμα του Αμπουζίντ Εμπάρακ στο Πέραμα που έζησε για να τα πει στο δικαστήριο, αλλά και του Αλίμ Αμποντούλ Μανάν στα Πατήσια, του Σαχζάτ Λουκμάν στα Πετράλωνα και του Παύλου Φύσσα στο Κερατσίνι, που δολοφονήθηκαν.

Ήρθε χάρη στους κόπους και τις προσπάθειες όλων εκείνων που δεν το έβαλαν κάτω και συνέχισαν να δίνουν τη μάχη, μήνα το μήνα, χρόνο τον χρόνο, δεκαετία την δεκαετία, μέσα στα δικαστήρια - και το ίδιο συχνά έξω από αυτά, με την Μάγδα Φύσσα και τον Χαντίμ Χουσεϊν, τον πατέρα του Λουκμάν, να κρατάνε μέχρι το τέλος ψηλά τη σημαία του αγώνα. Με μαζικές απαντήσεις στο δρόμο σε κάθε φασιστική επίθεση και σε κάθε ρατσιστικό πογκρόμ που επιχείρησαν οι χρυσαυγίτες σε όλη τη χώρα.

Με μεγάλες στιγμές, από την πρώτη μαζική μαθητική αντιφασιστική πορεία στο κέντρο της Αθήνας τον Νοέμβριο του 1993 στο ανεπανάληπτο αντιφασιστικό συλλαλητήριο της 7ης Οκτώβρη στο Εφετείο φέτος.

Με πολιορκητικό κριό την πολιτική αγωγή που δίνοντας μέρα τη μέρα την μάχη στο δικαστήριο, ανέσυρε όλο το αποδεικτικό υλικό από την απέραντη

δικογραφία, δεν άφησε τη δίκη να εκφυλιστεί και απέδειξε με αδιάσειστα στοιχεία τα εγκλήματά της- το αντιφασιστικό κίνημα πέτυχε να ρίξει και το τελευταίο πύργο της Χ.Α. στέλνοντάς την στις 22/10/20 στην φυλακή.

Η απόφαση του δικαστηρίου δεν ήταν καθόλου δεδομένη. Η πεντάχρονη αδιαφορία και η σιωπή της εισαγγελέως Αδαμαντίας Οικονόμου την ώρα που μπροστά της παρέλαυναν τα θύματα της Χ.Α, κατέληξε στην πρόταση της αθώωσης της ηγεσίας και των ταγμάτων εφόδου και στη συνέχεια την πρόταση για ανασταλτικό χαρακτήρα της ποινής. Ήταν η απόδειξη, για ακόμη μια φορά, ότι κάτι σάπιο εξακολουθεί να υπάρχει στο βασίλειο της δικαστικής Δανιμαρκίας. Είναι προς τιμή της Έδρας ότι δεν ακολούθησε την πεπατημένη που ήθελε τόσες δεκαετίες τα τάγματα εφόδου να εγκληματούν και τον Αρχηγό και τον πυρήνα της εγκληματικής οργάνωσης να μένει στο απυρόβλητο. Προς τιμή επίσης των ανακριτριών Ιωάννας Κλάπα και Μαρίας Δημητροπούλου που ανέλαβαν να συγκεντρώσουν τα αποδεικτικά στοιχεία και να τα φέρουν στο δικαστήριο.

Αυτό που αποδείχτηκε στις 22 Οκτώβρη δεν ήταν ότι οι θεσμοί λειτουργούν, όπως επαίρονταν διάφοροι στα κανάλια το βράδυ της απόφασης. Αυτό που αποδείχθηκε είναι ότι ο μόνος τρόπος για να αποδοθεί δικαιοσύνη είναι η δικαστική εξουσία να γνωρίζει, ότι ο «Γορίλας» του Ζωρζ Μπρασένέχει βγει από το κλουβί και τριγυρνάει εκεί έξω, ελεύθερος και οργισμένος. Ότι οι απλοί «άνθρωποι», οι εργαζομενοι, οι νέοι, οι μετανάστες, οι πρόσφυγες, οι Ρομά, οι γυναίκες, το Lgbtqi, τα συνδικάτα, όλο το αντιφασιστικό κίνημα είναι στις επάλξεις και απαιτεί όχι μόνο οι ναζί στη φυλακή αλλά και να τιμωρηθούν όσοι τους κάλυψαν και τους καλύπτουν.

«Δηλώνουμε εξ αρχής ότι στη δίκη της Χρυσής Αυγής διεκδικούμε για το αντιφασιστικό κίνημα τον ρόλο της πολιτικής αγωγής. Γνωρίζουμε ότι το πεδίο της δίωξης είναι ναρκοθετημένο... Γι' αυτό και ξεκινάμε δημόσια πρωτοβουλία για την Πολιτική Αγωγή του αντιφασιστικού κινήματος, σε συνεργασία με την ΚΕΕΡΦΑ, την Πακιστανική Κοινότητα Ελλάδας, την Ένωση Μεταναστών Εργατών και άλλες αντιφασιστικές επιτροπές, αντιρατσιστικές οργανώσεις, κινήσεις δικαιωμάτων, στις οποίες απευθύνουμε ανοιχτό κάλεσμα συντονισμού».

Με αυτό το κάλεσμα ξεκινούσε τον Οκτώβρη του 2013 η Πολιτική Αγωγή στη δίκη της Χ.Α σε μια απόφαση που πάρθηκε στην πανελλαδική συνέλευση της ΚΕΕΡΦΑ λίγες μέρες νωρίτερα. Ήταν μια κρίσιμη κεντρική επιλογή, καθόλου αυτονόητη. Από την δεκαετία του '90 μέχρι πολύ πρόσφατα, η επιλογή να πάμε τους ναζί στα δικαστήρια είχε να αντιμετωπίσει όχι μόνο τα ψέματα της Χ.Α περί «πολιτικών διώξεων», αλλά και μια σειρά από αμφισβητήσεις και ενστάσεις:

Ότι αν τους πάμε στα δικαστήρια θα γίνουν ήρωες και θα πάρουν ακόμη περισσότερες ψήφους στις επόμενες εκλογές. Ότι δεν υπάρχουν αποδεικτικά στοιχεία, στα δικαστήρια τους έστειλε ο Σαμαράς γιατί κόβουν ψήφους από την ΝΔ. Ότι αν τους πάμε στα δικαστήρια και καταδικαστούν με το άρθρο του ΠΚ περί εγκληματικής οργάνωσης μετά έρχεται η σειρά της Αριστεράς. Ότι αν τους πάμε στα δικαστήρια και δεν καταδικαστούν, τότε αυτό θα είναι ταφόπλακα για το αντιφασιστικό κίνημα. Ότι δεν πρόκειται να καταδικαστούν γιατί τα αστικά δικαστήρια θα τους αθωώσουν.

Αποδείχτηκαν λάθος αυτές οι ενστάσεις, μία προς μία. Η αποκάλυψη μέσα στο δικαστήριο από τη μια της εγκληματικής τους δράσης, από την άλλη του ναζιστικού τους χαρακτήρα σαν αιτία αυτών των εγκλημάτων έφερε, σε συνδυασμό με την ασταμάτητη δράση του αντιφασιστικού κινήματος στο δρόμο, την αποδυνάμωση της Χ.Α. Βήμα το βήμα.

Καθ' όλη τη διάρκεια της ποινικής δίωξης και της δίκης μειώθηκαν κατακόρυφα οι δολοφονικές επιθέσεις στις γειτονιές. Το κλείσιμο των γραφείων τους, που αρχικά αφορούσε τη Νίκαια και κάποιες λίγες γειτονιές, μήνα το μήνα επεκτάθηκε σε όλη την Ελλάδα, φτάνοντας τελικά και στο κλείσιμο των κεντρικών τους γραφείων. Οι βουλευτές και τα στελέχη της άρχισαν να αποχωρούν ο ένας μετά τον άλλο. Περιορίστηκε η προβολή που είχαν από μεγάλη μερίδα των ΜΜΕ - των ιδιωτικών και της δημόσιας τηλεόρασης- χάρη στις αποφάσεις και τις απεργίες της ΠΟΣΠΕΡΤ και των άλλων συνδικάτων του τύπου. Έτσι φτάσαμε στις εκλογές του 2019 να μείνουν έξω από τη Βουλή επιταχύνοντας ακόμη περισσότερο τις διαδικασίες και το 2020 στην ολοκλήρωση επιτέλους της δίκης που τους έδειξε το δρομο για την φυλακή.

"Είχαμε από τότε την εικόνα ότι δεν είναι μεμονωμένα περιστατικά, αλλά πηγάζουν από μια δομημένη με σχέδιο εγκληματική οργάνωση" λέει ο Δημήτρης Ζώτος, ο δικηγόρος που πέτυχε την πρώτη καταδικαστική απόφαση της Χ.Α για την επίθεση το 1996 σε μέλη της ΟΣΕ στην Φ. Νέγρη. Ο Τάκης Ζώτος, μαζί με τον Κώστα Παπαδάκη, τον Θανάση Καμπαγιάννη, τον Κώστα Σκαρμέα, την Ευγενία Κουνιάκη και την Μαριάνθη Γκαβαϊσέ αποτέλεσαν την καρδιά της πολιτικής αγωγής.

Στον δικαστικό μαραθώνιο ώστε η δίωξη να γίνει καταδίκη, καθοριστικό ρόλο έπαιξαν οι μάχες που δόθηκαν μέσα κι έξω από τον Κορυδαλλό και το Εφετείο από την πρώτη μέρα κόντρα στους δεκάδες συνηγόρους υπεράσπισης, τις προκλήσεις τους, τις κωλυσιεργείες τους και τις αποτυχημένες τους απόπειρες να αποτρέψουν τη νομιμοποίηση της πολιτικής αγωγής.

Δόθηκαν μάχες για την ομαλή διεξαγωγή της δίκης: Τη μεταφορά της από τον Κορυδαλλό στο Εφετείο καθώς και για την επιτάχυνση των διαδικασιών και κερδήθηκαν. Καθοριστικό ρόλο στην εξέλιξη της μεγάλης δίκης έπαιξαν οι δίκες-καταδίκες μιας σειράς χρυσαυγιτών με κορυφαία αυτήν της

καταδίκης των δολοφόνων του Σαχζάτ Λουκμάν. Στον δικαστικό εκείνο αγώνα, ο Τάκης Ζώτος και ο Θανάσης Καμπαγιάννης, απέδειξαν την ενοχή των δολοφόνων του Λουκμάν πετυχαίνοντας να γίνει αποδεκτό το ρατσιστικό κίνητρο και όχι το αρχικό σενάριο περί «διαπληκτισμού» και να αναδειχθούν οι συνδέσεις των δραστών με την Χ.Α - με αποτέλεσμα αυτοί να δικαστούν και να καταδικαστούν τελικά για ένταξη στις 7/10/2020 στο Εφετείο. Ενώ συνολικά περίπου είκοσι ήταν οι υποθέσεις που νεοναζί της εγκληματικής συμμορίας καταδικάστηκαν τελεσίδικα δίνοντας ένα τεράστιο αποδεικτικό υλικό στη μεγάλη δίκη.

Μέσα κι έξω από τη δίκη

Ο δικαστικός αυτός αγώνας δεν κρίθηκε μόνο μέσα στις δικαστικές αίθουσες. Η κατάρρευση του πολιτικού συστήματος που ήρθε σαν αποτέλεσμα των μεγάλων αγώνων και των δεκάδων πανεργατικών απεργιών την περίοδο των μνημονίων σήμανε το 2014-15 μια ριζοσπαστική στροφή με εκατομμύρια κόσμου να στρέφεται προς την Αριστερά και δεν ήταν μόνο οι οικονομικοί αγώνες.

Η πάλη ενάντια στον ρατσισμό, την ισλαμοφοβία, τον εθνικισμό και τον σεξισμό έπαιξε τεράστιο ρόλο για το σταμάτημα της φασιστικής απειλής.

Δεν θα μπορούσαμε να είχαμε νικήσει τη Χρυσή Αυγή αν, από την δεκαετία του ’90 ήδη, δεν είχαμε κερδίσει το εργατικό κίνημα στο πλευρό των μεταναστών στους αγώνες για τη νομιμοποίησή τους. Δεν θα μπορούσαμε να έχουμε νικήσει στον αγώνα κατά του φασισμού, αν δεν είχαμε κερδίσει στο πλευρό μας την Πακιστανική Κοινότητα, την Κοινότητα Μπανγκλαντές, την Κοινότητα του Καμερούν και όλες τις κοινότητες των μεταναστών και των προσφύγων, που βρέθηκαν στην αιχμή του δόρατος των φασιστικών αλλά και των κυβερνητικών επιθέσεων.

Σε αντίθεση με πολλές απόψεις που δεν επιθυμούσαν να συνδέσουν τα δύο αυτά μέτωπα, γιατί αυτό θα «απομάκρυνε ένα κομμάτι κόσμου που δεν είναι ξεκάθαρος για τους μετανάστες», το αντιρατσιστικό κίνημα είχε μείζονα ρόλο ενάντια στον φασισμό. Και αυτό φάνηκε περισσότερο από κάθε άλλη φορά με τα γεγονότα του 2015 και το προσφυγικό κύμα. Ήταν η περίοδος που οι χρυσαυγίτες έλπιζαν ότι μπροστά τους απλωνόταν μια νέα περίοδος ανάπτυξης καθώς ο ΣΥΡΙΖΑ έκανε την μνημονιακή του κωλοτούμπα και ετοιμαζόταν να κάνει και την κωλοτούμπα της υπογραφής της Κοινής Δήλωσης ΕΕ-Τουρκίας που δημιούργησε τα «χοτσποτ». Τότε, όχι μόνο οι ίδιοι οι χρυσαυγίτες, αλλά και πολλοί «αναλυτές», εγχώριοι και διεθνείς, προέβλεπαν πεδίον δόξης λαμπρό για επάνοδο της Χ.Α.

Αυτό δεν συνέβη ποτέ -και δεν συνέβη γιατί το 2015, την ώρα της μεγάλης κρίσης, από τις παραλίες της Λέσβου μέχρι τις πλατείες της Αθήνας, αυτός που νίκησε ήταν το κίνημα αλληλεγγύης και το αντιρατσιστικό κίνημα, και όχι οι φασίστες. Αυτό το κίνημα αλληλεγγύης δεν έπεσε από τον ουρανό. Από το κίνημα των πλατειών και τις 35 πανεργατικές απεργίες μέχρι τις Πρωτομαγιές και τα Πολυτεχνεία, τα μπλοκ των προσφύγων και των μεταναστών δεν έλειψαν ποτέ και η ΚΕΕΡΦΑ φρόντισε γι’ αυτό. Αυτή η απλωμένη αντιρατσιστική ριζοσπαστικοποίηση μπόλιασε με τη σειρά της ένα τόσο μεγάλο κομμάτι της κοινωνίας ώστε το 2015, ένα 90% του κόσμου δήλωνε στα γκάλοπ ότι με τον ένα ή τον άλλο τρόπο είχε βοηθήσει τους πρόσφυγες. Δεν υπήρχε μεγαλύτερη πολιτική ήττα για τους ναζί.

Στις 22 Οκτώβρη του 2020, πετύχαμε μια μεγάλη νίκη, όμως δεν είναι εφάπαξ. Η καταδίκη της Χρυσής Αυγής είναι ένα τεράστιο βήμα στον αγώνα κατά του φασισμού αλλά επουδενί δεν αποτελεί το τέλος αυτού του αγώνα. Τα τάγματα εφόδου και το κόμμα που τα στήριξε έχουν διαλυθεί αλλά όλα εκείνα τα στοιχεία που γέννησαν το «φαινόμενο της Χρυσής Αυγής» παραμένουν εδώ:

Η παγκόσμια οικονομική κρίση και η επίθεση στα εργατικά δικαιώματα μέσα στην περίοδο της πανδημίας. Η συνεχιζόμενη κλιμάκωση του ρατσισμού ενάντια στους μετανάστες από την ΕΕ με την κυβέρνηση Μητσοτάκη να πνίγει τους πρόσφυγες στο Αιγαίο και να τους πυροβολεί στον Έβρο, κατηγορώντας τους μάλιστα σαν «πιόνια» του Ερντογάν. Ο εθνικιστικός, πολεμοκάπηλος παροξυσμός της ίδιας και των ΜΜΕ στα πλαίσια του επικίνδυνου ανταγωνισμού για τα συμφέροντα των πολυεθνικών και των ιμπεριαλιστών στην Ανατολική Μεσόγειο. Το κόμμα του Βελόπουλου στη Βουλή ξερνάει ρατσιστικό δηλητήριο. Οι «κινήσεις» των «αγανακτισμένων» ρατσιστών τραμπούκων που η ΝΔ μαζί με την ακροδεξιά στήνουν και πριμοδοτούν από τον Έβρο και τη Λέσβο μέχρι την πλ. Βικτώριας είναι επίσης εδώ.

Αλλά είναι εδώ και το αντιφασιστικό κίνημα με όλα τα προχωρήματα που έκανε σε αυτήν την τριαντάχρονη πορεία, και κορυφαίο μέσα σε αυτά το Ενιαίο Μέτωπο της εργατικής τάξης ως η αποτελεσματικότερη τακτική για να νικήσει τη φασιστική απειλή. Αυτό ανέδειξε με τρόπο εκκωφαντικό, η 7η Οκτώβρη στο Εφετείο, όπου δίπλα-δίπλα βρέθηκαν συνδικάτα, φοιτητικοί σύλλογοι, οι μαθητικές καταλήψεις, οι μετανάστες, όλες οι οργανώσεις της Αριστεράς, οι αντιεξουσιαστές, τα περιβαλλοντικά κινήματα, τα κινήματα ενάντια στην καταπίεση, ακόμη και οι οπαδοί των ομάδων. Αυτό αναδείχτηκε και μέσα στο δικαστήριο μέσα από την κοινή δράση των ομάδων της πολιτικής αγωγής. Αυτός ήταν ο πιο κρίσιμος παράγοντας της νίκης που ανέστρεψε την εικόνα και έστειλε την Χ.Α στην φυλακή.

Ο αγώνας συνεχίζεται. Αλλά από πολύ καλύτερες βάσεις, με την εμπειρία, τη δύναμη και την αισιοδοξία που δίνουν οι αγώνες όταν νικάνε. Όπως έλεγε και το σύνθημα στο Σιάτλ πριν από 20 χρόνια, We are winning, don’t forget.

Νοέμβρης 1993. Μαθητικός ξεσηκωμός ενάντια στους Νεοναζί

Πορεία τριών δεκαετιών

Χρειάστηκαν 5,5 ολόκληρα χρόνια δίκης και συνολικά 7 χρόνια από την άσκηση της ποινικής δίωξης στις 28 Σεπτεμβρίου του 2013 για να φτάσουμε στην καταδίκη και στη φυλάκιση της ηγεσίας και των ταγμάτων εφόδου της Χρυσής Αυγής. Στην πραγματικότητα ήταν το νικηφόρο τέλος μιας μακράς πορείας δεκαετιών με μεγάλες μάχες και δύσκολες καμπές που είχε ξεκινήσει ήδη από την δεκαετία του '90.

Ήταν το 1992, όταν για πρώτη φορά τα τάγματα εφόδου της Χ.Α βγήκαν στους δρόμους για να πραγματοποιήσουν τις πρώτες τους επιθέσεις εναντίον αριστερών αγωνιστών-τριων την περίοδο των εθνικιστικών συλλαλητηρίων για το Μακεδονικό. Μια περίοδος που η κυβέρνηση Μητσοτάκη-μπαμπά έπαιζε σκληρά το χαρτί του εθνικισμού.

Ήταν η κατάλληλη στιγμή για τη Χ.Α. Στην ηγεσία της είχε τον Ν. Μιχαλολιάκο, που η συμμετοχή του σε τρομοκρατικές επιθέσεις με βόμβες σε σινεμά, ξυλοδαρμούς, υπεξαίρεση πυρομαχικών από στρατόπεδα την δεκαετία του '70, θα έπρεπε να τον είχε ήδη στείλει στην φυλακή. Αντ' αυτού, ο Μιχαλολιάκος, έχοντας καταδικαστεί μόνο με λίγους μήνες φυλάκιση, αφού για λίγο χρονικό διάστημα διορίστηκε, με τις ευλογίες του δικτάτορα Παπαδόπουλου στην θέση του προέδρου της «νεολαίας ΕΠΕΝ» (στην οποία τον διαδέχθηκε ο ανερχόμενος «αστέρας» του χώρου και σήμερα «αστέρας» υπουργός της ΝΔ, Μάκης Βορίδης) δημιούργησε την Χρυσή Αυγή.

Η περίοδος της «εξωστρέφειας» μεταφράζεται κατευθείαν σε οργανωμένες επιθέσεις που γίνονται στο Αιγάλεω, στα Πατήσια και αλλού, ακολουθώντας το modus operandi των ταγμάτων εφόδου όπως αναδείχτηκε και στη δίκη της Χ.Α. Οι επιθέσεις αφορούν κατά κύριο λόγο, αριστερούς και αναρχικούς. «Και μέσα σ' όλα, είχαμε και την εμφάνιση νεοναζί στην Αθήνα» ανέφερε το δελτίο ειδήσεων του Antenna. Η Ελένη Κοκκίνη, μέλος της ΟΣΕ, περιγράφει στον φακό: *«Ηταν με φούμο, στρατιωτικά ρούχα και σβάστικες, κρατάγανε μαχαίρια»*.

Οι χρυσαυγίτες ελεύθεροι, οι μηνύσεις εναντίον τους στο αρχείο και διώξεις για τους αντιφασίστες, ήταν το μοτίβο της τότε κυβέρνησης Μητσοτάκη. Κανένας εισαγγελέας δεν διατάζει έρευνα για τη Χ.Α, αντίθετα πέντε μέλη της ΟΣΕ, της οργάνωσης απο την οποία προήλθε το ΣΕΚ, διώκονται για «εσχάτη προδοσία», με μάρτυρα κατηγορίας τον Κ. Πλεύρη, γιατι κυκλοφόρησαν βιβλίο με την διεθνιστική της θέση για το Μακεδονικό, ενώ αντίστοιχες διώξεις

Μάης 1998, Μετανάστες από τη Νιγηρία σε αντιφασιστική πορεία

επιχειρούνται και ενάντια σε άλλους αντιφασίστες.

Βασικό πεδίο δράσης της Χ.Α εκείνη την εποχή γίνονται, εύλογα, τα σχολεία, στα οποία έρχονται γρήγορα αντιμέτωποι με τους μαθητές που είχαν πρωτοστατήσει στο μεγάλο μαθητικό κίνημα καταλήψεων του 1990-91. Αυτό μεταφράστηκε γρήγορα σε ξυλοδαρμούς, χάραγμα αγκυλωτών σταυρών σε μαθητές.

Η πρώτη αυτή απόπειρα της Χρυσής Αυγής να μαζικοποιηθεί - βασιζόμενη στο δίπολο «πουλάμε πατριωτισμό χωρίς να απεμπολούμε τον ναζιστικό χαρακτήρα και οργάνωση και επιχειρούμε να κερδίσουμε κομμάτια της νεολαίας χτίζοντας το κύρος μας σε σχολεία και γειτονιές μέσα από τάγματα εφόδου που τρομοκρατούν»- κατέληξε στην απόφαση την 1η Νοεμβρίου 1993 να μετατραπεί σε «πολιτικό κόμμα», υπερκερνώντας τον «Στόχο», την «Εθνική Σταυροφορία» και άλλες φασιστικές ομάδες της εποχής. Αλλά λογάριαζε χωρίς τον ξενοδόχο.

Έντεκα ακριβώς μέρες μετά από αυτήν την απόφαση, στις 12/11/93, δέκα χιλιάδες μαθητές θα διαδηλώσουν στους δρόμους της Αθήνας με συνθήματα «δεν θα περάσει ο ναζισμός, έξω οι φασίστες από τα σχολεία». Εκεί ακούγεται για πρώτη φορά το σύνθημα «Κλείστε τα γραφεία της Χρυσής Αυγής αυτής της συμμορίας της ναζιστικής».

Η δράση της Χ.Α θα περιοριστεί, αλλά τα γραφεία της, που εδρεύουν στην οδό Κεφαλληνίας στην Κυψέλη, θα παραμείνουν ανοιχτά, επωάζοντας το αυγό του φιδιού, έτοιμο να πεταχτεί ξανά με την πρώτη ευκαιρία. Και η νέα ευκαιρία ήρθε τον Φλεβάρη 1996 με την κρίση των Ιμίων. Ενθαρυμμένοι από το πολεμοκάπηλο κλίμα εναντιον της Τουρκίας, με τον τότε πρόεδρο της ΝΔ Έβερτ να καταγγέλει για «προδοσία» την κυβέρνηση Σημίτη, οι χρυσαυγίτες επιχειρούν να ξανακάνουν μαζικά την εμφάνισή τους καλώντας «φασιστοσυνάξεις» στο κέντρο της Αθήνας, με το νεαρό τότε σημερινό βουλευτή της ΝΔ Θανάση Πλεύρη, να διαδηλώνει μαζί τους, καίγοντας την ελληνικη σημαία. Η Χ.Α πουλάει ξανά «πατριωτισμό», πηγαίνει ξανά στα σχολεία και επιχειρεί να ανοίξει γραφεία στον Πειραιά –όπου το ανοιγμα συνοδευεται από το μαχαίρωμα δυο νέων και ένα μαζικότατο αντιφασιστικό συλλαλητήριο.

Τον Απρίλη του 1996, οι χρυσαυγίτες εξορμώντας από τα γραφεία τους θα πραγματοποιήσουν μια δολοφονική επίθεση σε μέλη της ΟΣΕ στην Φωκίωνος Νέγρη, στέλνοντας στο νοσοκομείο πέντε από αυτούς. Ακολουθεί συγκέντρωση και μαζική καμπάνια στη γειτονιά για να κλείσουν τα γραφεία τους αλλά η απάντηση δεν περιορίζεται σε αυτό. Όπως διαβάζουμε στην Καθημερινή (12/10/2020):

«Ένα μήνα αργότερα στη μήνυση που καταθέτουν τα θύματα ζητούν την άσκηση ποινικής δίωξης κατά της Χρυσής Αυγής για το αδίκημα του άρθρου 187 του Ποινικού Κώδικα (για σύσταση συμμορίας βάσει της σχετικής διάταξης τότε, η οποία ήταν πλημμέλημα). Απαριθμούν προηγούμενα περιστατικά, κλιμακούμενης βιαιότητας, τα οποία έφεραν τη σφραγίδα της νεοναζιστικής οργάνωσης (...) "Το «σιδερένιο (κυριολεκτικά) χέρι» που εκτελεί το σχέδιο, προπηλακίζει, επιτίθεται, τραυματίζει, ίσως αύριο σκοτώσει", προειδοποιούσαν οι μηνυτές το 1996. Δεκαεπτά χρόνια πριν από τη δολοφονία του Παύλου Φύσσα, αυτή ήταν η πρώτη απόπειρα να αντιμετωπιστεί ποινικά η Χρυσή Αυγή ως ομάδα εγκληματιών».

Οι βάσεις και το αίτημα για την ποινική δίωξη της εγκληματικής συμμορίας είχαν ήδη μπει από το 1996. Αλλά, στο μεταξύ, οι συνεχείς αναβολές αυτής της πρώτης δίκης, και άλλων που ακολούθησαν τα αμέσως επόμενα χρόνια, άφηναν τα περιθώρια για νέες φασιστικές επιθέσεις. Πιο εμβληματική, η δολοφονική επίθεση ενάντια στον Δημήτρη Κουσουρή, έξω από τα δικαστήρια της Ευελπίδων το 1998. Όσοι απορούν με την απόλυτη αποτυχία της ΕΛ.ΑΣ να συλλάβει σήμερα τον Παππά, ας θυμούνται ότι ο αρχηγός του τάγματος εφόδου «Περίανδρος» Ανδρουτσόπουλος και υπαρχηγός τότε της Χ.Α, δεν συλλαμβάνεται ποτέ αλλά παραδίδεται στην αστυνομία μόνος του μετά από 7 χρόνια!

Το 1998 δολοφονείται στο Περιστέρι από ένα φασίστα οπαδό ομάδας ο Ού-

Γενάρης 2013 - Αθήνα πόλη αντιφασιστική

τσε Ογκμπουέφι, μικροπωλητής από τη Νιγηρία. Σαν άμεση απάντηση από την οδό Γερανίου στο κέντρο της Αθήνας ξεκινάει μια συγκλονιστική αντιφασιστική διαδήλωση της νιγηριανής κοινότητας που βαδίζει μέχρι τον τόπο της δολοφονίας στο Περιστέρι.

Το 1999 πραγματοποιείται μαζικό συλλαλητήριο με τη συμμετοχή πολλών χιλιάδων ντόπιων και μεταναστών μετά το ρατσιστικό σαφάρι του φασίστα Καζάκου στους δρόμους της Αθήνας όταν σκότωσε 2 και τραυμάτισε βαριά 7 μετανάστες όλων των εθνικοτήτων, «γιατί η κατάσταση δεν πάει άλλο πια». Κατά τη διάρκεια της δίκης έγινε γνωστή και η σχέση του με τη Χρυσή Αυγή, αλλά πάλι η ναζιστική συμμορία την έβγαλε καθαρή.

Το 2000 οι χρυσαυγίτες επιχειρούν να επανέλθουν στην Κυψέλη. Τον Ιούλιο, το συγκεκριμένο τάγμα εφόδου πραγματοποιεί μια τριπλή επίθεση σε μέλη του ΣΕΚ στην Ομόνοια, το Μαρξιστικό Βιβλιοπωλείο και στην πλ. Κυψέλης. Δίνεται μαζική απάντηση στους δρόμους ενώ ταυτόχρονα αναγνωρίζονται δύο από τους δράστες. Το ορμητήριο κατεβάζει ρολά.

Μέσα στην δεκαετία του 2000 επιτέλους έχουμε τις πρώτες τελεσίδικες καταδικαστικές αποφάσεις για επιθέσεις χρυσαυγιτών, όπου καταδικάζονται τα ηγετικά στελέχη της, Ανδρουτσόπουλος, Κουσουμβρής και Ζαφειρόπουλος. Όλο αυτό το διάστημα κανένας εισαγγελέας δεν αποφασίζει να διώξει τον «Αρχηγό» και την εγκληματική οργάνωση ενώ ο Άρειος Πάγος της δίνει την άδεια να συμμετάσχει στις εκλογές σαν νόμιμο κόμμα είτε σαν Χ.Α είτε μέσω μετωπικών σχημάτων.

Στο μεταξύ, μια άλλη δύναμη βγαλμένη μέσα από τα σπλάχνα της ακροδεξιάς πτερυγας της Νέας Δημοκρατίας, έρχεται στο πολιτικό προσκήνιο. Ο Γιώργος Καρατζαφέρης προχώρησε στην ίδρυση του ΛΑΟΣ που το 2007 κατάφερε να μπει στην Βουλή και στις εκλογές του 2009 να πάρει 5,6%.

Το 2008 στο επίκεντρο μιας νέας απόπειρας φασιστικής τρομοκρατίας βρέθηκε η πλατεία του Άγιου Παντελεήμονα. Ηδη από τα τέλη αυτής της χρονιάς, έχει κάνει την εμφάνισή της η περιβόητη "επιτροπή κατοίκων" στην οποία πρωτοστατούν μέλη του ΛΑΟΣ και Χρυσαυγίτες. Αυτή την περίοδο οι επιθέσεις με ρόπαλα, οι εισβολές και το ξύλο στα μαγαζιά μεταναστών στον Άγιο Παντελεήμονα με την κάλυψη της αστυνομίας, γίνονται πλέον καθημερινές.

Το 2008-09 θα γίνουν μαζικές αντιφασιστικές συγκεντρώσεις στον Άγιο Παντελεήμονα, κάθε φορά που η «επιτροπή κατοίκων» καλεί «διαμαρτυρία», στην ουσία καλώντας τα τάγματα εφόδου της Χ.Α να αναλάβουν δράση.

Μέσα σε αυτό το πολωμένο κλίμα στις 13 Ιουλίου του 2009, μετά από μια μαζική συγκέντρωση στη Νομική δημιουργείται η Κίνηση Ενάντια στο Ρατσισμό και τη Φασιστική Απειλή, η ΚΕΕΡΦΑ. Η διακήρυξή της αναφέρει: *«Χέρι-χέρι με την βάρβαρη αστυνομική καταστολή, τους εξευτελισμούς στα αστυνομικά τμήματα και στους δρόμους, σηκώνει το ανάστημά της στις γειτονιές η φασιστική δράση «αγανακτισμένων πολιτών» με την καθοδήγηση του ΛΑ.Ο.Σ. μαζί με τους νεοναζί της Χρυσής Αυγής. Προωθούν "εκκαθαριστικές επιχειρήσεις" κατά των μεταναστών, όπως στην Πάτρα και τον Άγιο Παντελεήμονα. Θέλουν εθνοκάθαρση ναζιστικής έμπνευσης. Αποτελούν απειλή για τις ελευθερίες όλων μας».*

Μόλις δύο μήνες πριν, τον Μάιο του 2009, η Χ.Α σε αγαστή και απόλυτη συνεργασία με τα ΜΑΤ του Προκόπη Παυλόπουλου μπορούσαν να οργανώνουν πογκρόμ σε βάρος των μεταναστών που έμεναν στο παλιό Εφετείο της Σωκράτους, απέναντι από τα γραφεία της, την ίδια στιγμή που η αστυνομία εμπόδιζε χιλιάδες αντιφασίστες διαδηλωτές να φθάσουν στο χώρο. Αυτή η πολιτική φούσκωνε όλο αυτό το διάστημα τους φασίστες, αρχικά το ΛΑΟΣ και στη συνέχεια, το πιο ακραίο ναζιστικό κομμάτι, την ίδια τη Χρυσή Αυγή. Έτσι έφτασε, στις δημοτικές εκλογές του Νοέμβρη του 2010 ο Μιχαλολιάκος να εκλεγεί δημοτικός σύμβουλος, υποσχόμενος ότι θα μετατρέψει όλη την Αθήνα σε "Άγιο Παντελεήμονα".

Φτάνουμε στην κυβέρνηση Παπαδήμου όπου το ΠΑΣΟΚ συμμάχησε με

το ΛΑΟΣ και τη ΝΔ. Για τη Χρυσή Αυγή ήταν η ιδανική ευκαιρία. Εκμεταλλεύτηκε την απόγνωση μιας μερίδας του κόσμο πουλώντας «αντισυστημισμό». Τον Μάιο του 2011 στο κέντρο της Αθήνας, την ίδια ακριβώς περίοδο που μαζικά η εργατική τάξη έδινε τη μάχη στους δρόμους και τις πλατείες, η Χ.Α οργάνωσε με την απόλυτη κάλυψη της αστυνομίας ένα απο τα χειρότερα δολοφονικα πογκρόμ, στην ιστορία αυτής της πόλης, που σταμάτησε μόνο την επόμενη μέρα με το αντιφασιστικό κίνημα να καλεί συγκέντρωση έξω από το Δήμο της Αθήνας. Από την άνοιξη του 2012, η φασιστική απειλή στην Ελλάδα γινόταν χειροπιαστή πραγματικότητα με την Χρυσή Αυγή να μπαίνει στη Βουλή - έχοντας συνεχή προβολή στην πλειοψηφία των συστημικών ΜΜΕ που την ξέπλεναν ξεδιάντροπα.

Η διετία 2012-13, με τη Χρυσή Αυγή στη Βουλή, αναδείχτηκε η πιο σκληρή περίοδος της τριαντάχρονης πορείας του αντιφασιστικού κινήματος. Οι πόλεις και οι συνοικίες γέμισαν από δεκάδες γραφεία τους, οι δολοφονικές επιθέσεις σε μετανάστες έγιναν καθημερινό φαινόμενο στις γειτονιές αφήνοντας πίσω τους νεκρούς και εκατοντάδες τραυματίες. Εκείνη την περίοδο η Χ.Α. έβαλε μπρος μια βιομηχανία "αντι-διώξεων", μηνύοντας αντιφασίστες, ανάμεσα σε αυτούς και τους Κατερίνα Θωίδου και Πάνο Γκαργκάνα για δημοσίευμα στην Εργατική Αλληλεγγύη. Το φίδι είχε βγει από το αυγό του.

Δεκάδες αντισυγκεντρώσεις καλέστηκαν κάθε φορά που οι ναζί καλούσαν σε φασιστοσυνάξεις που, με την προστασία της αστυνομίας, κατέληγαν σε μαχαιρώματα μεταναστών. Μέσα στα δημοτικά και περιφεριεακά συμβούλια, δόθηκε μάχη για να μη νομιμοποιηθεί η παρουσία τους σε αυτά. Έγιναν δεκάδες τοπικές καμπάνιες και διαδηλώσεις για να κλείσουν τα γραφεία τους σε μια σειρά απο γειτονιές. . Οι τοπικές επιτροπές της ΚΕΕΡΦΑ σε πόλεις και συνοικίες έπαιξαν βασικό ρόλο στη διαμόρφωση ενός δικτύου αλλά και του συντονισμού όλου του αντιφασιστικού φάσματος στην δράση.

Κεντρικός στον αντιφασιστικό αγώνα αυτά τα χρόνια είναι ο ρόλος της οργανωμένης εργατικής τάξης. Φάνηκε αυτό περίτρανα όταν η Χ.Α επιχείρησε να νομιμοποιήσει την παρουσία της μέσα από κεντρικές πρωτοβουλίες που αναγκαστικά αφορούσαν τους μαζικούς χώρους εργασίας. Εκεί δόθηκαν φοβερές μάχες και οι φασίστες δεν μπόρεσαν να κερδίσουν ούτε μια.

Το νοσηρό ρατσιστικό σχέδιο «αίμα μόνο για Έλληνες» πήγε κυριολεκτικά άπατο. Τα σωματεία των εργαζομένων, οι επιστημονικές επιτροπές στα νοσοκομεία κήρυξαν τους ναζί ανεπιθύμητους. Οι απειλές των θρασύδειλων ότι θα κάνουν ντου στους παιδικούς σταθμούς για να πετάξουν έξω τα μεταναστάκια, κατέληξαν και αυτές στα αζήτητα. Οι εργαζόμενοι και τα σωματεία των ΟΤΑ όχι μόνο κατήγγειλαν τη Χρυσή Αυγή, αλλά ακόμα περισσότερο έκαναν ξεκάθαρο ότι δεν πρόκειται να δώσουν ούτε ένα όνομα στην κυβέρνηση όταν ο υπουργός Εσωτερικών Στυλιανίδης ζήτησε λίστα των αλλοδαπών βρεφών απαντώντας σε σχετική ερώτηση του Παναγιώταρου στη Βουλή.

Με αποτυχία στέφθηκε και η προσπάθειά τους να εξορμήσουν σε χώρους εργασίας. Πολύ γρήγορα αποκαλύφθηκε ότι πίσω από την προπαγάνδα «δουλειά μόνο για έλληνες» υπήρχαν τα δουλεμπορικά γραφεία που έστηνε η ίδια «μόνο για έλληνες» με μεροκάματο 18 ευρώ. Ο αντεργατικός ρόλος της Χρυσής Αυγής που είχε φανεί από την εποχή που στη Χαλυβουργική του Βόλου έστηναν τον απεργοσπαστικό μηχανισμό του Μάνεση, αποκαλύφθηκε ξανά στην απεργία των Ναυτεργατών όπου η Χ.Α. πήρε το μέρος των αγαπημένων της εφοπλιστών και βέβαια με τη δολοφονική επίθεση σε μέλη του ΚΚΕ στη Ζώνη του Περάματος που ακολούθησε την «επίσκεψη» μερικές μέρες νωρίτερα των Χρυσαυγιτών στη Ζώνη.

Το 2013 η Χρυσή Αυγή υποστήριξε την κυβέρνηση για το κλείσιμο της ΕΡΤ για να βρεθεί αντιμέτωπη με το τεράστιο κίνημα συμπαράστασης. Η ΠΟΣΠΕΡΤ και τα συνδικατα του τύπου με τις απεργιακές τους αποφάσεις έκλεισαν τα μικρόφωνα για τους φασίστες κόντρα στους διευθυντές της δημόσιας τηλεόρτασης και τους μεγιστάνες των ΜΜΕ που τους στήριξαν με κάθε τρόπο. Ήταν οι ίδιες οι δασκάλες στο Πέραμα και όλα τα τοπικά σωματεία που σε μια σειρά από γειτονιές επέβαλλαν ότι τα προσφυγόπουλα θα μπούνε στα σχολεία. Ο αγώνας των εργατών γης της Μανωλάδας κέρδισε την υποστήριξη του εργατικού κινήματος στην Πάτρα.

Η πρώτη μαζική απάντηση αυτού του κινήματος, που σημάδεψε την αντιστροφή του κλίματος, ήρθε μέσα από τον συντονισμό των σωματείων, των φοιτητικών συλλόγων, τοπικών επιτροπών της ΚΕΡΡΦΑ και των Κοινοτήτων στο μεγάλο συλλαλητήριο-συναυλία που οργανώθηκε τον Γενάρη του 2013 δύο μέρες μετά την δολοφονία Λουκμάν το 2013, με κεντρικό σύνθημα «Αθήνα Πόλη Αντιφασιστική».

Και η δεύτερη, ακόμη πιο μαζική έγινε στις μεγάλες διαδηλώσεις και απεργίες που ακολούθησαν την δολοφονία του Παύλου Φύσσα με κορύφωση το μεγάλο οργισμένο συλλαλητήριο των 50.000 ανθρώπων που πήγε στα γραφεία τους στις 25 Σεπτέμβρη του 2013 οδηγώντας στη σύλληψη και στην άσκηση ποινικής δίωξης έστω και με καθυστέρηση δύο δεκαετιών. Η ανακοίνωση, τότε και μόνον τότε, του υπουργού Δικαιοσύνης Δένδια, ότι έχει έτοιμους στο συρτάρι του, τους φακέλους της Χ.Α, στην ουσία ήταν ανοιχτή ομολογία της ενοχής του. Χρειάζεται πραγματικά απύθμενο θράσος να πιστώνεται αυτό σαν μια θετική μνεία στον υπουργό που τους κράταγε θαμμένους ακόμα και μετά την δολοφονία Λουκμάν τον Γενάρη του 2013. Το αντιφασιστικό κίνημα περνούσε από την άμυνα στην αντεπίθεση που έφτασε μέχρι τη νίκη με τους Ναζί στη φυλακή. ■

Αντιρατσιστικό κίνημα και απεργοί της Υγείας σε κοινή πορεία

Μετανάστες, Πρόφυγες, Εργάτες, Νεολαία: Ενωμένοι νικητές

Οι κοινοί αγώνες ενάντια στον ρατσισμό τσακίζουν τους φασίστες και δίνουν δύναμη για τη συνέχεια, υποστηρίζει η Αφροδίτη Φράγκου

Η καταδίκη της Χρυσής Αυγής γέμισε με χαρά, αισιοδοξία και αυτοπεποίθηση εκατομμύρια ανθρώπους στην Ελλάδα και σε όλο τον κόσμο. Ένας μαραθώνιος αγώνας έληξε με τον θρίαμβο της εργατικής τάξης πάνω στο πιο μαύρο δολοφονικό σχέδιο και κόντρα σε όλες τις δυνάμεις του συστήματος που έκαναν πλάτες στους δολοφόνους. Οι μετανάστες και οι πρόσφυγες ήταν ανεκτίμητο κομμάτι αυτού του αγώνα κι αυτό αποτυπώθηκε και στην ακροαματική διαδικασία της δίκης, αλλά και στις εξελίξεις έξω από το δικαστήριο. Η εμπειρία της δίκης δείχνει ότι οι αντιρατσιστικές μάχες ενισχύουν τον αγώνα ενάντια στους φασίστες. Το κοινό νήμα όλων των τοποθετήσεων για τη μεγάλη νίκη είναι ότι ο αγώνας ενάντια στον φασισμό συνεχίζεται. Και η μάχη ενάντια στον ρατσισμό θα είναι κεντρική στη νέα περίοδο που ανοίγει.

Στις 11 Οκτώβρη 2009, εκατοντάδες εργατών/τριών και νεολαίας διαδήλωναν μαζικά στη Νίκαια μετά από τον θάνατο του πακιστανού εργάτη Μοχάμεντ Καμράν από βασανιστήρια που υπέστη στο τοπικό ΑΤ. Την επόμενη εβδομάδα συγκροτήθηκε η τοπική ΚΕΕΡΦΑ Νίκαιας, με τη συμμετοχή της οικογένειας του θύματος και πολλών ακόμα πακιστανών εργατών, συνδικαλιστών, τοπικών κινήσεων και πρωτοβουλιών κ.ά. Όταν οι αντιεξουσιαστές κατέλαβαν το Δημαρχείο Νίκαιας, ο Σύλλογος εργαζομένων Δήμου Νίκαιας έβγαλε ανακοίνωση στήριξής τους ενάντια στην επέμβαση των δυνάμεων καταστολής και απαίτησε τη διαλεύκανση της δολοφονίας.

Διοικητής του τμήματος ασφαλείας του ΑΤ Νίκαιας ήταν τότε ο Δ. Γιοβανίδης, που όπως αποκαλύφθηκε αργότερα ήταν συνεργάτης και πληροφοριοδότης του πυρήνα Νίκαιας της Χρυσής Αυγής. Η μάχη του 2009 για τιμωρία των δολοφόνων του Μοχάμεντ Καμράν και για την ενότητα της εργατικής τάξης της Νίκαιας κόντρα στην αστυνομία και τον χρυσαυγίτη διοικητή της, ήταν το προανάκρουσμα της σύγκρου-

σης που ερχόταν και που θα αποτελούσε το κέντρο της δίκης της Χρυσής Αυγής.

Τον Γενάρη του 2011, Αφγανοί πολιτικοί πρόσφυγες ξεκινούν απεργία πείνας στα Προπύλαια για να πάρουν πολιτικό άσυλο. Η ΚΕΕΡΦΑ οργανώνει καμπάνια συμπαράστασης σε αυτή τους τη μάχη με ψηφίσματα, συναυλία, συνεντεύξεις τύπου, απαντήσεις στις φασιστικές προκλήσεις. Χιλιάδες άνθρωποι στηρίζουν με την υπογραφή τους το αίτημα των προσφύγων. Η κυβέρνηση αναγκάζεται να ανοίξει τις επιτροπές ασύλου και οι Αφγανοί συνεχίζουν τον αγώνα για να εξεταστούν όλες οι αιτήσεις ασύλου.

Τον Σεπτέμβρη του ίδιου χρόνου, το τάγμα εφόδου της Σκορδέλη μαχαιρώνει Αφγανούς στον Άγιο Παντελεήμονα. Με πολλή πίεση του ενός θύματος που υπέδειξε στο ΑΤ Αγίου Παντελεήμονα τη Σκορδέλη και δυο ακόμα χρυσαυγίτες ως μέλη της ομάδας που επιτέθηκε, οι δράστες συνελήφθησαν. Μέχρι εκείνη την ώρα είχαν δείξει τρομακτική άνεση μπροστά στην αστυνομία. Η δική τους μήνυση σε βάρος των θυμάτων έγινε αμέσως δεκτή και τα θύματα κατέληξαν στο ίδιο κελί με τους θύτες. Όμως οι δράστες τελικά δικάστηκαν και καταδικάστηκαν το 2017.

Η σύλληψη της Σκορδέλη ήταν τομή εκείνη την εποχή. Μετανάστες που κατήγγειλαν χρυσαυγίτες το πιθανότερο ήταν να καταλήξουν αυτοί στο κρατητήριο. Για τη σύλληψη έπαιξε ρόλο η επιμονή του θύματος. Με τη σειρά του ο συγκεκριμένος άνθρωπος είχε αυτοπεποίθηση γιατί είχε εμπιστοσύνη στο κίνημα, καθώς ήταν ένας από τους Αφγανούς που είχαν δώσει τη μάχη για το άσυλο και κέρδισαν. Ήξερε ότι δεν είναι μόνος και ότι έχει ένα κομμάτι κόσμου πίσω του που στηρίζει τους μετανάστες.

Μια από τις ιστορικότερες φωτογραφίες μέσα από την αίθουσα της δίκης είναι η φωτογραφία του Σαάντ Αμπού Χαμέντ που στέκεται άφοβα απέναντι στο τάγμα εφόδου που επιτέθηκε δολοφονικά σε αυτόν και τον Αμπουζίντ Εμπαράκ και τους αναγνωρίζει ενώπιον της έδρας ως τους δράστες. *"Ο κόσμος της γειτονιάς μας αγαπούσε, είχαμε πελατεία χρόνων. Μας συμπαραστάθηκαν, μας είπαν 'μη φύγετε' κι έτσι αποφασίσαμε να μην κλείσουμε το μαγαζί. Λειτουργεί ακόμη στο Πέραμα"*, είχε καταθέσει. Έτσι έφτασαν να καταθέσουν άφοβα στο δικαστήριο τέσσερις μετανάστες που η ΧΑ επιχείρησε να τρομοκρατήσει και δολοφονήσει. Το αντιφασιστικό κίνημα είχε απαντήσει άμεσα και σε αυτή τη δολοφονική επίθεση. Μέσα σε τέσσερις μέρες, εκατοντάδες αντιφασίστες και αντιφασίστριες διαδήλωναν στο Πέραμα με τη συμμετοχή εργατικών σωματείων και άλλων συλλογικοτήτων από τον Πειραιά και τις γύρω περιοχές.

Μαζί ενάντια στους Ναζί

Εν όψει των επαναληπτικών εκλογών του Ιούνη του 2012, τις ημέρες γύρω από την επίθεση στους ψαράδες, σε όλες τις μεγάλες πόλεις της Ελλάδας γίνονταν αντιφασιστικές διαδηλώσεις ενάντια στις ρατσιστικές επιθέσεις. Χιλιάδες κόσμος διατράνωνε ότι δεν αναγνωρίζει τη Χρυσή Αυγή ως νόμιμο κοινοβουλευτικό κόμμα, παρά το αποτέλεσμα των εκλογών του Μάη. Αμέσως μετά τις επαναληπτικές εκλογές, οργανώθηκε αντιρατσιστικό συλλαλητήριο στη Νίκαια, όπου πάνω από 2000 κάτοικοι της περιοχής, ανάμεσά τους εκατοντάδες πακιστανοί μετανάστες, πολιόρκησαν το φρουρούμενο από ΜΑΤ κτίριο των "γραφείων" της Χρυσής Αυγής.

Το σύνθημα "ισόβια στους ναζί δολοφόνους" ειπώθηκε πρώτη φορά για τους δολοφόνους του Σαχζάτ Λουκμάν. Το ίδιο απόγευμα μετά τη δολοφονία έγινε μαζική διαδήλωση στα Πετράλωνα, και στο πλαίσιο της διαδήλωσης "Αθήνα – πόλη αντιφασιστική", δυο ημέρες αργότερα, έγινε εκδήλωση μνήμης μέσα στην πλατεία Ομόνοιας από την Πακιστανική Κοινότητα.

Χρειάστηκε μια πλατιά καμπάνια με μαζικές εκδηλώσεις και τη συμμετοχή των γονιών του Σαχζάτ Λουκμάν, Χαντίμ Χουσεΐν και Σουκράν Μπίμπι, για να καταδικαστούν οι δυο δολοφόνοι και να αναγνωριστεί το ρατσιστικό κίνητρο της δολοφονίας το 2014. Το δικαστήριο που καταδίκασε τη Χρυσή Αυγή είχε ακούσει το 2018 σε βίντεο από τα αναγνωστέα έγγραφα τον Μιχαλολιάκο να λέει "εγώ θα ήμουν ρατσιστής και χωρίς να υπήρχε το πρόβλημα του ρατσισμού, είναι η ιδεολογία μου". Είδε τις συνέπειες αυτής της "ιδεολογίας" σε δεκάδες περιπτώσεις που συνεξέτασε, και κυρίως στην καταδικαστική απόφαση για τη δολοφονία του Λουκμάν, όπου αναγνωρίζεται το ρατσιστικό κίνητρο.

Μεσολάβησαν οκτώ μήνες σκληρής καθημερινής πάλης από τη δολοφονία του Σαχζάτ Λουκμάν μέχρι τη δολοφονία του Παύλου Φύσσα. Ήταν η χρονιά που οι ρατσιστικές επιθέσεις εκτοξεύτηκαν, που "γραφεία" της Χρυσής Αυγής ξεφύτρωναν παντού, που άρχιζε ο δικαστικός αγώνας για ρατσιστικές υποθέσεις όπως η Μανωλάδα, ο βασανισμός του Ουαλίντ Ταλέμπ, η επίθεση σε μαγαζί μεταναστών στη Μεταμόρφωση. Την ίδια χρονιά τον Ιούλιο έπεσε και το "μαύρο" στην ΕΡΤ. Ήταν στην κατειλημμένη ΕΡΤ των εργαζόμενων που άνοιξαν πρώτη φορά τα μικρόφωνα στους μετανάστες και τις αντιρατσιστικές οργανώσεις. Όταν η ΕΡΤ ξανάνοιξε οι εργαζόμενοί της μπλόκαραν με απεργία την προβολή των ναζί. Το 2012-13 δόθηκε και η μάχη για να πάρουν πόδι οι φασίστες από τα νοσοκομεία όταν προσπάθησαν να κάνουν αιμοδοσίες μόνο για Έλληνες.

Το ποτάμι των δεκάδων χιλιάδων που βάδισαν οργισμένοι προς τα κεντρικά "γραφεία" της ΧΑ στη Μεσογείων μια βδομάδα μετά τη δολοφονία του Παύλου Φύσσα είχε γίνει ορμητικό από τα εκατοντάδες αυτά ρυάκια μεταναστών/τριών και αντιρατσιστών/τριών εργατών κι εργατριών. Η μάχη συνεχίστηκε και μετά: στη διάρκεια της δίκης, οι ευκαιρίες που είχε η ΧΑ να ξα-

ναβγεί στους δρόμους ήταν πολλές. Η πάλη ενάντια στον ρατσισμό συνέχισε να είναι καταλυτική για το πού θα πήγαιναν τα πράγματα.

Μάχες όπως αυτή του Ασπρόπυργου και των προσφυγόπουλων στα σχολεία, αλλά και η έκρηξη του προσφυγικού που προκάλεσε ένα τεράστιο κίνημα αλληλεγγύης, δεν άφησαν τη Χρυσή Αυγή να πάρει ανάσα από το σφυροκόπημα της δίκης. Και αντίστροφα, όσο πιο απομονωμένη ήταν η Χρυσή Αυγή, τόσο κατέρρεε και το σχέδιό της για τρομοκράτηση των μαρτύρων κατηγορίας στη δίκη. Οι 15 μετανάστες που κατέθεσαν έφεραν στο δικαστήριο συγκλονιστικές περιγραφές, αποδεικτικά της πολύχρονης εγκληματικής δράσης των ναζί.

Στις 2 Μάρτη του 2017 ανέβηκε στο βήμα του μάρτυρα κατηγορίας στη δίκη της Χρυσής Αυγής ο Τζαβέντ Ασλάμ, πρόεδρος της Πακιστανικής Κοινότητας Ελλάδας. Μίλησε για πολυπρόσωπες, ένοπλες, σχεδιασμένες επιθέσεις στις οποίες οι δράστες φορούσαν μπλούζες της Χρυσής Αυγής ή δήλωναν ότι είναι Χρυσή Αυγή. Περιέγραψε απειλές και χτυπήματα σε σπίτια και μαγαζιά μεταναστών, εμπρησμούς σε μουσουλμανικούς χώρους λατρείας, επιθέσεις σε λεωφορεία από τη Νίκαια και τον Ασπρόπυργο μέχρι τα Βασιλικά Χαλκιδικής και από τον Άγιο Παντελεήμονα και τον Κολωνό μέχρι τη Μεταμόρφωση. Κατέθεσε την πεποίθησή του ότι οι επιθέσεις ήταν σε γνώση και υπό την καθοδήγηση της ηγεσίας. Ανέφερε δεκάδες περιστατικά άρνησης της αστυνομίας να δεχτεί τις μηνύσεις των θυμάτων, με χειρότερες περιπτώσεις τα ΑΤ Νίκαιας και Αγίου Παντελεήμονα. Αναφέρθηκε σε περιστατικά που αστυνομικοί λειτουργούσαν σαν χρυσαυγίτες, φέρνοντας ως πιο τρανταχτό παράδειγμα τον θάνατο του Μοχάμεντ Καμράν.

Αυτή την ανεκτίμητη κατάθεση την οδήγησε μέσα στο δικαστήριο το αντιρατσιστικό κίνημα που απαντούσε, και με αυτόν τον τρόπο κατέγραφε και τεκμηρίωνε τη ρατσιστική βία και το σχέδιο της Χρυσής Αυγής με τη μεγαλύτερη αξιοπιστία. Δεν είναι τυχαίο που μάρτυρες στη δίκη κλητεύθηκαν και ερευνητές/τριες του Δικτύου Καταγραφής Περιστατικών Ρατσιστικής Βίας, στις εκθέσεις του οποίου μεγάλο μέρος των πηγών και αναφορών ήταν οι καταγγελίες της ΚΕΕΡΦΑ και άλλων αντιρατσιστικών οργανώσεων.

Νίκαια, Ιούλης 2012. Πακιστανοί μετανάστες διαδηλώνουν ενάντια στις επιθέσεις της ΧΑ

Το 2020 ξεκίνησε στη σκιά της αθωωτικής εισαγγελικής πρότασης στη δίκη της Χρυσής Αυγής και η ρατσιστική επίθεση της κυβέρνησης κλιμακώθηκε με τον πόλεμο που κήρυξε στους πρόσφυγες τον Μάρτιο. Οι πολιτικές της Νέας Δημοκρατίας έδωσαν θάρρος σε νέες φασιστικές συμμορίες, ενισχυμένες από ξενόφερτους ναζί, να κάνουν επιθέσεις στα νησιά και στα σύνορα. Η επιμονή της εισαγγελέως Α. Οικονόμου μέχρι τελικής πτώσεως να γλιτώσει τους ναζί από τη φυλακή έδειξε την πρόθεση του βαθέος κράτους να διατηρήσει τη σχέση του με τους φασίστες.

Η επόμενη μέρα της δίκης βρίσκει το αντιρατσιστικό κίνημα με μεγάλα καθήκοντα για να μην αφήσει την φασιστική απειλή και το ρατσιστικό έγκλημα να πάρει ξανά τις διαστάσεις που είχε το 2012 και το 2013. Όσο κι αν η Νέα Δημοκρατία προσπαθεί να πείσει ότι η καταδίκη της Χρυσής Αυγής είναι δική της δουλειά σαν κομμάτι του "δημοκρατικού τόξου", ο βρώμικος ρόλος της δεν κρύβεται, από τις επιθέσεις στο εργατικό κίνημα και την εργατική τάξη συνολικότερα, μέχρι τη σχέση της με τη Χρυσή Αυγή. Η μάχη ενάντια στους φασίστες ήταν και συνεχίζει να είναι μάχη ενάντια στη Νέα Δημοκρατία και στις ρατσιστικές πολιτικές της.

Όπως έγραψε ο Τάκης Ζώτος, συνήγορος πολιτικής αγωγής στη δίκη της ΧΑ, στην Εργατική Αλληλεγγύη αμέσως μετά την έκδοση της απόφασης "αυτή η νίκη μετατόπισε τον πολιτικό άξονα προς τα αριστερά". Τα αιτήματα του αντιρατσιστικού κινήματος για άσυλο, χαρτιά, στέγη και ανοιχτές πόλεις για τους πρόσφυγες είναι μεγάλα και το να κερδηθούν θα σημάνει ανατροπή της συνολικής πολιτικής της κυβέρνησης και ολόκληρης της ΕΕ. Αλλά αυτή η μετατόπιση μας δίνει την αυτοπεποίθηση ότι μπορούμε να τα κερδίσουμε.

Πυλώνες του αντιρατσιστικού κινήματος είναι τα συνδικάτα και η οργανω-

μένη εργατιά. Οι εργάτριες και οι εργάτες βρίσκονται στους δρόμους για να σώσουν ζωές από την πανδημία και την πολύπλευρη αποτυχία του καπιταλισμού. Και στην πρωτοπορία βρίσκονται οι κλάδοι που μπορούν να δώσουν τις απαντήσεις στην προσφυγική κρίση. *"Στους στόχους μας είναι να ξανακερδίσουμε τον ΑΜΚΑ για κάθε μετανάστη και ανασφάλιστο, που ήταν το πρώτο πράγμα που κατάργησε η Νέα Δημοκρατία μόλις έγινε κυβέρνηση"*, τόνισε η Μ. Χαρχαρίδου, νοσηλεύτρια και μέλος του ΔΣ του Συλλόγου εργαζόμενων στο νοσοκομείο Γεννηματάς, στη συνέλευση δράσης της ΚΕΕΡΦΑ στις 18/10. ΑΜΚΑ για όλες και όλους είχαν κερδίσει οι εργαζόμενοι στα νοσοκομεία με τις κινητοποιήσεις τους. Η κατάργησή του σήμανε τεράστια εμπόδια για χιλιάδες πρόσφυγες.

Η κυβέρνηση καταστρέφει τη δημόσια Υγεία ακόμα περισσότερο με τον εγκλεισμό των προσφύγων. Στις «δομές» στοιβάζονται χιλιάδες πρόσφυγες όλων των ηλικιών, που έχουν διασχίσει την Ασία ή την Αφρική με τα πόδια, έχοντας φύγει από εμπόλεμες ζώνες ή αυταρχικά καθεστώτα. Η υγεία σαν συλλογικό αγαθό χάνεται μέρα με τη μέρα λόγω των χρόνιων ασθενειών, αναπηριών και ψυχικών ασθενειών που μένουν αφρόντιστες, ταυτόχρονα με την κακή διατροφή, το υπερβολικό στρες και την απομόνωση, την έλλειψη τρεχούμενου νερού και τις γενικότερες κακές υγειονομικές συνθήκες. Χιλιάδες άνθρωποι χρησιμοποιούν για χρόνια αποκλειστικά χημικές τουαλέτες και κοινόχρηστα ντους, κοιμούνται σε σκηνές, εκτίθενται στον καυτό ήλιο ή στο αβάσταχτο κρύο, στις βροχές, στα χιόνια. Πολύ πριν εντοπιστεί το πρώτο κρούσμα κορονοϊού στη Ριτσώνα την 1η Απρίλη, τα στρατόπεδα συγκέντρωσης ήταν υγειονομικές βόμβες.

Από τις 7 Απρίλη τα νοσοκομεία έδωσαν το σύνθημα της μάχης ενάντια στη διαχείριση της Νέας Δημοκρατίας για τον κορονοϊό. Έχουν καταφέρει να προκαλέσουν δυο πανεργατικές απεργίες με σύνθημα "οι ζωές μας πάνω από τα κέρδη". Πατώντας πάνω σε αυτές τις απεργίες για την Υγεία, οι εργαζόμενοι/ες στο ΕΣΥ συσπειρώνουν ακόμα μεγαλύτερα κομμάτια της εργατικής τάξης γύρω από ένα συγκεκριμένο πρόγραμμα. Μονιμοποιήσεις όλων των συμβασιούχων, και προσλήψεις όχι μόνο υγειονομικών, αλλά και διερμηνέων, κοινωνικών λειτουργών, παιδοψυχολόγων και ό,τι άλλο χρειάζεται για να υπάρξει αποτελεσματική φροντίδα ενός τόσο μεγάλου πληθυσμού ευάλωτων ομάδων. Με εκδηλώσεις στους χώρους εργασίας και δουλειάς στα σωματεία, τα πολιτικά αιτήματα μπορούν να μπουν μπροστά, όπως μπήκε το αίτημα για καταδίκη των ναζί ή η πάλη ενάντια στον σεξισμό.

Κλάδοι που δουλεύουν με πρόσφυγες και παλεύουν για τα δικά τους εργασιακά δικαιώματα, χρειάζεται να συντονιστούν με το υγειονομικό κίνημα. Η απεργία στην Υπηρεσία Ασύλου και την ΜΚΟ Άρσις στις 11 Μάρτη είναι ένα βήμα προς την κατεύθυνση αυτή, με συνδικαλιστές των νοσοκομείων να συμμετέχουν στη σύσκεψη οργάνωσής της, ενώ στην ίδια την απεργία συμμετείχε οργανωμένα η Πακιστανική Ενότητα και η ΚΕΕΡΦΑ. Κοινές εκδηλώσεις ή καμπάνιες στους διαφορετικούς κλάδους μπορούν να αναδείξουν ότι η μάχη ενάντια στον ρατσισμό είναι υπεράσπιση των εργασιακών δικαιωμάτων και της δημόσιας Υγείας.

Στέγη για όλους

Η στέγαση είναι κι αυτή μια μάχη για τη δημόσια Υγεία. Η στέγαση στα στρατόπεδα δεν επιδέχεται βελτιώσεις και την ίδια στιγμή το παράλογο αφήγημα της "ατομικής ευθύνης" έκανε τους άστεγους στόχο για την αστυνομία. Ένα στεγαστικό πρόγραμμα που θα περιλαμβάνει όλους τους πρόσφυγες και όλους τους άστεγους δεν είναι μόνο απαραίτητο, είναι και εφικτό. Ο δήμος της Αθήνας αναγκάστηκε μέσα στις πρώτες εβδομάδες της πανδημίας να ανοίξει μια δομή για άστεγους, την οποία χρησιμοποίησε επικοινωνιακά ως φύλλο συκής για να κρύψει το μέγεθος του προβλήματος. Στο δημοτικό συμβούλιο έδωσε εξωπραγματικά μικρά νούμερα για το ποια είναι η κατάσταση της αστεγίας στην Αθήνα και φυσικά δεν συμπεριέλαβε σε αυτά τους πρόσφυγες και τους Ρομά που ζουν σε καταυλισμούς χωρίς νερό. Την ίδια στιγμή χιλιάδες ακίνητα πωλούνται σε επενδυτές του τουρισμού ή μετατρέπονται σε ξενώνες AirBnB.

Την πραγματική εικόνα για τους αριθμούς όσων έχουν ανάγκη από στέγη, αλλά και πόσα είναι τα αχρησιμοποίητα δημόσια κτίρια, μπορούν να τη δώσουν οι εργαζόμενοι στις κοινωνικές υπηρεσίες των δήμων. Και αυτοί είναι που μπορούν να δώσουν τη λύση, επιβάλλοντας τις μαζικές προσλήψεις στις υπηρεσίες αυτές, σταματώντας τη διάθεση των κτιρίων για τουριστικούς σκοπούς και παλεύοντας για να μετατραπούν εδώ και τώρα σε εργατικές εστίες. Μπορεί να χτιστεί η γέφυρα ανάμεσα σε αυτό το κίνημα και το κίνημα του τουρισμού-επισιτισμού που έχει βρεθεί στην πρώτη γραμμή τους τελευταίους μήνες. Οι εργαζόμενοι/ες στον τουρισμό που κάθε χρόνο υλοποιούν τη φιλοξενία 20 με 30 εκατομμυρίων ανθρώπων μπορούν να οργανώσουν τη στέγαση αυτών των μερικών εκατοντάδων χιλιάδων που την έχουν ανάγκη για μεγαλύτερο χρονικό διάστημα αξιοποιώντας τις υποδομές του κλάδου. Βγαίνουν στους δρόμους για να διεκδικήσουν τους μισθούς και τις ζωές τους, και το αντικαπιταλιστικό δίκτυο "Καμαριέρα" έβαλε αυτή την προοπτική.

Το εκπαιδευτικό κίνημα παλεύει για να διασφαλίσει την ίδια τη δημόσια δωρεάν Παιδεία που έχει βρεθεί ανάμεσα στις συμπληγάδες της Κεραμέως: από τη μια ο νέος νόμος και η προσπάθεια ιδιωτικοποίησης, από την άλλη η προσπάθεια να γενικευτεί η τηλεκπαίδευση στις σχολές ή να εφαρμοστεί και στα σχολεία. Την ίδια στιγμή τα προσφυγόπουλα, που με μάχες των εκπαιδευτι-

κών τα προηγούμενα χρόνια κέρδισαν το δικαίωμα να γράφονται στην πρωινή ζώνη των σχολείων, αποκλείστηκαν από την εκπαιδευτική διαδικασία, αρχικά επειδή δεν είχαν τα μέσα για να συμμετέχουν στην τηλεκπαίδευση, και στη συνέχεια επειδή τα στρατόπεδα έκλεισαν για δήθεν υγειονομικούς λόγους λόγω κρουσμάτων.

Την παιδεία για όλες και όλους θα την κερδίσουμε με μετωπική σύγκρουση με την κυβέρνηση που θέλει να κόψει κι άλλο τη χρηματοδότηση του κοινωνικού κράτους. Μικρότερες τάξεις σημαίνει χιλιάδες περισσότεροι εκπαιδευτικοί, νέα κτίρια και νέες αίθουσες. Το ίδιο και τα προσφυγόπουλα στα σχολεία, που θα διδάσκονται και όλες τις μητρικές τους γλώσσες, καθώς και οι γονείς τους που θα διδάσκονται ελληνικά. Και η πάλη για να είναι τα σχολεία ανοιχτά στους πρόσφυγες και τα παιδιά τους δένεται με τη στέγαση στις πόλεις. Τα προσφυγόπουλα στη Μαλακάσα για παράδειγμα πήγαιναν σχολείο με πούλμαν του ΔΟΜ. Μόλις έληξε η καραντίνα ζήτησαν από τον ΔΟΜ του στρατοπέδου να ξαναπάνε σχολείο αλλά δεν έλαβαν απάντηση. Αντίθετα, παιδιά προσφύγων που ζουν στην Αθήνα πηγαίνουν σχολείο κανονικά.

Οι εκπαιδευτικοί έχουν κερδίσει ότι τα προσφυγόπουλα θα μπορούν να γράφονται στο σχολείο, ενώ στη διάρκεια της καραντίνας πολλοί έβαλαν όλα τους τα δυνατά για να διατηρήσουν επαφή με τα παιδιά που δεν είχαν υπολογιστές για να συμμετέχουν στην τηλεκπαίδευση. Οι γονείς έχουν σπάσει προσπάθειες φασιστών να τρομοκρατήσουν και διώξουν τα παιδιά αυτά και έχουν σταθεί στο πλευρό των προσφυγόπουλων όταν τα έδιωχνε η αστυνομία βίαια από τις γειτονιές τους επειδή ζούσαν σε καταλήψεις. Μαθητές και μαθήτριες την περασμένη άνοιξη οργάνωσαν αντιρατσιστικές συναυλίες στις γειτονιές. Μέσα σε κάθε σχολείο και κάθε σύλλογο εκπαιδευτικών χρειάζεται να ανοίξει η συζήτηση για να

Σύνταγμα, 26 Ιούνη 2020

γενικευτεί αυτή η μάχη. Εκδηλώσεις στις τάξεις με μαθητές και εκπαιδευτικούς, επισκέψεις στα στρατόπεδα για να οργανωθούν όλα αυτά μαζί με τα προσφυγόπουλα. Και σύνδεση με τους εργαζόμενους των δήμων για να βρεθούν τα κτίρια στα οποία μπορούν να επεκταθούν τα σχολεία.

Η πάλη για ανοιχτά σύνορα μετά τη φωτιά στη Μόρια και η καταδίκη της Χρυσής Αυγής ήταν τα δυο γεγονότα που έφεραν ξανά την Ελλάδα στο επίκεντρο της προσοχής όλου του κόσμου. Αλλά το κίνημα στην Ελλάδα δεν είναι ένας φάρος, είναι κομμάτι ενός διεθνούς κινήματος που φουντώνει. Στη Γερμανία 170 πόλεις δηλώνουν "Έχουμε χώρο", ζητώντας να πάρουν πρόσφυγες και δεκάδες χιλιάδες ντόπιοι βγήκαν στους δρόμους από τον Μάρτιο και μετά διεκδικώντας στην ουσία να ανοίξουν τα σύνορα. Πρόκειται για ακόμα μια εξέλιξη που μετατόπισε τον πολιτικό άξονα προς τα αριστερά: το αφήγημα ότι φταίει η παρουσία των προσφύγων για την άνοδο του AfD καταρρέει και στη θέση του έρχεται η οργή απέναντι στις πολιτικές της ΕΕ φρούριο. Στη Γαλλία χιλιάδες μετανάστες διασχίζουν τη χώρα με τα πόδια ξεσηκώνοντας δεκάδες πόλεις και φτάνουν στο Παρίσι για να διεκδικήσουν χαρτιά, στέγη και δουλειά για όλους.

Η Ευρώπη-φρούριο, βυθισμένη στην πιο βαθιά κρίση, ψάχνει να βρει τρόπους να κάνει πλάτες στις δολοφονικές πολιτικές του Μητσοτάκη. Από το κονδύλι της Φον Ντερ Λάιεν για τη φύλαξη του Έβρου μέχρι το νέο πλαίσιο για το μεταναστευτικό η πολιτική της ΕΕ σκληραίνει απέναντι στους πρόσφυγες. Είναι μια επίθεση απέναντι σε όλη την εργατική τάξη. Η αντεπίθεση περνάει από κάθε εργατικό χώρο, σχολή, σχολείο και γειτονιά, κάθε στρατόπεδο συγκέντρωσης, κάθε κοινότητα μεταναστών, για να τσακίσουμε τον ρατσισμό. Ξεκινάμε οργανώνοντας μια κινητοποίηση στις 20 Μάρτη – σεισμό σε όλο τον κόσμο, που θα έχει μπροστά τους εργάτες και τις εργάτριες που κρατάνε την κοινωνία όρθια, τους μετανάστες και τις μετανάστριες που ξεσηκώνουν μια ολόκληρη χώρα, τους πρόσφυγες και τις προσφύγισσες που παλεύουν για τη λευτεριά τους. Όλο τον κόσμο που έβαλε στη φυλακή τους ναζί και που θα συνεχίσει μέχρι να τσακίσει αυτό το σύστημα. ■

Από το μαθητικό συλλαλητήριο στις 22 Οκτώβρη

Κίνημα Παιδείας

Η Σταυρούλα Πανίδου συνδέει τους σημερινούς αγώνες στα σχολεία με την επαναστατική παράδοσή τους

Ο αγώνας των μαθητριών και των μαθητών είναι συγκλονιστικός με την κυριολεξία της λέξης. Κλονίζει συθέμελα την κυβέρνηση, πρωτοστατώντας στο να μπει φραγμός στις δολοφονικές επιλογές της για την αντιμετώπιση της πανδημίας. Είναι ο αγώνας που αυτή τη στιγμή συνενώνει τις αγωνίες, τα αιτήματα, την οργή όλων μας.

Οι μαθητικές καταλήψεις ξεκίνησαν με το άνοιγμα των σχολείων και ογκώθηκαν σε ελάχιστο διάστημα, γιατί η κυβέρνηση άνοιξε (και) τα σχολεία, παραβαίνοντας όλα τα υγειονομικά πρωτόκολλα της απαιτούμενης απόστασης και της καθαριότητας για την αντιμετώπιση της πανδημίας. Έτσι, πριν κλείσει η δεύτερη βδομάδα λειτουργίας τους, με βάση τα στοιχεία του ΕΟΔΥ και τη σχετική λίστα του υπουργείου Παιδείας, 170 σχολικές μονάδες ή τμήματα έκλεισαν λόγω κρουσμάτων κορωναϊού.

Η Κεραμέως δηλώνει ότι *«Δεν είναι απάντηση οι καταλήψεις… Δεν γίνεται οποιοσδήποτε να εμποδίζει άλλον στην πρόσβαση στην εκπαίδευση»*, εννοώντας, προφανώς, ότι μόνον η απουσία οποιουδήποτε υγειονομικού μέτρου εκ μέρους του κράτους έχει το δικαίωμα να τα κλείνει. Στα σχολεία κινούνται τουλάχιστον 1.500.000 άνθρωποι (μαθητές/τριες και εκπαιδευτικοί). Αν προσθέσουμε όσους έρχονται σε επαφή μετά την λήξη του ωραρίου με αυτό το 1.500.000, το κράτος άφησε έκθετο στην πανδημία - μόνο μέσα από τα σχολεία - πάνω από το μισό πληθυσμό της χώρας.

Οι μαθητικές καταλήψεις έχουν τεράστια υποστήριξη, γιατί τα αιτήματά τους βρίσκονται στον πυρήνα της πολιτικής που χρειάζεται αυτή τη στιγμή η τάξης μας. Αιτήματα απόλυτα αναγκαία για την ίδια μας τη ζωή και απόλυτα ρεαλιστικά. Αιτήματα, όμως, που βρίσκονται και σε απόλυτη σύγκρουση με τις επιλογές της άρχουσας τάξης. Η απόσταση και η καθαριότητα στα σχολειά επιτυγχάνεται μ' έναν απλούστατο τρόπο: λεφτά για προσλήψεις. Εκατοντάδες άδειες σχολικές αίθουσες υπάρχουν ήδη ή μπορούν να βρεθούν άμεσα αλλά η κυβέρνηση αρνείται να προσλάβει εκπαιδευτικούς να τις λειτουργήσουν και καθαρίστριες να τις κρατήσουν ασφαλείς.

Οι μαθήτριες και οι μαθητές βλέπουν καθαρά τη σύνδεση εργατικού και μαθητικού κινήματος, όχι μόνο στο επίπεδο των αιτημάτων αλλά και της διεκδίκησης. Είναι αυτοί και αυτές που κατέβηκαν μαζί με τους εκπαιδευτικούς

τους την Άνοιξη, σπάζοντας τις απαγορεύσεις των διαδηλώσεων, που κατέβηκαν στη μεγαλειώδη φετινή Πρωτομαγιά δίπλα στους εργαζόμενους γονείς τους και στα συλλαλητήρια στις 15 του Οκτώβρη, δίπλα στην εργατική τάξη που παλεύει για την Υγεία και την Παιδεία.

Οι μαθήτριες και οι μαθητές δεν «υποκινούνται» μονάχα από τις συνθήκες της πανδημίας. Όλο το προηγούμενο διάστημα, ζυμώθηκε και αναδείχθηκε η βαθιά τους πολιτικοποίηση με τη συμμετοχή τους σε κάθε κοινωνικό αγώνα. Είναι οι ίδιες και οι ίδιοι που οργάνωσαν τα σχολειά τους να διαδηλώσουν στη φετινή 8 Μάρτη, πρωταγωνίστησαν στην οργάνωση του κινήματος ενάντια στην καταστροφή του περιβάλλοντος, κατέβηκαν μαζικά στους δρόμους στις αντιρατσιστικές κινητοποιήσεις Black Lives Matter και στις διαδηλώσεις του Pride και των κινημάτων ενάντια στο σεξισμό και την ομοφοβία.

Είναι προφανέστατη γι' αυτούς η σύνδεση και η επέκταση του αγώνα τους για ασφαλή σχολεία με τους αντιρατσιστικούς και αντιφασιστικούς αγώνες. Αγώνες που αποτελούν την καλύτερη παράδοση για το πώς το εργατικό κίνημα σπάει στην πράξη τους ρατσιστικούς νόμους. Σήμερα στα σχολειά μας, εκατοντάδες χιλιάδες μαθητές και μαθήτριες είναι παιδιά παλιότερων μεταναστών και προσφύγων. Είναι εδώ χάρη στην τεράστια μάχη που έδωσαν οι εκπαιδευτικοί μέσα από τα συνδικάτα τους ενάντια σε νόμους που απαγόρευαν στους μετανάστες που δεν είχαν χαρτιά να γράφουν τα παιδιά τους στα σχολεία, σε μάχες που έδωσαν για το δικαίωμα της ιθαγένειας των παιδιών, για το δικαίωμά τους στη μόρφωση. Γι' αυτό, στις 7 του Οκτώβρη, ξεκίνησαν από τα σχολειά ατέλειωτα ποτάμια μαθητόκοσμου, που μαζί με τους εκπαιδευτικούς τους, πλημμύρισαν τους δρόμους σ' όλες τις πόλεις, απαίτησαν και πέτυχαν την καταδίκη της εγκληματικής Χρυσής Αυγής.

Και είναι αυτή η βαθιά πολιτικοποίησή τους που τους/τις οδηγεί στο να αντιπαραθέτουν στους στρατιωτικούς εξοπλισμούς των δισεκατομμυρίων το σύνθημα «λεφτά για την Παιδεία και την Υγεία». Να αντιπαραθέτουν στους ελληνοτουρκικούς ανταγωνισμούς για το ποιο από τα δύο κράτη θα καταστρέψει κι άλλο τη Μεσόγειο, το κίνημα ενάντια στην καταστροφή του περιβάλλοντος. Και μ' αυτό τον τρόπο, είναι αυτοί και αυτές που βάζουν τις βάσεις για ένα πραγματικό αντιπολεμικό μέτωπο και όχι ο ΣΥΡΙΖΑ που, βασιλικότερος του βασιλέως, ασκεί κριτική στην κυβέρνηση για «ξεπούλημα των εθνικών μας συμφερόντων» ή ο γενικόλογος, με ανύπαρκτο ταξικό προσανατολισμό, αντιιμπεριαλισμός του ΚΚΕ.

Αστυνομικός μηχανισμός και χημικά, τραμπούκοι καναλιών, τραμπούκοι «γονείς», ομογάλακτοι των δολοφόνων του Νίκου Τεμπονέρα, εκβιασμοί και τιμωρία προς μαθητόκοσμο και εκπαιδευτικούς με την τηλεκπαίδευση, που το Υπουργείο έχει αναγάγει σε «φάρμακον δια πάσαν νόσον», μπήκαν στην υπηρεσία της Κεραμέως και της αντίληψής της περί δημοκρατίας και «διαλόγου» με παταγώδη αποτυχία. Το μόνο που καταφέρνουν είναι να δυναμώνουν τις κινητοποιήσεις, να μεγαλώνουν τη συμπαράσταση και να προκαλούν την όλο και μεγαλύτερη συμμετοχή των εκπαιδευτικών σ' αυτές.

Η ΟΛΜΕ, απέναντι στον εκβιασμό της τηλεκπαίδευσης, κήρυξε άμεσα απεργία στήριξης μαθητ(τρι)ών και εκπαιδευτικών στα υπό κατάληψη σχολεία. Ακόμη και ο εκ των κόλπων του κυβερνητικού κόμματος προερχόμενος πρόεδρός της αναγκάζεται να διακηρύξει ότι «Δεν μπορούμε να παίξουμε το ρόλο του δεσμοφύλακα και του καταδότη των μαθητών». Μετά την κάθετα αρνητική σε όλα τα αιτήματα συνάντηση της Κεραμέως στις 8/10 με το συνδικάτο των εκπαιδευτικών, η ΟΛΜΕ δηλώνει ότι *«Απέναντι στην εξοργιστική στάση της πολιτικής ηγεσίας του Υπουργείου και της συνεχιζόμενης αντιεκπαιδευτικής πολιτικής που συνοδεύεται από το όργιο της καταστολής και της τρομοκρατίας απέναντι σε μαθητές και εκπαιδευτικούς συνεχίζουμε τον αγώνα μας πιο δυναμικά. Καλούμε όλο τον κλάδο να συμμετέχει μαζικά στην πανδημοσιοϋπαλληλική Απεργία στις 15 Οκτώβρη»*. Είναι σημαντικά βήματα, όχι όμως επαρκή για να αντιμετωπιστεί η ολομέτωπη επίθεση της άλλης πλευράς.

Είναι ώρα για Απεργία Διαρκείας και πανεκπαιδευτικό συντονισμό

Βρισκόμαστε σε μια περίοδο τεράστιας ταξικής πόλωσης. Η αστική τάξη και οι κυβερνήσεις της παγκόσμια προσπαθούν να κάνουν την οικονομία τους να λειτουργήσει πατώντας –και αυτό είναι πλέον κυριολεκτικό– πάνω στα πτώματά μας. Η κυβέρνηση της ΝΔ όχι μόνον δεν δίνει χρήματα για να παρθούν ουσιαστικά μέτρα ενάντια στην πανδημία, αλλά αντιθέτως βάζει στόχο να περάσει με ρυθμούς κατεπείγοντος όλα τα μέτρα που διαλύουν και ιδιωτικοποιούν οποιοδήποτε κοινωνικό αγαθό. Τα σχολειά μας, τα νοσοκομεία μας, τις συγκοινωνίες μας. Ταυτόχρονα, επιτίθεται με κάθε τρόπο στα συνδικάτα, στην προσπάθειά της να μετατρέψει την οργανωμένη εργατική τάξη σε ανίσχυρες μονάδες.

Τι βρίσκουν απέναντί τους; Κάνοντας για άλλη μια φορά λάθος υπολογισμούς, πιστεύοντας ότι έχουν την ιδεολογική συναίνεση μεγάλου κοινωνικού τμήματος πρόθυμου να στηρίξει αυτές τις πολιτικές του νεοφιλελευθερισμού, βρίσκονται μπροστά σε μια συνεχή συλλογική αντίσταση από παντού. Τα ατέλειωτα ποτάμια των αντιφασιστών στις 7 του Οκτώβρη ήταν η εργατική τάξη και τα παιδιά της, όλος αυτός ο κόσμος που εδώ και μήνες είναι στους δρόμους για να βάλει φρένο σ' αυτές τις επιθέσεις. Και είμαστε ακόμη μόνο στην αρχή. Και από τη δική τους πλευρά –τα νέα μνημόνια είναι ήδη καθοδόν– αλλά και από τη δική μας.

Η τακτική της «ανυποχώρητης στά-

σης» και της καταστολής απέναντι στις αντιστάσεις δεν είναι δείγμα δύναμης της κυβέρνησης. Είναι το ακριβώς αντίθετο. Δεν μπορεί να πείσει ιδεολογικά για τις επιλογές της και συνεπώς είναι αναγκασμένη να τις επιβάλει με τη βία. Αυτό όμως οδηγεί στην όλο και μεγαλύτερη κοινωνική της απομόνωση, στην όλο και μεγαλύτερη οργή του κόσμου, στην όλο και μεγαλύτερη βούλησή του για ενιομετωπική δράση. Γι' αυτό και είναι η στιγμή που το κίνημα πρέπει να κινηθεί ολοταχώς προς τα μπρος και όχι στις ήδη διαφαινόμενες, από τις ηγεσίες του ΚΚΕ και του ΣΥΡΙΖΑ, τακτικές της αποκλιμάκωσης του αγώνα. Χρειαζόμαστε μια γενικευμένη και συνεχή απεργία στην εκπαίδευση. Μια απεργία που θα οδηγήσει σε ένα πολύ δυναμικότερο και ισχυρότερο επίπεδο τη σύγκρουση στο χώρο της Παιδείας και θα λειτουργήσει παραδειγματικά σε όλους τους εργατικούς και νεολαιίστικους χώρους για το πώς μπορούμε να τελειώνουμε με τις δολοφονικές επιλογές της άλλης πλευράς.

Από το 1990, η τότε κυβέρνηση της ΝΔ έβαλε την προοπτική της συρρίκνωσης και διάλυσης της Δημόσιας και Δωρεάν Παιδείας, προσπαθώντας να δημιουργήσει ένα κενό στο οποίο να μπορούν να εισχωρήσουν οι κερδοσκόποι της εκπαίδευσης. Τριάντα χρόνια τώρα, η προσπάθειά τους, ιδεολογικά και πρακτικά, είναι να εφαρμόσουν το δόγμα ότι δικαίωμα στη μόρφωση έχει όποιος μπορεί να πληρώσει. Οι καταλήψεις και οι απεργίες που έφτασαν σχεδόν να γκρεμίσουν τον Μητσοτάκη πατέρα το 1991 έγιναν έκτοτε ο φόβος και ο τρόμος κάθε προσπάθειας της άρχουσα τάξης να βάλει χέρι στη Δημόσια Εκπαίδευση. Τριάντα χρόνια τώρα, ενάντια σ' αυτά τα σχέδια, οι αγώνες των εκπαιδευτικών εμπνέουν το μαθητικό κίνημα και το αντίθετο, στήνοντας, σε κάθε στιγμή αυτής της σύγκρουσης, ένα αρραγές πανεκπαιδευτικό μέτωπο.[1]

Το μέτωπο αυτό και οι αγώνες που έδωσε δεν ήταν αυτονόητα από την πρώτη στιγμή. Ήταν αποτέλεσμα συγκρούσεων, ιδεολογικών και πρακτικών, μέσα στο ίδιο το κίνημα. Γι' αυτό και όλοι αυτοί οι αγώνες είχαν ένα κοινό χαρακτηριστικό: ήταν αγώνες που ξεκινούσαν από τη βάση, σε σύγκρουση με την ηττοπάθεια και τη συμβιβαστική τακτική των συνδικαλιστικών και κομματικών ηγεσιών. Η επαναστατική αριστερά, περισσότερο ίσως από κάθε άλλο εργασιακό χώρο, έπαιξε καθοριστικό ρόλο σ' αυτούς τους αγώνες, προβάλλοντας και οργανώνοντας τη μαχητική διάθεση της βάσης της εκπαιδευτικής κοινότητας.

Παράδοση

Αυτό πρέπει να γίνει και τώρα. Μαζί με το μαθητικό κίνημα, η επαναστατική αριστερά έχει καθήκον να ξαναζωντανέψει την παράδοση της από τα κάτω οργάνωσης της αντίστασης. Να βγάλει και πάλι μπροστά τη διάθεση που είναι διάχυτη στη βάση των εκπαιδευτικών και να μπει για άλλη μια φορά μπροστά για να την οργανώσει διεκδικητικά.

Από την κυβέρνηση Μητσοτάκη πατέρα το '90-'91 και του τότε υπουργού παιδείας Κοντογιαννόπουλου, που όπλισαν το χέρι των δολοφόνων του Νίκου Τεμπονέρα, μέχρι τις σημερινές τους ρέπλικες, τον Μητσοτάκη υιό και την Κεραμέως, το πανεκπαιδευτικό κίνημα έβαλε φραγμό στα σχέδια για διάλυση της Δημόσιας και Δωρεάν Παιδείας και έριξε υπουργούς Παιδείας τον έναν μετά τον άλλο. Άξιοι συνεχιστές αυτού του κινήματος, εκπαιδευτικοί και μαθητόκοσμος, μπορούμε και τώρα να κάνουμε τα σχέδια τους και την Κεραμέως απόβλητα της Ιστορίας του Εκπαιδευτικού μας Κινήματος.

Ταυτόχρονα, όλα αυτά κάνουν εξαιρετικά επίκαιρη και αναγκαία μια ακόμη συζήτηση. Απέναντι στους στόχους τους για ένα σχολείο που όλο και περισσότερο θα συρρικνώνεται ο δημόσιος χαρακτήρας του και θα γίνεται βορά στο ιδιωτικό κεφάλαιο, απέναντι στους στόχους τους για μια εκπαίδευση που θα παρέχει απλά «δεξιότητες» που προετοιμάζουν τους αυριανούς εργάτες και εργάτριες της επισφαλούς εργασίας, ποιο είναι το όραμα της δικής μας πλευράς για το τι εκπαίδευση, για το τι κοινωνία θέλουμε και πώς μπορούμε να το πραγματώσουμε.

Οδηγός μας σ' αυτή τη συζήτηση είναι η ιστορία των αγώνων της τάξης μας, αυτή την Ιστορία που η Κεραμέως και η κάθε Κεραμέως θέλει να αγνοούμε. Είναι οι στόχοι για την Παιδεία που έβαλε η Παρισινή Κομμούνα στα 1871, η Ρώσικη Επανάσταση του '17, ο Μάης του '68. Στόχοι για μια εκπαίδευση που καλλιεργεί πνεύμα αλληλεγγύης και συλλογικότητας και όχι ανταγωνισμού και ατομικισμού, όπως κάνει η δική τους εκπαίδευση. Στόχοι για μια εκπαίδευση που απελευθερώνει τις ιδιαίτερες ικανότητες και την προσωπικότητα των μαθη(τρι)ών αντί να την καλουπώνει στις κάθε φορά ανάγκες της καπιταλιστικής οικονομίας.[2] Σήμερα η κοινωνία έχει υπερδιπλάσιες δυνατότητες να εφαρμόσει και να προχωρήσει αυτούς τους στόχους στην εκπαίδευση. Διαθέτει τεράστια υλικοτεχνική υποδομή και ένα πολυπληθές εκπαιδευτικό δυναμικό, με γνώσεις σε όλα τα πεδία των ανθρώπινων επιτευγμάτων και εξοικειωμένο με τα πιο πρωτοπόρα παιδαγωγικά μοντέλα. Αν ενάμιση αιώνα πριν οι εργάτες και οι εργάτριες του Παρισιού και στη Ρωσία του '17 έβαζαν το όραμα για μια τέτοια εκπαίδευση, φανταστείτε τι δυνατότητες έχει η ανθρωπότητα, η ίδια η τάξη μας, σήμερα. ■

Σημειώσεις

1. Για τις μάχες του κινήματος στην εκπαίδευση, ενδεικτικά τα άρθρα στο περιοδικό Σοσιαλισμός από τα Κάτω, τεύχη 15, 28, 30, 33, 61, 62, 72, 108, 130.
2. Συλλογικό, Για ποια Παιδεία παλεύουμε, εκδ. Εργατική Δημοκρατία - Μαρξιστικό Βιβλιοπωλείο, 1999. Επίσης, περ, Σοσιαλισμός από τα κάτω, τ. 23, 1997, Χάνι Ρόζενμπεργκ, «Επανάσταση και Εκπαίδευση» και περ. Σοσιαλισμός από τα κάτω, τ. 140, 2020, Σταυρούλα Πανίδου, «Μια άλλη Εκπαίδευση είναι αναγκαία και εφικτή».

Ο Τραμπ προσπάθησε να κερδίσει ψήφους από τους "αρνητές της μάσκας". Στη φωτό πετάει μάσκα σε προεκλογική συγκέντρωση

Πανδημία:

Ανορθολογικός καπιταλισμός ή επιστημονικός σοσιαλισμός;

Ο Γιώργος Ράγκος παρεμβαίνει στη μεγάλη συζήτηση που προκαλεί ο κορονοϊός

Το κυβερνητικό αφήγημα για την αντιμετώπιση της πανδημίας περιέχει το δίλημμα: «ή με τα μέτρα της κυβέρνησης που ακολουθούν τις οδηγίες της επιστήμης και τα έχει καταφέρει καλά ή με τους συνωμοσιολόγους, τους αρνητές της μάσκας και τους ψεκασμένους που αντιδρούν στην κυβέρνηση και στα μέτρα της».[1] Είναι ένα φαιδρό και ψεύτικο δίλημμα.

Για το πόσο καλά τα έχει πάει η κυβέρνηση Μητσοτάκη μιλάνε οι αριθμοί. Από τη δήθεν "ασφαλή χώρα" την περασμένη άνοιξη φτάσαμε στα συνεχόμενα ρεκόρ αύξησης ημερήσιων κρουσμάτων, θανάτων και διασωληνομένων ασθενών το φθινόπωρο. Η κυβέρνηση υποστηρίζει ότι συνεχίζει και λαμβάνει όλα τα κατάλληλα μέτρα, «ακολουθώντας τις οδηγίες της επιστήμης», αλλά η αποτελεσματικότητα των μέτρων εξαρτάται από την "ατομική ευθύνη" μας ως προς την τήρηση τους. Το ίδιο αφήγημα ακούμε από τις κυβερνήσεις όλου του κόσμου.

Οι κυβερνήσεις ακολουθούν τις οδηγίες της επιστήμης ή οι οδηγίες της επιστήμης ακολουθούν τις πολιτικές των κυβερνήσεων;

Πριν την εμφάνιση της πανδημίας Covid-19, όλες οι κυβερνήσεις και οι παγκόσμιοι οργανισμοί αγνόησαν τις έγκαιρες επιστημονικές προειδοποιήσεις ότι οι προηγούμενες πανδημίες εξαιτίας των κορονοϊών SARS-CoV-1 και MERS-CoV ήταν μέρος μιας επικίνδυνης τάσης για την εμφάνιση νέων και πιο θανατηφόρων κορονοϊών. Όπως το ίδιο αγνόησαν και τις επιστημονικές αναφορές, με την αρχική εμφάνιση του νέου ιού στην Κίνα, που προειδοποιούσαν για την υψηλή επικινδυνότητα του.[2]

Όταν εμφανίστηκε η επιδημία, οι κυβερνήσεις στη Δύση την αντιμετώπισαν ως «μία μορφή βαριάς γρίπης». Ο Τραμπ, αλλά και άλλοι κυβερνητικοί αξιωματούχοι και στην ίδια την Ευρώπη, μίλαγε για «κατασκευασμένο ιό από

τα κινέζικα εργαστήρια». Στην Ελλάδα, ο πρόεδρος του ΕΟΔΥ, Αρκουμανέας, στις 31 Γενάρη, δηλαδή πάνω από 1 μήνα από την εμφάνιση του ιού, δήλωνε «ενημερωμένος, προετοιμασμένος και αισιόδοξος»: «*Συλλέγουμε και αναλύουμε όλα τα δεδομένα που έχουμε από όλο τον κόσμο και είναι δεδομένο ότι είμαστε σε απόλυτη ετοιμότητα… Είναι μια λοίμωξη με χαμηλή μεταδοτικότητα και μέτρια θνητότητα, σαν μια βαριά γρίπη. Άρα και να έρθει κάποια στιγμή στη χώρα μας, δε χρειάζεται να υπάρχει πανικός. Είμαστε έτοιμοι*».[3]

Όταν άρχισε να αποδεικνύεται ότι η νέα πανδημία δεν ήταν μία «γρίπη», οι κυβερνήσεις επιστράτευσαν τους «ειδικούς επιστήμονες».

Στην αρχή της πανδημίας δεν υπήρχαν σαφείς επιστημονικές απαντήσεις για όλα τα ζητήματα σε σχέση με το νέο κορονοϊό. Ούτε και ακόμα υπάρχουν. Οι επιστήμονες ακόμα μαθαίνουν για το πως συμπεριφέρεται αυτός ο ιός. Όμως, η, θεμιτή, «επιστημονική ασάφεια» ή/και η «επιστημονική διχογνωμία» χρησιμοποιήθηκε απροκάλυπτα από τις κυβερνήσεις, με τη βοήθεια «ειδικών επιστημόνων» σε διάφορες κυβερνητικές «επιστημονικές επιτροπές», ώστε να υιοθετήσουν τέτοιες «επιστημονικές οδηγίες» που να προσαρμόζουν τις κυβερνητικές οδηγίες προς το πληθυσμό με τις πετσοκομμένες δυνατότητες σε υγειονομικό εξοπλισμό, υποδομές, προσωπικό και μέσα ατομικής προστασίας (όπως π.χ., μάσκες) και όχι με τις ανάγκες της δημόσιας υγείας. Η «επιστημονική» διαχείριση της πανδημίας από τις κυβερνήσεις εξελισσόταν και διαμορφώνονταν από τις οικονομικές και τεχνικές δυνατότητες με τις «επιστημονικές επιτροπές» να υπακούουν σε αυτές τις δυνατότητες πολλές φορές και «με το αζημίωτο».[4]

Η φράση «ακολουθώντας τις οδηγίες της επιστήμης» είναι μία πρόσοψη για να κρύψουν οι κυβερνήσεις τη γύμνια τους και τις ταξικές επιλογές για την αντιμετώπιση της πανδημίας. Η αριστερά, και ιδιαίτερα η επαναστατική αριστερά, έχει καθήκον να εξηγήσει για την πραγματική υλική βάση της πανδημίας, για τις ευθύνες των κυβερνήσεων, για το ρόλο της επιστήμης, για το πως μπορούμε να δώσουμε μία ταξική απάντηση στην υγειονομική και στην οικονομική κρίση του καπιταλισμού. Για να μπορέσουμε να στρέψουμε την πραγματική οργή του κόσμου προς τις κυβερνήσεις και το ίδιο το σύστημα.

Η περίπτωση της χρήσης μάσκας

Για να γίνει καλύτερα αντιληπτό, ας σταθούμε στην εξέλιξη των (ελληνικών και διεθνών) κυβερνητικών μέτρων που αφορούν τη χρήση της μάσκας. Αναμφίβολα, η χρήση (κατάλληλης και όχι οποιασδήποτε) μάσκας είναι ένα από τα βασικά μέτρα προστασίας ενάντια στην διάδοση του ιού. Ήδη από την πρώτη στιγμή της εμφάνισης του ιού αρκετοί επιστήμονες, κυρίως από τις χώρες της Άπω Ανατολής, ακόμα και όταν δεν ήταν γνωστός ο ακριβής τρόπος μετάδοσης του ιού (είτε από αερομεταφερόμενα σταγονίδια είτε από μολυσμένες επιφάνειες), προειδοποιούσαν τις κυβερνήσεις για την ανάγκη γενικευμένης χρήσης κατάλληλων μασκών στον γενικό πληθυσμό.

Όμως, η αρχική αντιμετώπιση της κυβέρνησης Μητσοτάκη, με τις οδηγίες των «ειδικών επιστημόνων» και του ΕΟΔΥ, ήταν ότι «*η μάσκα δεν προστατεύει τον γενικό πληθυσμό και άρα δεν συστήνεται η χρήση τους γιατί μπορεί να δώσει και ένα απατηλό αίσθημα ασφάλειας*»[5] στη συνέχεια άλλαξε σε: «*η χρήση της μάσκας είναι μεν, από επιστημονικής άποψης, σωστή αλλά δεν προτείνεται στον γενικό πληθυσμό γιατί δεν ξέρει πώς να τη χρησιμοποιήσει και άρα μπορεί να μολυνθεί*».[6] Η ίδια αντιμετώπιση υπήρχε και έξω από την Ελλάδα. Μέχρι και τον Απρίλιο, ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας, το Αμερικανικό Κέντρο Πρόληψης Νοσημάτων και το Ευρωπαϊκό Κέντρο Πρόληψης Νοσημάτων αποθάρρυναν τη γενικευμένη χρήση μάσκας και τη συνιστούσαν μόνο σε όσους ασθενούσαν και στο υγειονομικό προσωπικό.[7] Γιατί υπήρχε αυτή η, αντίθετη σε σχέση με σήμερα, αντιμετώπιση στη χρήση μάσκας;

Επειδή μέχρι και τον Απρίλιο δεν υπήρχαν διαθέσιμες μάσκες όχι μόνο για τον γενικό πληθυσμό αλλά ούτε και για το ίδιο το ιατρικό και νοσηλευτικό προσωπικό στα νοσοκομεία. Χαρακτηριστική είναι η τότε ανακοίνωση της ΠΟΕΔΗΝ: «*Τα Νοσοκομεία αντιμετωπίζουν μεγάλα προβλήματα με το υγειονομικό υλικό. Υπάρχουν μεγάλες ελλείψεις σε μάσκες, γάντια, προστατευτικές στολές. Συχνά οι νοσηλευτές και οι γιατροί είναι αναγκασμένοι να προσφέρουν νοσηλευτική και ιατρική φροντίδα στους ασθενείς με κορωνοϊό χωρίς μάσκες υψηλής προστασίας. Αναγκάζεται το προσωπικό να μπαίνει σε θαλάμους περιστατικών με τον ιό με απλές μάσκες που και αυτές είναι πια είδος πολυτελείας*».[8] Από την «Καθημερινή» μέχρι την «Εργατική Αλληλεγγύη» διαβάζαμε: «*Μάλιστα, χθες, δύο γιατροί του νοσοκομείου «Σωτηρία» που εργάζονται σε πτέρυγα στην οποία νοσηλεύονται ασθενείς με COVID-19, –μεταξύ των οποίων και τέσσερις γιατροί–, προχώρησαν σε επίσημη καταγγελία σχετικά με ακατάλληλες μάσκες που έχουν λάβει και οι οποίες πλασάρονται ως κατάλληλες για ατμοσφαιρική ρύπανση και δεν είναι πιστοποιημένες για ιατρική χρήση*»…«*Χρεωθήκαμε ονομαστικά δύο μάσκες ενόψει εφημερίας, την ώρα που πρέπει να τις αλλάζουμε κάθε τρεις ώρες*» κατήγγειλε η γιατρός του Γεννηματάς, Αργυρή Ερωτοκρίτου, «*Ζητήσαμε μάσκες και η απάντηση ήταν, 'γιατί μέχρι τώρα μάσκα φορούσες';*» κατήγγειλε στη συνέλευση του Συντονιστικού Νοσοκομείων, καθαρίστρια από τον Αγ. Σάββα. Δύσκολα θα βρεις νοσοκομείο, απ' όπου δεν θα ακουστεί η αγανάκτηση των εργαζόμενων για την έλλειψη σε βασικά είδη υγιεινής, μάσκες, στολές, γάντια κλπ.[9]

Μπορεί η κυβερνητική προπαγάνδα να μίλαγε για «θωρακισμένη χώρα απέναντι στην απειλή της επιδημικής κρί-

Απεργοί των Νοσοκομείων στις 15 Οκτώβρη

σης» αλλά η πραγματικότητα ήταν ότι δεν υπήρχε καμία έγκαιρη προετοιμασία για την προμήθεια κατάλληλων, σε ποιότητα και ποσότητα, μασκών. Αυτή η έλλειψη καθόρισε και τις αρχικές οδηγίες της επιστημονικής επιτροπής και τα μέτρα της κυβέρνησης ως προς τη χρήση της μάσκας. Ο (αργοπορημένος) εφοδιασμός με μάσκες, συνοδευόμενος με κάθε λογής σκάνδαλα[10] και γελοιότητες, όπως τις μάσκες-αερόστατα που έστειλε η κυβέρνηση στα σχολεία, σε συνδυασμό με την αργοπορία της έλευσης του εμβολίου οδήγησε στη «γενικευμένη χρήση μάσκας παντού» και τη μάσκα να «αντικαθιστά» το εμβόλιο μέχρι αυτό να βγει στην αγορά.

Ίδιες εξελισσόμενες «επιστημονικές οδηγίες» και παλινωδίες είχαμε και με τη σύσταση νοσηλείας, τα διαγνωστικά τεστ, τα πρωτόκολλα προστασίας, την διάρκεια της καραντίνας του εκτεθειμένου προσωπικού κ.ο.κ.

Από πού προέρχεται ο ανορθολογισμός;

Οι πολλαπλές συνέπειες της πανδημίας και οι παλινωδίες των κυβερνήσεων ως προς την αντιμετώπισή της συνοδεύτηκαν με την εμφάνιση, στην «πολιτισμένη και αναπτυγμένη Δύση», μίας σειρά αντιεπιστημονικών, ανορθολογικών και συνωμοσιολογικών απόψεων που είτε αμφισβητούν την ίδια την υπάρξη είτε υποτιμούν την επικινδυνότητα της πανδημίας. Αυτού του είδους «άρνησης της επιστήμης» δεν είναι καινούρια. Έχουμε ήδη τους «αρνητές της κλιματικής αλλαγής», «της δαρβινικής εξέλιξης», του «εμβολιασμού».

Πρόκειται για λαθεμένες και επικίνδυνες απόψεις που η Αριστερά θα πρέπει να συγκρουστεί και με αυτές και με τους φορείς τους. Είναι απόψεις που αποτελούν «βολικό αντίπαλο» της κυβέρνησης και των επιλογών της που από τη μία θυσιάζει τη δημόσια υγεία για τα κέρδη των καπιταλιστών και προσπαθεί να αξιοποιήσει την πανδημία για επιθέσεις στην εργατική τάξη και τη νεολαία και από την άλλη επιδιώκει να κατατάξει τον κόσμο και την Αριστερά που παλεύει ενάντια σε αυτές τις επιλογές σε «ανορθολογιστές» και «αρνητές μάσκας».[11] Είναι απόψεις τις οποίες η ακροδεξιά προσπαθεί να τις «συγκροτήσει» για να «σηκώσει κεφάλι» και στην Ελλάδα και διεθνώς.

Ταυτόχρονα, όμως, δεν πρέπει να ξεγράφει και να κατατάξει, απαξιωτικά, τα κομμάτια της κοινωνίας (στην συντριπτική πλειοψηφία είναι κόσμος της τάξης μας) που υιοθετούν ή επηρεάζονται από τέτοιες απόψεις σε «ψεκασμένους» ή, ακόμα χειρότερα, σε «ακροδεξιό ριζοσπαστισμό»[12] ή να ταυτίζει, όπως κάνει ο «Ριζοσπάστης», τους «αρνητές μάσκας» με το «κίνημα των πλατειών και των αγανακτισμένων».[13]

Πρέπει να αναρωτηθούμε γιατί σε μια φαινομενικά ορθολογική κοινωνία που βασίζεται στην επιστήμη και την τεχνολογία του 21ου αιώνα υπάρχει χώρος και ακροατήριο για τέτοιες «αντιεπιστημονικές» απόψεις.

Για να απαντήσουμε σε αυτό πρέπει να προσδιορίσουμε ποιος είναι ο λεγόμενος «επιστημονικός τρόπος σκέψης». Χρειάζεται να γυρίσουμε στην τοποθέτηση του Μαρξ ότι *«κάθε επιστήμη θα ήταν περιττή, αν η μορφή εμφάνισης και η ουσία των πραγμάτων συμπίπτανε άμεσα»*.[14] Δηλαδή, η επιστήμη μπορεί να μας βοηθήσει, να μας δώσει τα κα-

τάλληλα εργαλεία, να κατανοήσουμε τον κόσμο όπως είναι πραγματικά και όχι όπως επιφανειακά εμφανίζεται. Επιπλέον, ο «επιστημονικός τρόπος σκέψης» πρέπει να βασίζεται αποκλειστικά σε υλιστικές και όχι σε υπερφυσικές εξηγήσεις. Σ' αυτό θα γυρίσουμε και παρακάτω.

Η ύπαρξη του ανορθολογισμού στην κοινωνία είναι το διπλό αποτέλεσμα της κρίσης της κυρίαρχης ιδεολογίας που, σε μία εποχή κρίσης του ίδιου του συστήματος, αναπαράγει ανορθολογικές απόψεις και ταυτόχρονα αντικατοπτρίζει και την επίδραση της αλλοτρίωσης της εργατικής τάξης μέσα στον καπιταλισμό.

Η μαρξιστική ανάλυση για την αλλοτρίωση είναι κάτι περισσότερο από τη γενική αίσθηση της αποξένωσης από τους άλλους. Είναι οι αντιφάσεις που απορρέουν από την ανάγκη των εργατών να πουλήσουν την εργασία τους με αντάλλαγμα ένα μισθό για να μπορέσουν να ζήσουν. Ο εργαζόμενος δημιουργεί ένα υλικό ή πνευματικό προϊόν και ως ανταμοιβή λαμβάνει ένα μισθό από τον εργοδότη του. Αυτό το προϊόν πωλείται στην αγορά, από τον εργοδότη, σε τιμή μεγαλύτερη από το κόστος παραγωγής του και αυτή η διαφορά είναι η πηγή του κέρδους του εργοδότη. Στο τέλος όλης αυτής της διαδικασίας, το προϊόν εμφανίζεται στον εργαζόμενο ως ένα ξένο αντικείμενο και όχι ως ένα προϊόν της δικής του εργασίας. Αλλά, δεν είναι μόνο τα προϊόντα που του φαίνονται ξένα. Οι άνθρωποι στον καπιταλισμό τείνουν να βλέπουν την ίδια την κοινωνία ως ξένη προς αυτούς και κατά συνέπεια και την ίδια την επιστήμη, που είναι προϊόν αυτής της κοινωνίας, με καχυποψία και ανησυχία ως κάτι ξένο προς αυτούς.[15]

Αντί να χλευάζουμε αυτούς που είναι ευάλωτοι στο να πιστεύουν ανορθολογικές απόψεις, είναι σημαντικό να δείξουμε τους φορείς αυτών των απόψεων και κυρίως τον Τραμπ, ο οποίος είναι, φαινομενικά, ο πιο ισχυρός άνθρωπος στον κόσμο.

Ο Τραμπ στις ΗΠΑ αλλά και ο Τζόνσον στη Βρετανία, ο Μπολσονάρο στη Βραζιλία και διάφοροι άλλοι δεξιοί ηγέτες είναι οι πολιτικές εκείνες δυνάμεις που ξεκίνησαν τη δημαγωγία και έδωσαν περιθώρια στην ακροδεξιά να προσπαθεί να καπηλευτεί τις αδυναμίες από κομμάτια της κοινωνίας που θεωρούν ότι οι απόψεις και οι ανησυχίες τους δεν λαμβάνονται υπόψη από το κατεστημένο που κυριαρχεί στην πολιτική. Και επειδή αυτό το κατεστημένο έχει την τάση να κρύβεται πίσω από το μανδύα του «επιστημονικού ορθολογισμού» η πολιτική αντίδραση εναντίον του μπορεί να λάβει και «αντιεπιστημονική» μορφή. Αυτό έχει επηρεάσει και την αντίδραση τους απέναντι στην πανδημία.

Δεν πρέπει να υποτιμάμε τη δυνατότητα τέτοιων πολιτικών, παρά το γεγονός ότι οι ίδιοι είναι υπεύθυνοι για την πανδημία και τις συνέπειες της, να κατευθύνουν τη δυσαρέσκεια του κόσμου από αυτές τις συνέπειες προς αντιεπιστημονικές απόψεις και «φανταστικούς εχθρούς» ακόμα και έναντια σε μέτρα δημόσιας υγείας επειδή, π.χ., το λοκνταουν έχει αρνητικές επιπτώσεις και σε εκείνους που βρίσκονται στο κάτω μέρος της κοινωνίας.

Πολύ δε περισσότερο όταν «έγκριτοι» επιστήμονες είτε αναπαράγουν ανοικτά ανορθολογικές απόψεις (π.χ. η καθηγήτρια και λοιμωξιολόγος Γιαμαρέλλου που δήλωνε ότι: *«Όποιος κοινωνήσει δεν θα κολλήσει κορωνοϊό. Είναι Μυστήριο, δεν ισχύει η έννοια της επιστήμης»*[16]) είτε διαστρεβλώνουν την κοινή λογική για να δικαιολογήσουν κυβερνητικά μέτρα (π.χ. ο καθηγητής Μαγιορκίνης και τα περίφημα διαγράμματα για να δικαιολογήσει τους 25 μαθητές ανά τάξη[17]) είτε υποστηρίζουν τα κυβερνητικά μέτρα ανάλογα με τις επιδιώξεις της κυβέρνησης (π.χ. έγκριση της αύξησης πληρότητας στα πλοία την τουριστική περίοδο από την «επιστημονική επιτροπή» του Υπουργείου Υγείας[18]).

Μαρξισμός και επιστήμη

Η συζήτηση περί ανορθολογισμού ανοίγει και τη συζήτηση για τη σχέση που πρέπει να έχει η Αριστερά με την επιστήμη. Χρειάζεται να δούμε αυτή τη σχέση από την πλευρά του μαρξισμού.

Υπάρχει μια πλούσια παράδοση της μαρξιστικής σκέψης για την επιστήμη. Από τα πρώτα γραπτά των Μαρξ και Ένγκελς, μέχρι τις συμβολές των Λένιν, Τρότσκι, Μπουχάριν και Χέσσεν, έως το έργο σύγχρονων μαρξιστών συγγραφέων και επιστημόνων όπως ο Richard Lewontin και ο Steven Rose, ο μαρξισμός μας βοηθά να καταλάβουμε τη φύση της σύγχρονης επιστήμης και ταυτόχρονα παρέχει τη βάση τόσο για το θαυμασμό των επιτυχιών της όσο και για την κριτική ανάλυση των αδυναμιών της. Στηριζόμενοι σ' αυτή την παράδοση, οι μαρξιστές πρέπει να είναι ταυτόχρονα και υπερασπιστές της επιστήμης και κριτικοί απέναντι της.[19]

Ένα σημείο εκκίνησης είναι η αναγνώριση ότι η επιστήμη είναι πάνω από όλα μια αναζήτηση για την πραγματική, αντικειμενική κατάσταση του κόσμου. Οι ανακαλύψεις σε τομείς τόσο διαφορετικούς, από τη γενετική έως τη κβαντική φυσική, είναι σημαντικές γιατί είτε διευρύνουν την κατανόηση μας για την πραγματικότητα είτε οδηγούν σε σημαντικά πρακτικά οφέλη από τεχνολογικά προϊόντα έως νέες μεθόδους διάγνωσης και θεραπείας ασθενειών. Μια βασική θέση της μαρξιστικής θεωρίας είναι ότι οι άνθρωποι έχουνε την ικανότητα να διευρύνουν την κατανόηση τους και να ελέγχουν τον κόσμο στον οποίο ζούνε. Η ανάπτυξη της επιστήμης και η χρησιμοποίηση της, αντιπροσωπεύει την απόδειξη αυτής της ικανότητας. Ο Μαρξ και ο Ένγκελς περιγράφουν τη δική τους υλιστική αντίληψη της ιστορίας ως μια «επιστημονική κατανόηση του κοινωνικού κόσμου» και όχι απλώς ως μία άποψη από τη σκοπιά μιας κοινωνικής τάξης ή μιας ιστορικής περιόδου.

Αλλά, σε αντίθεση με την κυρίαρχη

ιδεολογία που θεωρεί ότι η επιστήμη μπορεί να γίνει κατανοητή μόνο ως ένα αυτόνομο σώμα ιδεών και με μια σταθερή μέθοδο που εγγυάται τον ορθολογισμό, την ουδετερότητα και την αντικειμενικότητά της, οι μαρξιστές υποστηρίζουν ότι η επιστήμη είναι κοινωνικά ενσωματωμένη και οι βασικές της έννοιες και μέθοδοι έχουν αλλάξει και συνεχίζουν να αλλάζουν με την πάροδο του χρόνου. Χρειάζεται να θυμηθούμε τον Λένιν όταν έγραφε ότι «η ανθρώπινη γνώση δεν είναι (ή δεν ακολουθεί) μια ευθεία γραμμή, αλλά μια καμπύλη, που προσεγγίζει ατέλειωτα μια σειρά κύκλων, μια σπείρα».[20]

Ως δημιούργημα του κοινωνικού συστήματος, η επιστήμη παραμορφώνεται από τους υλικούς και ιδεολογικούς περιορισμούς μιας καπιταλιστικής κοινωνίας που βασίζεται στο κέρδος και αυτή η παραμόρφωση μπορεί να την επηρεάσει με πολλούς τρόπους.

Έτσι, στον καπιταλισμό, ορισμένοι τομείς έρευνας έχουν προτεραιότητα έναντι άλλων σε ό, τι αφορά, π.χ., τη χρηματοδότηση τους. Το βιώνουμε σήμερα ως αποτέλεσμα της έλλειψης κατάλληλων φαρμάκων ή ενός εμβολίου απέναντι στην πανδημία εξαιτίας των προτεραιοτήτων της φαρμακοβιομηχανίας και της διακοπής χρηματοδότησης των ερευνών για αντίστοιχα εμβόλια από προηγούμενες πανδημίες κορονοϊών[21]. Πάνω από το μισό του παγκόσμιου συνόλου των ερευνητικών δαπανών πηγαίνει στην πολεμική βιομηχανία για να βρει νέες και πιο αποτελεσματικές μεθόδους για τη σφαγή πληθυσμών στις ιμπεριαλιστικές επεμβάσεις. Παλεύουμε ώστε αυτά τα κονδύλια να φύγουν από την πολεμική βιομηχανία και να πάνε στην έρευνα που θα βελτιώσει τη ζωή των απλών ανθρώπων σε όλο τον πλανήτη. Να χρησιμοποιηθούν για τη χρηματοδότηση, π.χ., της ιατρικής έρευνας και τη μαζική εφαρμογή τέτοιων ερευνών στη διάγνωση και τη θεραπεία ασθενειών στα νοσοκομεία μας.

Δεν είναι, όμως, μόνο οι χρηματοδοτικές προτεραιότητες που στρεβλώνουν την επιστήμη. Επιστημονικές απόψεις, όπως, π.χ., σχετικά με το ρόλο των γονιδίων στον προσδιορισμό της ανθρώπινης κατάστασης, έχουν συχνά χρησιμοποιηθεί για να δικαιολογήσουν αντικοινωνικές, ρατσιστικές, σεξιστικές και ομοφοβικές απόψεις. Οι ψευτοεπιστημονικές θεωρίες του «γενετικού ντετερμινισμού» (η συμπεριφορά μας καθορίζεται από τα γονίδια μας) και του «γενετικού αναγωγισμού» (όλες οι εξηγήσεις στην ανθρώπινη συμπεριφορά μπορούν τελικά να αντικατασταθούν από εξηγήσεις στο επίπεδο του γονιδίου) είναι μόνο δύο παραδείγματα για το πώς η βιολογία έχει επιστρατευτεί για να υποστηρίξει την ιδεολογία της άρχουσας τάξης. Το ίδιο και οι ιδέες του Δαρβίνου που ενώ αρχικά θεωρήθηκαν, και σωστά, ως απειλή για την κυρίαρχη ιδεολογία τώρα χρησιμοποιούνται από τους δήθεν «κοινωνικούς Δαρβινιστές» ως βάση για «επιχειρήματα» που υποστηρίζουν τον καπιταλισμό και την κοινωνική ιεραρχία. Παρόμοια επιχειρήματα χρησιμοποιήθηκαν στις αρχές του 20ου αιώνα από το κίνημα της «ευγονικής» και έδωσαν «επιστημονικό» άλλοθι στα ναζιστικά στρατόπεδα συγκέντρωσης και στο Ολοκαύτωμα. Η αριστερά πρέπει συνεχώς να συγκρούεται με τέτοιες στρεβλώσεις

των επιστημονικών ευρημάτων που προσπαθούν να δικαιολογήσουν την κυρίαρχη ιδεολογία.

Όμως, η κριτική στη «στρέβλωση της επιστήμης στον καπιταλισμό» δεν πρέπει να φτάνει να συμφωνεί με απόψεις που υποστηρίζουν ότι «η σύγχρονη επιστήμη διαστρεβλώνεται τόσο πολύ από τις αξίες του καπιταλισμού που παύει να παρουσιάζει μια αληθινή εικόνα του κόσμου και απλά αναπαράγει την κυρίαρχη ιδεολογία».[22] Η επιστήμη, παρά τις στρεβλώσεις, εξακολουθεί να είναι ο τρόπος για να κατανοήσουμε τον κόσμο όπως είναι πραγματικά και όχι όπως επιφανειακά εμφανίζεται. Επιπλέον, η επιστήμη δεν εξελίσσεται μόνο ως το αποτέλεσμα της επίδρασης εξωτερικών κοινωνικών δυνάμεων προς αυτή αλλά έχει και τη δικιά της «εσωτερική λογική» που μπορεί ακόμη και να υπονομεύσει θεωρίες που αντικατοπτρίζουν την κυρίαρχη ιδεολογία.

Δεν είναι μόνο λαθεμένη η άποψη της «απόρριψη της σύγχρονης επιστήμης» αλλά υπάρχουν και πρακτικές συνέπειες από αυτή την «απόρριψη».

Εάν η σύγχρονη επιστήμη απλά αναπαράγει την κυρίαρχη ιδεολογία τότε δεν έχει νόημα να παλεύουμε για ελεύθερη πρόσβαση σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης για όλα τα παιδιά της εργατικής τάξης ή αν οι πρόσφατες επιστημονικές εξελίξεις στη βιοϊατρική είναι εγγενώς προβληματικές ή αντιδραστικές, τότε δεν έχει νόημα να καταπολεμήσουμε τις περικοπές στη χρηματοδότηση της ιατρικής έρευνας και την εισαγωγή στα νοσοκομεία νέων διαγνωστικών μεθόδων και θεραπειών. Μια άλλη συνέπεια είναι ότι και οι ίδιοι οι επιστήμονες θεωρούνται ως μέρος του προβλήματος, ως άτομα, δηλαδή, που πληρώνονται για την αναπαραγωγή της καπιταλιστικής ιδεολογίας. Αυτό όχι μόνο αγνοεί την πραγματικότητα της ζωής των επιστημόνων (μισθωτοί που βιώνουν την πτώση του βιοτικού επιπέδου τους και την ανασφάλεια στην εργασία) αλλά παραβλέπει την εμφάνιση μίας νέας μαζικής αριστερής ριζοσπαστικοποίησης στην παγκόσμια επιστημονική κοινότητα που έχει συμβάλει στις μάχες που έχουν ανοίξει, μέσα και έξω από την επιστημονική κοινότητα, υπερασπίζοντας τη διαλεκτική προσέγγιση της επιστήμης και κατά προέκταση τα ριζοσπαστικά κινήματα ενάντια είτε στην ομοφοβία είτε στην κλιματική αλλαγή.[23]

Να απελευθερώσουμε την επιστήμη από τους υλικούς και ιδεολογικούς περιορισμούς της καπιταλιστικής κοινωνίας

Η μαρξιστική κριτική της επιστήμης είναι ταυτόχρονα και μια μάχη για τον μετασχηματισμό της. Η εμπειρία της Ρωσικής Επανάστασης που έδειξε, έστω και για μια σύντομη περίοδο, τη δύναμη των απλών ανθρώπων να μεταμορφώσουν την κοινωνία και την επιστήμη, παραμένει ένα ισχυρό παράδειγμα.[24]

Μόνο σε μια τέτοια κοινωνία θα απελευθερώσουμε την επιστήμη από τους υλικούς και ιδεολογικούς περιορισμούς μιας καπιταλιστικής κοινωνίας και μόνο σε μια τέτοια κοινωνία θα είναι δυνατόν να διασφαλιστεί ότι η επιστήμη θα αναπτυχθεί ακόμα περισσότερο και θα χρησιμοποιείται για τη βελτίωση της ζωής όλων των ανθρώπων, και όχι μόνο των λίγων προνομιούχων, σε απόλυτη αρμονία με το φυσικό περιβάλλον. ■

Σημειώσεις

1. https://www.tanea.gr/2020/09/13/politics/mitsotakis-gia-theories-synomosias-ti-eipe-gia-arnites-maskas-kai-antiemvoliastes/
2. Δείτε περισσότερα στο: Πάνος Γκαργκάνας, Η πολλαπλή αποτυχία του καπιταλισμού, Σοσιαλισμός από τα Κάτω, Νο 140, https://socialismfrombelow.gr/article.php?id=1237
3. https://tvxs.gr/news/ellada/p-arkoymaneas-31012020-o-koronoios-einai-mia-loimoksi-me-xamili-metadotikotita
4. https://www.efsyn.gr/ellada/ygeia/258474_kybernitiko-doraki-se-idiotiko-omilo
5. https://www.iefimerida.gr/ygeia/koronoios-maska-apatilo-aisthima-asfaleias
6. Σ. Τσιόδρας: «Προς το παρόν δεν συστήνεται η χρήση μάσκας και γαντιών από τον γενικό πληθυσμό», https://www.amna.gr/ota/article/448537/S-Tsiodras-Pros-to-paron-den-sustinetai-i-chrisi-maskas-kai-gantion-apo-ton-geniko-plithusmo
7. Δείτε παραπομπή 5
8. https://www.tanea.gr/2020/03/27/greece/poedin-ta-nosokomeia-agorazoun-tis-prostateytikes-maskes-52-fores-akrivotera
9. https://www.kathimerini.gr/society/1072054/kataggelies-giatron-gia-akatallíles-maskes-kai-elleipseis και Εργατική Αλληλεγγύη, Νο 1415, Αγώνας για να σώσουμε ζωές: Μέτρα πραγματικής προστασίας, https://ergatiki.gr/article.php?id=21993&issue=1415
10. Οι μάσκες έγιναν αναγκαίες και τις κατασκευάζει φίλος της οικογένειας Μητσοτάκη, https://www.documentonews.gr/article/oi-maskes-eginan-anagkaies-kai-tis-kataskeyazei-filos-ths-oikogeneias-mhtsotakh
11. «Αρνητές μάσκας» για τον Πέτσα οι διαμαρτυρόμενοι κάτοικοι της Καρδίτσας, https://thepressproject.gr/arnites-maskas-gia-ton-petsa-oi-diamartyromenoi-katoikoi-tis-karditsas και Α. Γεωργιάδης: «Βλέποντας τις εικόνες αυτών που συγκεντρώθηκαν και άρχισαν να πατούν και να καίνε τις μάσκες σκέφτηκα πως πάνω κάτω η ίδια νοοτροπία βρίσκεται και πίσω από κάθε αντίδραση. Όχι στις Ανεμογεννήτριες, Όχι στις Επενδύσεις, Όχι στην Ευρωπαϊκή Ένωση, Όχι στο ΝΑΤΟ, Όχι στο ένα, Όχι στο άλλο! Γενικά Όχι!», https://www.newsbeast.gr/politiki/arthro/6603844/adonis-georgiadis-me-tin-idia-nootropia-poy-antidrame-stis-maskes-antidrame-kai-stis-ependyseis
12. https://www.avgi.gr/arheio/363654_psekasmenoi-oloy-toy-kosmoy-enotheite
13. https://www.rizospastis.gr/story.do?id=10925119
14. Κ. Μαρξ: Το Κεφάλαιο, τόμ. 3ος, σ. 1004
15. Γιώργος Ράγκος, Ο Μάρξ και η Αλλοτρίωση, Εργατική Αλληλεγγύη, 1383, https://ergatiki.gr/article.php?id=20754
16. https://www.iefimerida.gr/ellada/giamarelloy-opoios-koinonisei-den-kolla-koronoio
17. https://www.cnn.gr/ellada/story/232402/magiorkinis-giati-den-exei-megali-simasia-to-megethos-ton-taxeon
18. https://www.skai.gr/plakiotakis-se-skai-i-maska-egine-ypoxreotiki-kai-sto-katastroma-logo-synostismou
19. John Parrington, Science, socialism and the Russian Revolution, International Socialism, 155, http://isj.org.uk/science-socialism-and-the-russian-revolution
20. Βλαντίμιρ Λένιν, Σχετικά με το ζήτημα της διαλεκτικής, Άπαντα, τ. 29, σ. 316-322, εκδ. Σύγχρονη Εποχή
21. Γιώργος Ράγκος, Φαρμακευτικές εταιρείες και εμβόλια - Όταν τα κέρδη μπαίνουν πάνω από ανθρώπινες ζωές, Σοσιαλισμός από τα Κάτω, Νο 142, https://socialismfrombelow.gr/article.php?id=1258
22. Δείτε παραπομπή 19
23. Εύα Παπαϊωάννου, Οι εργαζόμενοι της (κλιματικής) αλλαγής, Σοσιαλισμός από τα Κάτω, Νο 137, https://socialismfrombelow.gr/article.php?id=1201
24. Δείτε παραπομπή 19

Τουρισμός, δημόσιος χώρος, ανεργία. Αντίσταση σε μια ταξική επίθεση

Διαδήλωση αλληλεγγύης στην κατάληψη Ρόζα Νέρα στα Χανιά

Να ενώσουμε τις αντιστάσεις - αυτή είναι η απάντηση. Γράφει ο Σεραφείμ Ρίζος

Σύσσωμοι οι δεξιοί πολιτικοί χαιρέτησαν ως «αυτονόητη πράξη», τη νυχτερινή εισβολή της αστυνομίας στην κατάληψη Ρόζα Νέρα, στα Χανιά και την παράδοση των κτιρίων του λόφου Καστέλι στην εταιρία Belvedere, για να χτιστεί ξενοδοχείο. Ο χώρος αυτός είχε παραχωρηθεί στο Πολυτεχνείο παλιότερα και παρέμενε ερειπωμένος μέχρι το 2004, οπότε η κατάληψη τον μετέτρεψε σε χώρο πολιτισμού, στέγασης προσφύγων και αστέγων και εστία αντιρατσιστικής, αντιφασιστικής αντίστασης. Χιλιάδες εργαζόμενοι και νεολαίοι θεώρησαν την επέμβαση ως άμεση επίθεση στα δικαιώματά τους. Η αστυνομική βία, ο κυνισμός της δεξιάς, οι αγοραίες αντιλήψεις και πρακτικές με τις οποίες κινούνται όργανα, όπως η Σύγκλητος ενός Ανώτατου εκπαιδευτικού ιδρύματος, η απόλυτη και με επιταχυνόμενο ρυθμό ξενοδοχοποίηση, ο χορός κερδών μιας μικρής μειοψηφίας επιχειρηματιών σε αντιδιαστολή με την ύπαρξη χιλιάδων εργαζομένων στον τουρισμό, την εστίαση και τον πολιτισμό που ζουν χωρίς να έχουν πάρει το παραμικρό βοήθημα, την έλλειψη οποιουδήποτε μέτρου προστασίας από την πανδημία με το άνοιγμα του τουρισμού, την ύπαρξη μόλις εφτά κρεβατιών ΜΕΘ για όλη τη δυτική Κρήτη, τις ελλείψεις καθαριστριών στα σχολεία κλπ πυροδότησαν την έκρηξη του κόσμου που έχει τελείως διαφορετική αντίληψη για το ποια πρέπει να είναι τα «αυτονόητα» από τη Μπακογιάννη και την παρέα της.

Ο δημόσιος χώρος, ο οποίος ορίζεται από το δικαίωμα του καθενός να έχει ελεύθερη πρόσβαση σε αυτόν, είτε βρίσκεται μέσα στον οικιστικό ιστό των πόλεων είτε στην ύπαιθρο, δέχεται μια τεράστια επίθεση σε παγκόσμια κλίμακα.

Η κρίση έχει οδηγήσει τους καπιταλιστές να τοποθετούν τα χρήματά τους σε κερδοσκοπικές δραστηριότητες. Σύμφωνα με το περιοδικό Forbes για το διάστημα 2011-2012, το 27% των επενδυτικών επιλογών κατευθύνθηκε στη κερδοσκοπία στη γη και στο real estate, ενώ μικρότερα ποσά έχουν κατευθυνθεί σε ιδιωτικά και κρατικά ομόλογα, νομίσματα, χρυσό κλπ.[1] Τράπεζες, επιχειρηματικοί όμιλοι, ασφαλιστικές εταιρίες, Πανεπιστήμια, όπως το MIT και το Χάρβαρντ τοποθετούν τα χρήματά τους επενδύοντας σε γη σε

όλη την υφήλιο. Σε περίοδο που κρούεται ο κώδωνας του κινδύνου για την κλιματική αλλαγή, αρπάζουν εκατομμύρια στρέμματα γης είτε αγοράζοντάς την σε εξευτελιστικές τιμές είτε απλά την οικειοποιούνται και την χρησιμοποιούν για καλλιέργειες, προκειμένου να κερδοσκοπήσουν με την αύξηση των τιμών των τροφίμων, για εγκατάσταση αιολικών και φωτοβολταϊκών πάρκων είτε για εξορύξεις υδρογονανθράκων. Μετατρέπουν τεράστιες εκτάσεις σε γήπεδα γκολφ και ξενοδοχειακές εγκαταστάσεις, καταλαμβάνουν πόλεις μετατρέποντάς τες σε ξενοδοχεία ή συγκροτήματα πολυτελών κατοικιών για την είσπραξη πανάκριβων ενοικίων.

Τουρισμός και ταξική επίθεση στο δημόσιο χώρο

Η τουριστική έκρηξη των τελευταίων χρόνων είναι κομμάτι αυτής της κερδοσκοπικής φούσκας. Στην Ελλάδα έχει αναδειχθεί σε αιχμή του κυρίαρχου αφηγήματος για την έξοδο από την κρίση και μεγάλο μέρος της κερδοσκοπίας στη γη αφορά σε αυτόν τον τομέα. Σύμφωνα με τον Παγκόσμιο Οργανισμό Τουρισμού (WTO) από το 2010 έως το 2018 οι αφίξεις τουριστών σε παγκόσμιο επίπεδο αυξήθηκαν από τα 940 εκατομμύρια στα 1,4 δισεκατομμύρια. Τα κέρδη για το 2018 ανέρχονται σε 8,8 τρις δολάρια. Τα ταξίδια και ο τουρισμός έχουν γίνει ο δεύτερος ταχύτερα αναπτυσσόμενος κλάδος σε παγκόσμιο επίπεδο. Σε αυτό το φαγοπότι οι Έλληνες καπιταλιστές διεκδικούν για τον εαυτό τους ένα μεγάλο μερίδιο. Την τελευταία εξαετία, η ελληνική τουριστική βιομηχανία έχει κατορθώσει να ανέβει από τη 17η στη 13η θέση της παγκόσμιας κατάταξης του WTO, υπερδιπλασιάζοντας τις αφίξεις από τα 15 στα 33 εκατομμύρια. Οι ετήσιες εισπράξεις τους σπάνε το ένα ρεκόρ μετά το άλλο. Από τα 9,6 δις ευρώ το 2010, ανήλθαν στα 17,7 δις το 2019 (χωρίς τα έσοδα της κρουαζιέρας).[2]

Ο ανταγωνισμός μεταξύ των διαφόρων καπιταλιστών του τουριστικού κυκλώματος είναι συστατικό στοιχείο των παραπάνω εξελίξεων. Ανταγωνίζονται για το ποιος θα προσφέρει το πιο ελκτικό «τουριστικό προϊόν» για ν' αρπάξει όσο το δυνατό μεγαλύτερο μερίδιο της αγοράς. Πεντάστερα ξενοδοχεία φυτρώνουν παντού, δημιουργούνται χιονοδρομικά κέντρα στις ερήμους της αραβικής χερσονήσου, νησιά του Ειρηνικού και τις Καραϊβικής μετατρέπονται ολόκληρα σε ξενοδοχεία. Σε αυτή τη φρενίτιδα χλιδής και παραλογισμού έχουν μπει οι κυβερνήσεις, οι περιφερειακές διοικήσεις και οι δήμοι των πόλεων που ανταγωνίζονται μεταξύ τους για χάρη των δικών τους επιχειρηματιών.

Οι ρίζες της ανάπτυξης του ελληνικού τουρισμού βρίσκονται στις αρχές του 20ου αιώνα. Το 1914 δημιουργείται η «Υπηρεσία Ξένων και Εκθέσεων» ως τμήμα του Υπουργείου Οικονομικών με σκοπό την προσέλκυση τουριστών. Ανοίγει ως μια αγορά πολυτελείας για λίγους πλούσιους. Ήδη στα 1924, τη χρονιά που η Ελλάδα δέχεται 1 εκ. πρόσφυγες, ο προϊστάμενος της ΥΞΕ, Ν. Λέκκας κάνει λόγο, σε έκθεσή του, για την ανάγκη δημιουργίας γηπέδων γκολφ και για την ανάγκη ανάπτυξης ξενοδοχειακών μονάδων *«όπως εξυπηρετήσωσι σοβαράν κίνησιν ξένων»*. Στην πορεία των χρόνων αυτό άλλαξε. Ο τουρισμός αποτέλεσε κομμάτι του τομέα των υπηρεσιών και του κράτους πρόνοιας. Δεν αρκούσε να δίνουν στους εργάτες έναν μισθό για να εξασφαλίσουν απλά την επιβίωσή τους. Για να είναι ικανοί την επόμενη μέρα να ξαναπάνε στο εργοστάσιο και να είναι αρκούντως παραγωγικοί πρέπει να είναι ξεκούραστοι, υγιείς, μορφωμένοι- καταρτισμένοι, να έχουν φροντίσει τα παιδιά τους και εξασφαλίσει τα γηρατειά τους. Οι πληρωμένες άδειες, τα επιδόματα άδειας, τα προγράμματα κοινωνικού τουρισμού, διαμόρφωση φτηνών κρατικών καταλυμάτων αποτέλεσαν εκφράσεις αυτής της διαδικασίας. Ταυτόχρονα ήταν κομμάτι του συμβιβασμού που αναγκάστηκαν να κάνουν οι καπιταλιστές απέναντι στα εργατικά αιτήματα. Το κράτος πρόνοιας, όμως, δεν σχεδιάστηκε με βάση τις ανάγκες των εργατών ούτε ελέγχονταν από αυτούς. Αντίθετα ήταν κομμένο και ραμμένο στις ανάγκες των καπιταλιστών. Στον τομέα του τουρισμού, όπως και στους υπόλοιπους, ο σχεδιασμός υπάκουε στις ανάγκες των ξενοδόχων για κέρδη. Μεταπολεμικά ο Ελληνικός Οργανισμός Τουρισμού (ΕΟΤ) αποτέλεσε το εργαλείο με το οποίο διαμορφώθηκε το πλαίσιο ανάπτυξης της ελληνικής τουριστικής βιομηχανίας χάρη στον οποίο έφτασε από τις 30.000 αφίξεις στα σύνορα της χώρας το 1950 στις σημερινές κατακλυσμιαίες εισροές τουριστών. Το ίδιο το κράτος έγινε ξενοδόχος χτίζοντας στη δεκαετία του '50 και του '60 τα 44 ξενοδοχεία «Ξενία». Δεν καθόρισε μόνο τις προδιαγραφές που έπρεπε να πληρούν οι ξενοδοχειακές εγκαταστάσεις, αλλά άνοιξε τον δρόμο για την εμπορευματική εκμετάλλευση και την υποταγή του δημόσιου χώρου στο κέρδος. Πολλά από τα «Ξενία» χτίστηκαν πάνω σε παραλίες, περιοχές «φιλέτα» των πόλεων ή πάνω σε μεσαιωνικά κάστρα. Η αποχώρηση του κράτους από το ρόλο του ξενοδόχου έχει αφήσει ανοιχτό το ζήτημα της τύχης αυτών των εγκαταστάσεων.

Η Ελλάδα, από την γέννησή της ως κράτος, έχει να επιδείξει μια απίστευτη παράδοση καταπατήσεων, με κύριους πρωταγωνιστές τις επιφανείς οικογένειες της αστικής τάξης, την εκκλησία, τα μοναστήρια και τις τράπεζες. Από τη διαρπαγή των τουρκικών περιουσιών μέχρι τις διεκδικήσεις της οικογένειας Βεΐκου στο Γαλάτσι και το σκάνδαλο της μονής Βατοπεδίου, πάντοτε η ελληνική νομοθεσία ευνοούσε τους πλούσιους διεκδικητές. Με αφορμή τους ολυμπιακούς αγώνες του 2004, αλλά πολύ περισσότερο με τα μνημόνια υπήρξε ένα ποιοτικό άλμα στην διαμόρφωση ενός νομικού πλαισίου που αίρει τους περιορισμούς, προσπερνά τις αντιδράσεις και διευκολύνει τη λεηλασία της γης από επιχειρηματικά συμφέροντα.

Τα περιβαλλοντικά κινήματα αντιστέκονται παντού

Η δημιουργία του ΤΑΙΠΕΔ, οι νόμοι για τον αιγιαλό, και τα δάση, η κατάρτιση του κτηματολογίου χωρίς την ύπαρξη δασικών χαρτών, η χρυσή βίζα, οι επενδύσεις fast track, τα ΣΔΙΤ, οι δυνατότητες δημιουργίας ΑΕ σε δημόσιους οργανισμούς και ιδρύματα για την «αξιοποίηση ακίνητης περιουσίας» αλλά και ο πρόσφατος νόμος Χατζηδάκη,[3] που καταργεί τις περιοχές Natura και μετατρέπει τους εθνικούς δρυμούς σε επιχειρηματικά πάρκα διαμόρφωσαν και συνεχίζουν να διαμορφώνουν τους όρους για να ξετυλιχθεί το πάρτι της κερδοσκοπίας.

Αν και όλο το νομικό οπλοστάσιο της ιδιωτικοποίησης του δημόσιου χώρου έγινε στο όνομα της ανάπτυξης και της εξόδου από την κρίση, στην πραγματικότητα ο μόνος που ευνοήθηκε ήταν η κερδοσκοπία των καπιταλιστών. Το 35% των άμεσων ξένων επενδύσεων κατευθύνθηκε στον τομέα της αγοράς ακινήτων. Διεθνή funds και επενδυτές εκμεταλλεύτηκαν τις μειωμένες τιμές και το νέο «επενδυτικό κλίμα» και οδήγησαν την Ελλάδα από το 2016 και μετά, να έχει τον υψηλότερο ρυθμό αύξησης επενδύσεων real estate στην Ευρώπη. Φυσικά αυτό που ακολούθησε ήταν η ταχύτατη άνοδος των τιμών των ακινήτων. Φούσκες που εκθέτουν την οικονομία στο σκάσιμό τους κάτι που επιβεβαιώθηκε με το φετινό ξέσπασμα της κρίσης ιδιαίτερα στον τουρισμό.

Καπιταλισμός και πόλεις

Το κεφάλαιο επιβάλλει στις πόλεις και ιδιαίτερα στις γειτονιές του κέντρου τους έναν μετασχηματισμό με μοναδικό σκοπό την ανάπτυξη επιχειρηματικών ευκαιριών για την παραγωγή κέρδους. Βέβαια, η μετατροπή των πόλεων σε επιχειρηματικά ελντοράντο δεν είναι μια νέα διαδικασία. Ο Έγκελς είχε εντοπίσει τα κερδοσκοπικά παιχνίδια των αστών: «Η επέκταση των σύγχρονων μεγαλουπόλεων προκαλεί σε μερικά, ιδιαίτερα σε κεντρικά τμήματα των πόλεων μια τεχνητή αύξηση, συχνά κολοσσιαία, της αξίας των οικοπέδων. Η αξία των κτιρίων που είναι χτισμένα σ' αυτά τα οικόπεδα αντί ν' ανεβαίνει αντίθετα πέφτει προς τα κάτω και αυτό γιατί τα κτήρια δεν ανταποκρίνονται πια στις αλλαγμένες συνθήκες. Τα γκρεμίζουν και τα αντικαθιστούν με άλλα. Αυτό γίνεται προπαντός με τις εργατικές κατοικίες που βρίσκονται στο κέντρο, που τα ενοίκιά τους, ακόμα και με το μεγαλύτερο συνωστισμό ενοικιαστών δεν μπορούν να ξεπεράσουν ένα συγκεκριμένο ανώτερο όριο ή το ξεπερνούν με εξαιρετική καθυστέρηση. Τα γκρεμίζουν και στη θέση τους χτίζουν μαγαζιά, αποθήκες εμπορευμάτων ή δημόσια καταστήματα».[4]

Στις δεκαετίες του 1850-60, το Παρίσι μεταμορφώθηκε από τον βαρόνο Οσμάν σε «πόλη του φωτός». Ήταν η περίοδος μετά το πραξικόπημα του Λουδοβίκου Βοναπάρτη. Ο δημόσιος χώρος έπρεπε να διευκολύνει τις στρατιωτικές επεμβάσεις του πυροβολικού ενάντια στις επαναστάσεις, ν' αντανακλά την αυτοκρατορική μεγαλοπρέ-

πεια και να δίνει τη δυνατότητα στους αστούς να κυριαρχήσουν σε αυτόν, μέσω τις υποταγής του στις ανάγκες της αγοράς και του κέρδους. Έτσι ανοίχτηκαν τα τεράστια βουλεβάρτα που έκοψαν τις εργατικές συνοικίες του κέντρου οι οποίες και κατεδαφίστηκαν. Οικοδομήθηκαν περίλαμπρα ογκώδη κτίρια με περίτεχνη αρχιτεκτονική όπως η όπερα του Γκαρνιέ, εμφανίστηκαν τα πρώτα πολυκαταστήματα μαζικής κατανάλωσης ενώ οι δρόμοι και οι πλατείες κατακλύστηκαν από τα περίφημα καφέ κλπ.

Σήμερα χρησιμοποιείται ο όρος gentrification ή «εξευγενισμός» σε ελεύθερη ελληνική απόδοση, για να ορίσει τις πανομοιότυπες σύγχρονες στρατηγικές. Πολλές συνοικίες της Αθήνας, ιδιαίτερα αυτές που θεωρούνταν «υποβαθμισμένες», περνούν αυτή τη δοκιμασία. Παρά το όνομα, η ζωή των φτωχών, ως επί το πλείστον, κατοίκων των περιοχών αυτών, δεν «εξευγενίζεται» αλλά καταστρέφεται. Γειτονιές όπως το Κουκάκι, το Γκάζι, του Ψυρρή, το Μεταξουργείο και παλιότερα η Πλάκα μεταλλάσσονται από έναν συνδυασμό παρεμβάσεων ανάπλασης στους δημόσιους χώρους και πεζοδρομήσεων, αξιοποίησης παλιών κτιρίων και μετατροπή τους σε loft κατοικίες ή boutique ξενοδοχεία, μαζικής εκμίσθωσης κατοικιών σε εταιρίες τύπου airbnb, δημιουργίας εμπορικών κέντρων και ανοίγματος σε μαζική διάσταση πάσης φύσεως κέντρων διασκέδασης. Ο μεγάλος περίπατος του Μπακογιάννη, αν και πλέον παρελθόν, στοχεύει στο να επεκτείνει τις περιοχές τουριστικής και εμπορικής δράσης στην Αθήνα με στόχο να την καταστήσει αυτοτελή τουριστικό προορισμό.

Αντίστοιχα, σε πολλές πόλεις της επαρχίας είτε βρίσκονται στην καρδιά της τουριστικής βιομηχανίας είτε όχι, συμβαίνει το ίδιο. Είναι χαρακτηριστικό ότι ακόμη και σε πόλεις, όπως το Άργος, που κάθε άλλο παρά τουριστικές μπορεί να χαρακτηριστούν, ο εκλεκτός του Βορίδη, δήμαρχος Καμπόσος, επιχειρεί μια πανάκριβη ανάπλαση της πόλης, φιλοδοξώντας να ανταγωνιστεί σε τουριστική προσέλευση το γειτονικό Ναύπλιο.

Οι πιέσεις πάνω στους κατοίκους των περιοχών αυτών είναι τεράστιες. Το κόστος ζωής αυξάνεται αλματωδώς, τα ενοίκια εκτινάσσονται με αποτέλεσμα οι παλιοί κάτοικοι των περιοχών να εκδιώκονται μετακομίζοντας σε άλλες φτηνότερες γειτονιές. Σε πολλές πόλεις που διατηρούνται βενετσιάνικα ή οθωμανικά τμήματά τους, οι κάτοικοι των συγκεκριμένων συνοικιών έχουν σχεδόν εκδιωχθεί από αυτά ολοκληρωτικά.

Υπάρχουν και έμμεσες συνέπειες. Η προφανέστερη είναι η κατασπατάληση πολύτιμων πόρων. Τα προγράμματα αναπλάσεων μαζί με την κατασκευή συνεδριακών κέντρων, γκαράζ, τις δαπάνες για ιλουστρασιόν καμπάνιες τουριστικής προβολής κλπ γίνονται εις βάρος της χρηματοδότησης των πραγματικών αναγκών των εργαζομένων για παιδικούς σταθμούς, υδροδότηση, σχολική και εργατική στέγη, πρωτοβάθμια υγεία, αντιπλημμυρικά έργα. Η μετατροπή ολόκληρων συνοικιών σε βιομηχανίες διασκέδασης και αναψυχής περιορίζει το χώρο κατοικίας. Ο πληθυσμός είναι αναγκασμένος να ζει σε συνθήκες μεγαλύτερου συνωστισμού, σε γειτονιές επιβαρυμένες ατμοσφαιρικά, με πυκνή δόμηση και υψηλούς συντελεστές δόμησης, με ελάχιστους ελεύθερους χώρους και χώρους πρασίνου, που δεν επιτρέπουν τον κατάλληλο αερισμό και την ασφαλή κίνηση. Τα σχολεία, για παράδειγμα, των τουριστικοποιημένων γειτονιών υποβαθμίζονται σε οργανικότητα, καθώς μειώνεται δραματικά ο μαθητικός πληθυσμός, ενώ τα σχολεία των νέων περιοχών κατοικίας ασφυκτιούν με πολυπληθή τμήματα, χωρίς επαρκή κτίρια και αριθμό αιθουσών. Σε εποχή πανδημιών όπως η σημερινή αυτά εγκυμονούν τεράστιους κινδύνους για τη ζωή, τη σωματική και ψυχική υγεία των φτωχότερων στρωμάτων.

Το αστικό και φυσικό περιβάλλον εκτός των άλλων είναι γεμάτα με μνημεία και μνήμες, με ιστορία και μύθους που διαμορφώνουν τις συλλογικές αναπαραστάσεις μας για το παρελθόν και το παρόν. Οι αστοί διεκδικώντας για τον εαυτό τους τον δημόσιο χώρο, υποτάσσουν την ιστορική, αρχαιολογική, παιδαγωγική και επιστημονική αξία των μνημείων και του πολιτισμού στις ανάγκες του ντεκόρ της επιχείρησης τους. Διατηρείται ό,τι ταιριάζει στο κυρίαρχο αφήγημα για το παρελθόν και ό,τι μπορεί να αποφέρει κέρδος. Τα προσφυγικά της Αλεξάνδρας με τα σημάδια από τα Δεκεμβριανά δεν έχουν αξία, ενώ το ιταλικό διοικητήριο στο Ρόδο αποκτά αξία από τη στιγμή που θα μετατραπεί σε εστιατόριο πολυτελείας. Η αξία τους μετριέται με όρους είσπραξης και επισκεψιμότητας. Η αγορά απειλεί την πολιτιστική διάσταση του δημόσιου χώρου με βεβήλωση. Ακραίο αλλά χαρακτηριστικό παράδειγμα το σχεδιαζόμενο «μυθολογικό πάρκο» στις Μυκήνες που επανήλθε ως πρόταση μετά την πρόσφατη πυρκαγιά.

Η επίθεση στον δημόσιο χώρο δεν ταυτίζεται κάθε φορά με την άμεση ιδιωτικοποίησή του. Οι περικοπές των κρατικών δαπανών προς τους δήμους έχουν σπρώξει τους δήμους να λειτουργούν με όρους ανταποδοτικότητας και αυτό συμπεριλαμβάνει και τη χρήση των δημοτικών κτιρίων, θεάτρων, κινηματογράφων κλπ. Οι φτωχοί άνθρωποι, οι οργανώσεις τις Αριστεράς, οι ερασιτεχνικές καλλιτεχνικές ομάδες (θεατρικές, κινηματογραφικές, φωτογραφίας, μουσικά σύνολα, κλπ) βιώνουν αποκλεισμό από τη χρήση τους, λόγω των πανάκριβων αντιτίμων που ζητούν οι δήμοι. Οι παραλίες τυπικά παραμένουν δημόσιες αλλά στην πράξη παραδίδονται σε επιχειρηματικές δραστηριότητες. Σε ορισμένες περιπτώσεις, όπως στην Κίσσαμο, δήμοι εξετάζουν την επιβολή εισιτηρίου για την πρόσβαση σε παραλίες ιδιαίτερου φυσικού κάλλους όπως στον Μπάλο και το Ελαφονήσι, με πρόσχημα την προστασία τους.

Απεργία εργαζόμενων στον Επισιτισμό-Τουρισμό

Εκμετάλλευση

Για να είναι ανταγωνιστικό το «τουριστικό προϊόν» δεν φτάνουν οι πόλεις –βιτρίνες και οι πριβέ παραλίες. Τίποτε απ' όλα αυτά δεν θα μπορούσε να σταθεί αν δεν υπήρχε ένας ακόμη πιο σημαντικός παράγοντας. Η εκμετάλλευση της εργατικής δύναμης. Ο Κρις Χάρμαν γράφοντας για παραγωγική και μη παραγωγική εργασία στον καπιταλισμό αναφέρει: *«Ο ανταγωνισμός ανάμεσα στους εμπορικούς καπιταλιστές σήμαινε ότι ο καθένας δεχόταν τις ίδιες πιέσεις με τους καπιταλιστές που εμπλέκονται στην παραγωγή να κρατήσει χαμηλά τους μισθούς στο επίπεδο της αξίας της εργατικής δύναμης. Γι' αυτό το λόγο οι εργάτες που απασχολούσε ο εμπορικός καπιταλιστής ήταν το ίδιο εκμεταλλευόμενοι με τους εργάτες που δούλευαν για έναν καπιταλιστή στην παραγωγή. Όσο περισσότερο ο εμπορικός καπιταλιστής καθήλωνε τους μισθούς και αύξανε το φορτίο εργασίας των υπαλλήλων του, τόσο μεγαλύτερο μερίδιο μπορούσε να κρατήσει για τον εαυτό του από την πληρωμή που εισέπραττε από τον παραγωγικό καπιταλιστή για τις υπηρεσίες που του παρείχε»*.[5]

Το ελληνικό τουριστικό «θαύμα» χτίστηκε πάνω στη πιο σκληρή ένταση της εκμετάλλευσης, στη συμπίεση των μισθών και στη διάλυση των εργασιακών σχέσεων σε βάρος της εργατικής τάξης. Το 2015 μια 19χρονη Ουκρανή ξενοδοχοϋπάλληλος σε ξενοδοχείο της Ζακύνθου κατάρρευσε και πέθανε την ώρα της δουλειάς. Τα 12ωρα συνεχούς εργασίας χωρίς ρεπό είναι κανόνας στις τουριστικές «ναυαρχίδες». Χρησιμοποιούν νέα παιδιά, από τις τουριστικές σχολές, με πολλές και διαφορετικές μορφές συμβάσεων μαθητείας, με ωράρια που αποφασίζουν οι διοικήσεις των ξενοδοχείων, χωρίς οι ξενοδόχοι να είναι αναγκασμένοι να πληρώσουν τίποτε για τους μισθούς τους. Οι μισθοί των μονίμων υπαλλήλων έχουν μειωθεί έως και 30%, ενώ οι «αυξήσεις» που δόθηκαν τα τελευταία χρόνια δεν κάλυψαν παρά ένα μικρό ποσοστό των απωλειών. Τα ξενοδοχεία είναι γεμάτα με ανασφάλιστους εργαζόμενους και τελευταία δόθηκε η δυνατότητα στα αφεντικά να χρησιμοποιούν τους εργαζόμενους και κατά τις μέρες ανάπαυσής τους. Παράλληλα καταργήθηκαν και όλες οι παροχές κοινωνικού τουρισμού προς τους εργαζόμενους.

Σύμφωνα με στοιχεία του ΣΕΤΕ από τις 786.000 θέσεις εργασίας το 2010 η απασχόληση ανέβηκε στις 946.200 θέσεις το 2019.[6] Η πλειοψηφία των θέσεων αυτών ήταν κακοπληρωμένες θέσεις μαύρης εργασίας. Μεταξύ 2008 και του 2017, οι εργαζόμενοι στον τουρισμό με μερική απασχόληση αυξάνονται κατά 201,3%,όταν στους υπόλοιπους κλάδους αυξάνονται κατά 26,9%. Ο κλάδος του τουρισμού αντιπροσωπεύει το 9,9% της πλήρους και το 17,8% της μερικής απασχόλησης στην Ελλάδα. Με τη χειροτέρευση της κρίσης φέτος η εικόνα άλλαξε δραματικά. Περιοχές, όπως η Κρήτη, με συγκριτικά χαμηλότερα ποσοστά ανεργίας βρέθηκαν μέσα σε χρόνο ρεκόρ στην πρώτη θέση της ανεργίας η οποία εκτινάχθηκε από το 11,4% στο 20,9%. Λόγω της εποχικότητας της εργασίας ένα πολύ μεγάλο ποσοστό ανέργων δεν πήρε την παραμικρή βοήθεια από τα έκτακτα πακέτα στήριξης που έδωσε η κυβέρνηση.

Η Αντίσταση

Η επέλαση των κεφαλαίων στις γειτονιές, είτε συμβαίνει με την «ειρηνική» εγκατάσταση των επιχειρήσεων είτε με την κρατική βία και τις επιθέσεις στις καταλήψεις, είναι επίθεση στη δημοκρατία. Η εργατική τάξη δεν διαμορφώνεται μόνο στο εργοστάσιο ή πίσω από τον γκισέ. Στις γειτονιές, τις καταλήψεις, τις πλατείες που συγκεντρώνεται ο κόσμος μετά τη δουλειά, ντόπιοι και μετανάστες ανταλλάσουν

ιδέες και εμπειρίες, οργανώνουν μορφές αλληλεγγύης, αναλαμβάνουν πρωτοβουλίες, διαμορφώνουν πολιτισμό και παράδοση. Εκεί φύονται στοιχεία που απαρτίζουν τη συμμετοχή των «από τα κάτω» στο πολιτικό γίγνεσθαι. Στους εργατικούς χώρους, τις γειτονιές, τις πλατείες, όπως του Αγ. Παντελεήμονα και της Κυψέλης, της Νίκαιας κ.α. χτίστηκε το αντιφασιστικό κίνημα που έστειλε τους χρυσαγίτες στη φυλακή. Η δημοκρατία δεν στηρίχθηκε και δεν εδραιώθηκε ποτέ με τη συμμετοχή σε αποστεωμένους κοινοβουλευτικούς θεσμούς, ούτε γεννήθηκε μέσα σε κλειστά κλαμπ πλουσίων που συνδιαλέγονται για την απόδοση των μετοχών τους. Τα κοινωνικά κινήματα έχουν συνδέσει άρρηκτα την ύπαρξή τους με το δημόσιο χώρο.

Σε πολλές περιοχές της χώρας στις Σκουριές, τα Άγραφα, την Αττική, την Κέρκυρα, σε πολλές γειτονιές της Αθήνας και άλλων πόλεων αναπτύσσονται κινήματα υπεράσπισης του δημόσιου χώρου από τα αρπακτικά της αγοράς. Σε ορισμένες περιπτώσεις όπως πρόσφατα στην Τήνο και στην Ήπειρο έχουν υπάρξει σημαντικές νίκες αυτών των κινημάτων. Την ίδια στιγμή τμήματα της εργατικής τάξης που δουλεύουν σε εργασίες που σχετίζονται με την αρπαγή του δημόσιου χώρου από τ' αφεντικά εμφανίζονται στο προσκήνιο. Οι ξενοδοχοϋπάλληλοι, οι εργαζόμενοι στον επισιτισμό, οι εργάτες τέχνης, αποτελούν ιδιαίτερα το τελευταίο διάστημα, σημαντικά τμήματα των αντιστάσεων της οργανωμένης εργατικής τάξης. Η άποψη που θέλει τους δύο αυτούς άξονες της αντίστασης να βρίσκονται σε αντιδιαστολή είναι απόλυτα λαθεμένη. Και οι δύο είναι αλληλένδετες μορφές του πλούτου των αντιστάσεων στον καπιταλισμό και τη νεοφιλελεύθερη διαχείρισή του.

Στην αριστερά και στα κοινωνικά κινήματα υπάρχουν θεωρήσεις που αντιλαμβάνονται τις επιθέσεις στο δημόσιο χώρο ως μια εξωτερική διαδικασία, ξεχωριστή από την παραγωγή υπεραξίας μέσω της εκμετάλλευσης στον καπιταλισμό. Η ερμηνεία τους με όρους «πρωταρχικής συσσώρευσης μέσω της υφαρπαγής» έχει περιορισμένα όρια ως ερμηνευτικό εργαλείο, πολύ περισσότερο ως οδηγός δράσης για την αντίσταση. Γράφαμε σε παλιότερο τεύχος του περιοδικού «Σοσιαλισμός από τα κάτω»: *«Ωστόσο, η «υφαρπαγή» δεν μπορεί να υποκαταστήσει την εκμετάλλευση σαν ερμηνεία για την παραγωγή υπεραξίας μέσα στον καπιταλισμό. Η λεηλασία μισθών και του κοινωνικού μισθού είναι εντατικοποίηση της εκμετάλλευσης, η ιδιωτικοποίηση του ασφαλιστικού τομέα και των κρατικών επιχειρήσεων είναι μεταβίβαση από έναν καπιταλιστικό τομέα σε έναν άλλο, καθώς δεν μπορούμε να θεωρούμε τις ΔΕΚΟ ως μη-καπιταλιστικές. Η πηγή της συσσώρευσης, η δύναμη του κεφαλαίου βρίσκεται εκεί όπου παράγεται η υπεραξία. Αν χάσουμε αυτό το κέντρο και περιοριστούμε σε διαδικασίες αναδιανομής της υπεραξίας κινδυνεύουμε να βλέπουμε το δέντρο χωρίς το δάσος».*[7]

Σε πάρα πολλές περιπτώσεις συνδικάτα έχουν στηρίξει τους αγώνες των κινημάτων ισχυροποιώντας τα. Από την άλλη, πολλοί από τους πρωταγωνιστές των κινημάτων είναι μέλη συνδικάτων και μεταφέρουν σε αυτά την εμπειρία και τη ριζοσπαστικοποίηση των αγώνων τους πλουτίζοντας τις θεματικές τους. Δεν είναι όμως μόνο αυτό. Κατά τη διάρκεια της καραντίνας της περασμένης άνοιξης, αυτός που διεκδίκησε και κέρδισε πίσω το δημόσιο χώρο, ως χώρο κοινωνικής διαμαρτυρίας και δικαιωμάτων απέναντι στις απαγορεύσεις της κυβέρνησης, ήταν τα συνδικάτα των υγειονομικών και των εκπαιδευτικών, διεκδικώντας την ενίσχυση του ΕΣΥ και κοντράροντας το νόμο Κεραμέως. Το έκαναν για λογαριασμό όλης της κοινωνίας. Αυτή είναι και η δύναμη της εργατικής τάξης. Να συσπειρώνει το σύνολο των καταπιεσμένων και να διαμορφώνει αιτήματα και πρωτοβουλίες που μπορούν να ξεπεράσουν τους περιορισμούς του τοπικού και τον κατακερματισμό των κινημάτων. Μπορεί πέρα από τις αντιστάσεις να χαράξει συνολικότερη στρατηγική απελευθέρωσης. Ο δημόσιος χώρος για να μπορέσει να είναι ταυτόχρονα και ελεύθερος από τις αρπακτικές διαθέσεις του κεφαλαίου, πρέπει να είναι ελεγχόμενος από τους εργάτες τους φτωχούς των πόλεων και της υπαίθρου. Μόνο τότε θα μπορεί να σχεδιαστεί πραγματικά με άξονα τις ανάγκες της συντριπτικής πλειοψηφίας. Αυτό, όμως, περνάει μέσα από τον έλεγχο των μέσων παραγωγής μέσα από το ποιος ελέγχει δηλαδή τον κινητήριο μοχλό της κοινωνίας. Ο έλεγχος των πλατειών περνάει μέσα από τον έλεγχο των εργοστασίων. Η αντικαπιταλιστική αριστερά έχει να παίξει τεράστιο ρόλο οργανώνοντας και στους δύο άξονες αντίστασης, συμβάλλοντας στη συμπόρευση και στην ενίσχυσή τους. ■

Σημειώσεις

1. Πολύτιμη είναι η εικόνα που περιγράφεται στο «Κρίση χρέους και υφαρπαγή γης» του Κωστή Χατζημιχάλη που ωστόσο χρειάζεται να διαβαστεί κριτικά. Για αναλυτική κριτική του παρουσίαση στο Σοσιαλισμός από τα Κάτω Νο 112
2 Στοιχεία από τον Σύνδεσμο Ελληνικών Τουριστικών Επιχειρήσεων https://sete.gr/el/stratigiki-gia-ton-tourismo/vasika-megethi-tou-ellinikoy-tourismoy/?year=2019
3. Περισσότερα στο ΣαΚ Νο 141 στο άρθρο του Γιώργου Ράγκου «Πράσινη» ανάπτυξη, μαύρη καταστροφή
4. Φ. Έγκελς «Για το ζήτημα της κατοικίας» εκδόσεις Σύγχρονη Εποχή σελ 27-28.
5. Κρις Χάρμαν «Καπιταλισμός ζόμπι» εκδόσεις Μαρξιστικό Βιβλιοπωλείο σελ 166
6. Τα στοιχεία προέρχονται από το ΙΝΣΕΤΕ. Αυτοί οι αριθμοί αφορούν την έμμεση και άμεση απασχόληση στον τουρισμό. Συμπεριλαμβάνονται εκτός από τους εργαζόμενους στα ξενοδοχεία και την εστίαση και εργαζόμενοι στους κύριους προμηθευτές κλάδους του τουρισμού (μεταφορές, διατροφή, στέγαση, εκπαίδευση, περίθαλψη, ψυχαγωγία κλπ)
7. Πάνος Γκαργκάνας «Χαμένοι στο λαβύρινθο της πόλης» Σακ Νο 98 κριτική στο βιβλίο του Ντέιβιντ Χάρβει «Εξεγερμένες πόλεις»

250 χρόνια Μπετόβεν
Ωδή στη χαρά και την ελευθερία

Ο Σωτήρης Κοντογιάννης γράφει για τις επαναστατικές αλλαγές στη Μουσική και στην κοινωνία

Τον Ιούλη του 1789, τη χρονιά που ο εξεγερμένος "όχλος" του Παρισιού γκρέμισε τα τείχη της Βαστίλης και μαζί τους ολόκληρο το "παλαιό καθεστώς" των ευγενών και των επισκόπων, ο Λούντβιχ βαν Μπετόβεν βρισκόταν στο 19ο έτος της ηλικίας του. Μαρτυρίες για το πώς αντέδρασε στα συγκλονιστικά νέα που έφταναν από τη Γαλλία δεν έχουμε. Αυτό που ξέρουμε όμως είναι ότι η Επανάσταση κυριάρχησε μέχρι το θάνατό του και στη ζωή του και το έργο του.

Ο Μπετόβεν -τον Δεκέμβρη κλείνουν 250 χρόνια από τη γέννησή του- είναι ένα από τους σημαντικότερους συνθέτες όλων των εποχών. Το στίγμα του καθόρισε τη μουσική στην Ευρώπη για τουλάχιστον έναν αιώνα. Οι ιστορικοί της τέχνης αποδίδουν συνήθως την συμβολή του αυτή στο μουσικό ταλέντο και τη μεγαλοφυΐα του. Ανεξάρτητα από τον ρόλο που μπορεί να αποδώσει κανείς στην προσωπικότητα, τις κλήσεις και τις ικανότητες[1] το βέβαιο είναι ότι ο Μπετόβεν ήταν πρώτα και κύρια δημιούργημα της εποχής του.

Μεταρρύθμιση από τα πάνω

Ο Μπετόβεν γεννήθηκε τον Δεκέμβρη του 1770 στη Βόννη, την πρωτεύουσα του "Εκλεκτοράτου της Κολωνίας", μιας από τις "επαρχίες" της Αγίας Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας -όπως ονομαζόταν τότε το βασίλειο του Ιωσήφ Β' και της μητέρας του Μαρίας Θηρεσίας. Πρωτεύουσα της Αυτοκρατορίας ήταν η Βιέννη.

Το σύστημα της φεουδαρχίας ήταν, ύστερα από πάνω από δέκα αιώνες κυριαρχίας στην Ευρώπη, σε βαθιά κρίση. Οι "ανώτερες τάξεις" βρίσκονταν παντού αντιμέτωπες με τεράστιες προκλήσεις: τον διαρκή πόλεμο μεταξύ τους, την πίεση από την ανερχόμενη αστική τάξη και τις αλλεπάλληλες εξεγέρσεις των υπηκόων τους. Το 1525 οι φεουδάρχες είχαν καταφέρει να πνίξουν κυριολεκτικά στο αίμα την επανάσταση που είχε πυροδοτήσει η Μεταρρύθμιση του Μαρτίνου Λούθηρου στις γερμανόφωνες επαρχίες της αυτοκρατορίας.[2] Η καταστολή, όμως, όπως ήταν φυσικό, δεν μπορούσε να προσφέρει καμιά διέξοδο στους αγρότες και τους φτωχούς –που οδηγημένοι από την πείνα και την ανελευθερία συνέχισαν να εξεγείρονται σε μικρότερη ή μεγαλύτερη κλίμακα σε κάθε γωνιά της Ευρώπης. Το 1626 ξεσηκώθηκε η Βαυαρία, το 1635 η Σλοβενία, το 1653 η Ελβετία, το 1667 η Ρωσία, το 1707 ξανά η Βαυαρία –για να αναφέρουμε μερικές μόνο από τις εξεγέρσεις αυτές.

Κάτω από το βάρος της πίεσης από την ανερχόμενη αστική τάξη και τον φόβο της εξέγερσης, πολλοί ηγέτες της φεουδαρχικής Ευρώπης άρχισαν να αναζητούν διέξοδο μέσα από μια σειρά από μεταρρυθμίσεις "από τα πάνω". Ο στόχος τους ήταν να εκσυγχρονίσουν την οικονομία και την κοινωνία σε μια πιο καπιταλιστική βάση διατηρώντας, όμως, ταυτόχρονα άθικτο τον κεντρικό πυρήνα της εξουσίας τους -τη μοναρχία και το απολυταρχικό κράτος.[3] Προσπάθησαν να φέρουν τη δυναμική της ελεύθερης αγοράς και της βιομηχανίας χωρίς όμως να παραδώσουν την πολιτική εξουσία στους βιομηχάνους και τους τραπεζίτες. Αυτή η τάση κυριάρχησε λίγο πολύ σε όλα τα παλάτια της Ευρώπης τον 18ο αιώνα. Το "κάστρο" της όμως ήταν η αυλή του Ιωσήφ στη Βιέννη.

Οι μεταρρυθμίσεις που επέβαλλε ο Ιωσήφ ήταν σαρωτικές. Κατάργησε το καθεστώς της δουλοπαροικίας που κρατούσε τους αγρότες προσδεδεμένους στη γη (και στον φεουδάρχη - γαιοκτήμονα). Περιόρισε τη λογοκρισία. Καθιέρωσε την ανεξιθρησκεία και έπαψε τις διώξεις σε βάρος των μη καθολικών. Κατάργησε τα θρησκευτικά δικα-

στήρια, απαγόρευσε τη λειτουργία του διαβόητου Τάγματος των Ιησουιτών και έκλεισε εκατοντάδες μοναστήρια. Ίδρυσε σχολεία και πανεπιστήμια και έκανε τη στοιχειώδη εκπαίδευση υποχρεωτική.

Οι μεγάλοι κερδισμένοι από αυτές τις μεταρρυθμίσεις ήταν οι αστοί. Οι φτωχοί, στην πραγματικότητα, ελάχιστα μόνο ωφελήθηκαν.[4] Οι αγρότες συνέχισαν, παρά την απελευθέρωσή τους από τον τοπικό φεουδάρχη, να πληρώνουν το 40% ως το 50% του εισοδήματος τους σε φόρους. Διακόσιες πενήντα χιλιάδες αγρότες πέθαναν τη δεκαετία του 1770 στη Βοημία[5] από την πείνα ύστερα από μια περίοδο κακών σοδειών. Το 1775 εξεγέρθηκαν. Ο Ιωσήφ έστειλε τον στρατό να τους μακελέψει. Και το ίδιο επαναλήφθηκε δυο χρόνια αργότερα στην Τρανσυλβανία.

Διαφωτισμός

Το 1751 κυκλοφόρησε στη Γαλλία ο πρώτος τόμος της "Εγκυκλοπαίδειας". Το πλήρες της όνομα ήταν "Λεξικό των επιστημών, των καλών τεχνών και των χειροτεχνών". Ο στόχος των δημιουργών της ήταν η καταπολέμηση του σκοταδισμού της εκκλησίας και των Ιησουϊτών (που μονοπωλούσαν την εκπαίδευση στις καθολικές χώρες της κεντρικής Ευρώπης) και η διάδοση των ιδεών του Διαφωτισμού.

Το κεντρικό μοτίβο του Διαφωτισμού ήταν η εφαρμογή των ορθολογικών κανόνων της επιστήμης στα κοινωνικά, πολιτιστικά και πολιτικά ζητήματα. Όπως ήταν αναμενόμενο οι αρχές προσπάθησαν πολλές φορές να σταματήσουν την έκδοση της Εγκυκλοπαίδειας.

Ένας από τους διάσημους συντελεστές της Εγκυκλοπαίδειας ήταν ο Ζαν Ζακ Ρουσό, ο συγγραφέας του "Κοινωνικού Συμβολαίου". *"Ο άνθρωπος γεννήθηκε ελεύθερος μα παντού είναι αλυσοδεμένος"* γράφει στο άνοιγμα του πρώτου κεφαλαίου του βιβλίου.[6] Η ισχύς δεν δημιουργεί δίκαιο, γράφει ο Ρουσό. *"Ας συμφωνήσουμε λοιπόν... ότι δεν είμαστε υποχρεωμένοι να υπακούμε παρ' εκτός στις νόμιμες δυνάμεις μόνο"*.[7]

Η εγκυκλοπαίδεια ήταν ένα μνημειώδες έργο. Παρά τις διώξεις και την καταστολή είχε τεράστια επιτυχία.

Ο Ιωσήφ της Αυστρίας όπως και πολλοί άλλοι Ευρωπαίοι αυτοκράτορες, βασιλιάδες και πρίγκιπες της εποχής -ανάμεσά τους και ο Φρειδερίκος Β' της Πρωσίας και η Μεγάλη Αικατερίνη της Ρωσίας- προσπάθησαν να αξιοποιήσουν αρχικά τις ιδέες του Διαφωτισμού για να δικαιολογήσουν τις μεταρρυθμίσεις τους. Ο Ιωσήφ δεν περιορίστηκε μόνο στην κατάργηση της λογοκρισίας: προσπάθησε να κάνει την Αυτοκρατορία του και την πρωτεύουσα του, τη Βιέννη, το κέντρο της ευρωπαϊκής τέχνης –μιας τέχνης που ήταν βαθιά διαποτισμένη από το πνεύμα του διαφωτισμού. Ο Μότσαρτ, ο Χάιντν, ο Σαλιέρι και πολλοί ακόμα διάσημοι σήμερα καλλιτέχνες της εποχής εκείνης είχαν εγκατασταθεί στη Βιέννη.

Ο "έρωτας" ανάμεσα στον Ιωσήφ και τον διαφωτισμό διακόπηκε βίαια το βράδυ της 14ης Ιούλη του 1789. Ο φόβος της επανάστασης του έγινε έμμονη ιδέα. Πέθανε λίγους μήνες αργότερα χωρίς να προλάβει να ζήσει τον αποκεφαλισμό της Μαρίας Αντουανέτας, της αδελφής του και του Λουδοβίκου ΙΣΤ το 1793.

Μετά τον θάνατο του Ιωσήφ, ο θρόνος της Αγίας Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας πέρασε στα χέρια του αδελφού του, Λεοπόλδου Β' και στη συνέχεια, μετά τον θάνατό του το 1792, στα χέρια του Φραγκίσκου Β' (του γιου του Λεοπόλδου). Στο μεταξύ στη Γαλλία η εξουσία είχε πέσει, μετά την ήττα των Ιακωβίνων, ολοκληρωτικά στα χέρια των πλούσιων τραπεζιτών, εμπόρων, γαιοκτημόνων και βιομηχάνων. Στις 9 Νοεμβρίου του 1799 (18η Μπρυμέρ σύμφωνα με το επαναστατικό ημερολόγιο το οποίο ήταν ακόμα σε ισχύ στη Γαλλία) ο στρατός διέλυσε τη Βουλή και ο αρχηγός του, ο Ναπολέων Βοναπάρτης,, ανακηρύχθηκε "πρώτος ύπατος". Η επαναστατική περίοδος είχε κλείσει οριστικά αλλά το "παλαιό καθεστώς" δεν επρόκειτο να αναστηλωθεί ποτέ –ακόμα και μετά την οριστική ήττα του Ναπολέοντα στο Βατερλό το 1815 και την τυπική παλινόρθωση του Οίκου των Βουρβόνων– στη Γαλλία.

Η κλασσική εποχή

Το κίνημα του Διαφωτισμού έφερε τα πάνω-κάτω σε όλους τους τομείς της πνευματικής ζωής στην Ευρώπη. Στη φιλοσοφία η ανατροπή αυτή εκφράστηκε μέσα από τις ιδέες του Καντ, του Φίχτε, του Σέλινγκ και πάνω απ' όλα του Χέγκελ. Στην ποίηση και τη λογοτεχνία μέσα από τα έργα του Σίλερ και του Γκέτε. Και η μουσική περνάει από την εποχή του μπαρόκ στην κλασσική περίοδο. Ο Γιόχαν Σεμπάστιαν Μπαχ, ο σημαντικότερος Γερμανός συνθέτης της εποχής του μπαρόκ, έγραφε κυρίως θρησκευτικά έργα -λειτουργίες για τα Χριστούγεννα και το Πάσχα, ορατόρια για τα Πάθη του Ιησού (κατά Ματθαίον και κατά Ιωάννη) και εκατοντάδες καντάτες για τις θρησκευτικές τελετές. Τα μη θρησκευτικά του έργα είναι μετρημένα, κυριολεκτικά, στα δάχτυλα. Στον Μότσαρτ, τον Χάιντν και τον Σαλιέρι, αντίθετα, είναι τα θρησκευτικά έργα που είναι μετρημένα στα δάχτυλα.

Το ίδιο το στυλ της μουσικής άλλαξε ραγδαία. Η μπαρόκ μουσική ήταν πολυφωνική –τα διάφορα όργανα της ορχήστρας έπαιζαν διαφορετικές μελωδίες και συχνά σε διαφορετικούς ρυθμούς. Τη συνοχή του έργου εξασφάλιζε συνήθως το Basso Continuo, ένα ή δύο όργανα που έπαιζαν ένα συνεχόμενο, σταθερό, μόνιμο ρεφρέν στο παρασκήνιο. Η μουσική περιστρεφόταν σε "σταθερή τροχιά" γύρω από το Basso Continuo με τον ίδιο τρόπο που οι πλανήτες περιστρέφονταν γύρω από τον ήλιο,[8] οι καρδινάλιοι γύρω από τον πάπα και οι ευγενείς γύρω από τον αυτοκράτορα. Ήταν μια κίνηση αέναη, που δεν θα τελείωνε ποτέ –όπως δεν θα τελείωνε ποτέ και η βασιλεία του θεού στους ουρανούς και η βασιλεία των αντιπροσώπων του (των ευγενών και του κλήρου) πάνω στη δημιουργία

του– τη Γη και την ανθρώπινη κοινωνία. Χάρη στην πολυφωνία και το Basso Continuo η μουσική μπαρόκ δίνει στους ακροατές μια αίσθηση αγαλλίασης και μεγαλοπρέπειας.

Η μουσική της κλασσικής περιόδου αντανακλά την απλότητα του ορθού λόγου. Το πρότυπο είναι η Αρχαία Αθήνα, το λίκνο της Δημοκρατίας.[9] Το Basso Continuo καταργείται σχεδόν ολοκληρωτικά και η πολυφωνία δίνει τη θέση της στην ομοφωνία.[10] Αντί για σταθερή τροχιά έχουμε τώρα διάλογο ανάμεσα στα όργανα και τα μουσικά μέρη, με τον ρυθμό και τη μελωδία να αλλάζουν συχνά με εκρηκτικό τρόπο από τη μια στιγμή στην άλλη.[11]

Ένα από τα κεντρικά χαρακτηριστικά της νέας "κλασσικής περιόδου" είναι η σονάτα. Η σονάτα είναι ένα μουσικό πρότυπο, μια μουσική μορφή. Δεν περιορίζεται μόνο στα έργα που έχουν τον τίτλο "σονάτα" αλλά διαχέεται παντού –την βρίσκουμε στις συμφωνίες, στα κονσέρτα, στις εισαγωγές στις όπερες. Η δομή της σονάτας θυμίζει τη διαλεκτική του Χέγκελ– τη μέθοδο που, σε αντίθεση με την στατική Αριστοτέλεια λογική, προσπαθεί να συλλάβει έναν κόσμο σε κίνηση, έναν κόσμο όπου "τα πάντα ρει", όπως έλεγε ο Ηράκλειτος. Η σονάτα έχει τρία μέρη. Στο πρώτο παρουσιάζονται οι "πρωταγωνιστές" - μελωδίες που ακούγονται σαν να βρίσκονται σε κόντρα, σε αντίθεση, μεταξύ τους. Στο δεύτερο μέρος οι μελωδίες αυτές αναπτύσσονται, λίγο πολύ ελεύθερα, σαν να συνομιλούν και να παλεύουν μεταξύ τους. Στο τρίτο μέρος έρχεται η επανένωση, η διαλεκτική τους "σύνθεση" θα λέγαμε, σε ένα νέο όμως επίπεδο.[12] Η μεγαλοπρέπεια δίνει τη θέση της στο συναίσθημα (το άτομο και η προσωπικότητα ήταν ένα από τα βασικά στοιχεία του διαφωτισμού) και η σταθερότητα στην εναλλαγή.[13]

Ο ομοφωνία και η σονάτα υπάρχουν ήδη στα έργα του Μότσαρτ και του Χάιντν (που υπήρξε και δάσκαλος του Μπετόβεν). Αλλά φτάνουν στο απόγειό τους στην περίοδο του "ώριμου" Μπετόβεν.

Πίνακας του Ντελακρουά για τη Γαλλική Επανάσταση

Στη Βιέννη

Το 1792 ο Μπετόβεν εγκαταστάθηκε στη Βιέννη. Ο Ιωσήφ είχε πεθάνει, η Αυστρία και η Πρωσία ετοιμάζονταν να επιτεθούν στη Γαλλία για να αναστυλώσουν τη μοναρχία και η λογοκρισία βρισκόταν στο απόγειό της. Αλλά η Βιέννη εξακολουθούσε να είναι η "πρωτεύουσα" της μουσικής της Ευρώπης.

Ο Μπετόβεν έγινε γρήγορα διάσημος -στην αρχή σαν εκτελεστής και στη συνέχεια σαν συνθέτης. Ο Μότσαρτ είχε πεθάνει και πολλοί πίστευαν ότι είχαν βρει, στο πρόσωπό του, τον αντικαταστάτη του. Στα πρώτα του έργα (την πρώτη περίοδο σύμφωνα με τους μουσικολόγους) ήταν επηρεασμένα από τον Μότσαρτ –ανάλαφρα έργα με χαρούμενες μελωδίες που γίνονταν εύκολα αποδεκτά από το κοινό. Αλλά αυτό άλλαξε ραγδαία. Το σημείο καμπής ήταν η Τρίτη Συμφωνία που έγραψε την περίοδο 1802-1804. Οι σχέσεις ανάμεσα στη Γαλλία και την Αγία Ρωμαϊκή Αυτοκρατορία (την Αυστρία) ήταν ανοιχτά εχθρικές –η Αυστρία και η Πρωσία προετοιμάζονταν ήδη για τον πόλεμο που επρόκειτο να κηρύξουν το 1805 στη Γαλλία.[14] Σε ποιόν αφιέρωσε ο Μπετόβεν την τρίτη συμφωνία; Στον Ναπολέοντα Βοναπάρτη (το 1804 έσβησε βίαια τον τίτλο "Μποναπάρτε" και την ονόμασε "Ηρωική" οργισμένος από την απόφαση του Ναπολέοντα να αυτοανακηρυχθεί "αυτοκράτορας της Γαλλίας").[15]

Ο Μπετόβεν δεν έκρυψε ποτέ την αφοσίωσή του στα ιδανικά του Διαφωτισμού. Ούτε την απέχθεια του για τους ευγενείς και τους αυτοκράτορες και τις αυλές τους. Το 1812 ο Μπετόβεν συναντήθηκε με τον Γκέτε (για τον οποίο έτρεφε μεγάλο θαυμασμό) σε ένα θέρετρο στο Τέπλιτς της Βοημίας. Την ώρα που περπατούσαν μαζί ο Γκέτε αναγνώρισε ξαφνικά την αυτοκράτειρα Μαρία Λουδοβίκα (την τρίτη σύζυγο του Φραγκίσκου) που περπατούσε δίπλα τους. Αμέσως έτρεξε να υποκλιθεί μπροστά της, τραβώντας μαζί της και τον Μπετόβεν. Ο Μπετόβεν όμως αρνήθηκε να υποκλιθεί ή ακόμα και να βγάλει το καπέλο του. Ίσα-ίσα έσπρωξε, με μια χειρονομία καθαρής υποτίμησης, το καπέλο του πιο βαθιά και απομακρύνθηκε. Τη σκηνή "απαθανάτισε" (δεν υπήρχαν τότε φωτογραφίες) πολλά χρόνια αργότερα ο ζωγράφος Καρλ Ρόλινγκ. Οι σχέσεις ανάμεσα στον Μπετόβεν και τον Γκέτε διαταράχθηκαν ύστερα από το επεισόδιο του Τέπλιτς για πάντα.

Ο Μπετόβεν έγραψε μια μόνο όπερα –τον Φιντέλιο. Η ηρωΐδα του, η Λεονόρε, μεταμφιέζεται σε άντρα (Φιντέλιο) και καταφέρνει με την επιμονή και τη γενναιότητα της να σώσει τη ζωή και να απελευθερώσει τον αγαπημένο της,

τον Φλορεστάν που έχει φυλακιστεί παράνομα από τον Ντον Πιζάρο. Γενναίες γυναίκες που σώζουν τους αγαπημένους τους υπήρχαν και σε παλαιότερες όπερες -η Μπραντaμάντε είχε σώσει τον Ρουτζιέρο στην Αλτσίνα του Χέντελ. Αλλά η Αλτσίνα ήταν μάγισσα και η Μπραντaμάντε είχε καταφέρει να λύσει τα μάγια που τύφλωναν τον Ρουτζιέρο με τη βοήθεια ενός άντρα, του Μελίσο, του παλιού του δασκάλου. Η Λεονόρε απελευθερώνει τον Φλορεστάν μόνη της. Στην πορεία ανοίγει τις πόρτες των κελιών και οι φυλακισμένοι βλέπουν για πρώτη φορά ύστερα από μήνες ή χρόνια το φως της μέρας. *"Ω χαρά, ελεύθερο αέρα να αναπνέουμε"*, τραγουδάει ο χορός των φυλακισμένων. *"Εδώ μόνο υπάρχει ζωή, η φυλακή είναι κόλαση"*.

Ο Μπετόβεν συνέθεσε μουσική για το μπαλέτο "Τα πλάσματα του Προμηθέα" του Σαλβατόρε Βιγκάνο. Ο Προμηθέας, που οι θεοί έχουν τιμωρήσει γιατί τόλμησε να τους κλέψει τη φωτιά για να την δώσει στους ανθρώπους, καλεί τώρα τις νύμφες να διδάξουν στους ανθρώπους μουσική, χορό και θέατρο -μια ανοιχτή αλληγορία για τις "επιστήμες, τις τέχνες και τις χειροτεχνίες" που ήθελε να διδάξει η Εγκυκλοπαίδεια του Ντιντερό και του Ρουσό στην κοινωνία.

Το 1809 ο Μπετόβεν (που ήταν στο μεταξύ σχεδόν ολοκληρωτικά κουφός) έγραψε συνοδευτική μουσική για το έργο του Γκέτε "Έγκμοντ". Ο Κόμης Έγκμοντ ήταν ιστορικό πρόσωπο –ήταν ένας διάσημος Ολλανδός πολεμιστής του 16ου αιώνα ο οποίος προτίμησε να συλληφθεί και να εκτελεστεί από τους Ισπανούς από το να εγκαταλείψει τη μάχη για την ελευθερία. Ο Έγκμοντ αψηφεί και τις εκκλήσεις της Κλέρχεν, την αγαπημένης του, που τον παρακαλεί να σώσει τη ζωή του. Η Κλέρχεν αυτοκτονεί αφού τραγουδάει πρώτα έναν "ύμνο" στην "ουράνια χαρά και τον πόνο του θανάτου" - έναν ύμνο αφιερωμένο στις θυσίες του αγώνα για την ελευθερία.

Ωδή στη χαρά

Η μουσική του Μπετόβεν, μετά την πρώτη του "μοτσαρτική" περίοδο δεν είναι εύκολη. Οι ακροατές δεν έφευγαν από τις συναυλίες του σιγοτραγουδώντας το ρεφρέν -όπως έκαναν μετά την παρακολούθηση πχ της Μικρής Νυχτερινής Μουσικής του Μότσαρτ. Ήταν και είναι μουσική που έχει σαν στόχο να προκαλέσει, να βάλει σε σκέψεις, να ενοχλήσει και όχι απλά να διασκεδάσει.

Ο Μπετόβεν πέθανε το 1827 αφήνοντας πίσω του ένα τεράστιο έργο: 9 συμφωνίες, 5 κοντσέρτα για πιάνο και ορχήστρα, ένα κοντσέρτο για βιολί και ορχήστρα (και μια μεταγραφή του για πιάνο), δέκα σονάτες για βιολί, τριάντα δυο σονάτες για πιάνο και πολλά ακόμα έργα για διάφορα όργανα και σύνολα. Μετά τον Μπετόβεν κανένας δεν μπορούσε να γυρίσει πια πίσω στη "γλυκιά" εποχή του Μότσαρτ και του Χάιντν. Οι καιροί, άλλωστε, είχαν αλλάξει. Ο καπιταλισμός, παρόλο που δεν είχε επικρατήσει παρά μόνο σε ένα μικρό κομμάτι του πλανήτη (και της Ευρώπης) είχε αρχίσει πια να εδραιώνεται. Τα επαναστατικά του χαρακτηριστικά βούλιαζαν όλο και περισσότερο στο παρελθόν και το παρόν θύμιζε ολοένα και περισσότερο τον κόσμο που θα ερχόταν –αυτό το φριχτό σύστημα της εξαθλίωσης, της κρίσης, της καταστολής και της πολεμοκαπηλείας που γνωρίζουμε σήμερα.

Η εξέλιξη της μουσικής δεν σταμάτησε φυσικά με τον Μπετόβεν. Και οι μεγάλες ιστορικές στιγμές συνέχισαν μέσα στα χρόνια που ακολούθησαν να παράγουν αριστουργήματα. Ο Βάγκνερ αποτύπωσε την εμπειρία του από την επανάσταση του 1848 (στην οποία συμμετείχε ενεργά) στα έργα του. Ο Μπιζέ έγραψε την Κάρμεν, μια όπερα με ηρωίδα μια φτωχή τσιγγάνα, το 1875, λίγο μετά την Κομμούνα του Παρισιού.

Το τελευταίο έργο που έγραψε ο Μπετόβεν ήταν η Ενάτη Συμφωνία –μια ασυνήθιστη συμφωνία που περιλαμβάνει και ένα τέταρτο, χορωδιακό μέρος που στηρίζεται στην Ωδή της Χαράς, ένα ποίημα που είχε γράψει ο Σίλερ το 1875. "Όλοι οι άνθρωποι γίνονται αδέλφια, όπου η απαλή σου φτερούγα πετάει".[16]

Η Ευρωπαϊκή Ένωση έκανε την Ωδή στη Χαρά ύμνο της. Αλλά ο Σίλερ και ο Μπετόβεν δεν τους ανήκουν. Ανήκουν σε εμάς, στους απλούς ανθρώπους, στους εργάτες, τους φτωχούς που όπως ο Έγκμοντ παλεύουν για την ελευθερία. ■

Σημειώσεις

1. Οι βιογραφίες του Μπετόβεν, όπως και όλων των "μεγάλων ανδρών" είναι γεμάτες από αντιδραστικές ερμηνείες που αποδίδουν την επιτυχία σε βιολογικά, σε τελευταία ανάλυση, χαρακτηριστικά όπως το "έμφυτο ταλέντο" ή η "ιδιαίτερη ευφυία". Η ταξική καταγωγή, οι σχέσεις με την εξουσία, ο πλούτος και η τύχη παραγνωρίζονται συστηματικά. Ο Μπετόβεν, βέβαια, δεν προερχόταν από προνομιούχα οικογένεια. Ο πατέρας του ήταν τενόρος (μουσικός) στην αυλή του Εκλέκτορα της Κολωνίας και η μητέρα του ήταν κόρη του αρχιμάγειρα του επισκόπου του Τριρ (της μετέπειτα γενέτειρας του Καρλ Μαρξ)
2. Ο "Πόλεμος των Χωρικών", όπως έμεινε στην ιστορία, ήταν, μέχρι το ξέσπασμα της Μεγάλης Γαλλικής Επανάστασης το 1789, η σημαντικότερη μαζική εξέγερση στην περίοδο της φεουδαρχίας. Ο Φρίντριχ Ένγκελς έγραψε το 1850, στον απόηχο του επαναστατικού κινήματος του 1848 το κλασσικό (πλέον) βιβλίο "Ο πόλεμος των χωρικών στη Γερμανία". Κυκλοφορεί στα ελληνικά από την Σύγχρονη Εποχή.
3. Το συγκεντρωτικό κράτος της ύστερης φεουδαρχίας.
4. Στην ουσία οι περισσότερες από τις μεταρρυθμίσεις του Ιωσήφ συνάντησαν τεράστιες αντιδράσεις και έμειναν στα χαρτιά.
5. https://www.zum.de/whkmla/military/18cen/bohemia1775.html. Η Βοημία βρίσκεται σήμερα στην Τσεχία.
6. Ζαν Ζακ Ρουσσό, Το Κοινωνικό Συμβόλαιο, Εκδόσεις Δαρέμα (1963), σελ 44.
7. Στο ίδιο, σελ 48.
8. Η εκκλησία είχε πλέον αναγκαστεί να αποδεχτεί ότι το κέντρο του σύμπαντος δεν ήταν η Γη.
9. Η Δημοκρατία περιοριζόταν βέβαια στους πολίτες. Οι κοινωνίες και τα καθεστώτα της Αρχαίας Ελλάδας στηρίζονταν στην εκμετάλλευση χιλιάδων δούλων που δούλευαν κάτω από άθλιες συνθήκες στα χωράφια, τα ορυχεία, τα δημόσια έργα κλπ.
10. Που δεν αποτελεί απλά επιστροφή στη μονοφωνία της προ Μπαρόκ εποχής
11. Η μουσική της εποχής επηρεάστηκε και από το καλλιτεχνικό ρεύμα Sturm und Drang, μια "αριστερή" κριτική σε αυτό που θεωρούσαν "μηχανιστικό ορθολογισμό" του κλασσικού διαφωτισμού.
12. Exposition, Durchführung και Reprise στα Γερμανικά
13. Ευχαριστίες στον Απόστολο Κυρίτση για τον μουσικό μου "διαφωτισμό".
14. Ο πόλεμος αποδείχτηκε καταστροφικός για την Αυστρία. Τον Δεκέμβρη του 1805 τα στρατεύματα του Φραγκίσκου και των συμμάχων του ηττήθηκαν κατά κράτος στην ιστορική μάχη του Άουστερλιτς. Το 1806 η Αγία Ρωμαϊκή Αυτοκρατορία έπαψε να υπάρχει και ο Φραγκίσκος ο Β' αυτό-μετονομάστηκε Φραγκίσκος Α' της Αυστρίας.
15. Το χειρόγραφό του σώζεται μέχρι σήμερα. Η μανία του να σβήσει το όνομα του "προδότη" των ιδανικών του Διαφωτισμού έχει αφήσει σχεδόν μια τρύπα στο χαρτί.
16. Δική μου πολύ ελεύθερη μετάφραση. "Alle Menschen werden Brüder, wo dein sanfter Flügel weilt" στο πρωτότυπο.

Βιβλιοκριτική

Αιγαίο και Ανατολική Μεσόγειος, 50+1 όψεις των ελληνοτουρκικών διενέξεων

Αλέξης Ηρακλείδης

200 σελίδες, 14 €

Εκδόσεις Θεμέλιο

Κυκλοφορεί από τις εκδόσεις Θεμέλιο το βιβλίο του Αλέξη Ηρακλείδη "Αιγαίο και Ανατολική Μεσόγειος, 50+1 όψεις των ελληνοτουρκικών διενέξεων". Σε μια περίοδο που οι πολεμοκάπηλες φωνές για πιθανή πολεμική εμπλοκή ακούγονται όλο και πιο δυνατά από την κυβέρνηση και την άρχουσα τάξη, ο Αλέξης Ηρακλείδης, ομότιμος καθηγητής Διεθνών σχέσεων στο Πάντειο Πανεπιστήμιο γράφει αυτό το βιβλίο για να επιχειρηματολογήσει ότι μπορεί να υπάρξει ειρηνική επίλυση των ελληνοτουρκικών διαφορών τόσο στο Αιγαίο όσο και στην Ανατολική Μεσόγειο.

Το βιβλίο του Αλέξη Ηρακλείδη είνα χωρισμένο σε δύο μέρη. Το πρώτο μεγαλύτερο μέρος του αναφέρεται στις διενέξεις στο Αιγαίο και το δέυτερο μέρος στις διενέξεις στην Ανατολική Μεσόγειο. Είναι γραμμένο με τη μορφή ερωτήσεων και απαντήσεων και είναι πραγματικά ένα ευανάγνωστο βιβλίο. Έχει ενδιαφέρον ότι ο Ηρακλείδης απορρίπτει το μύθο που πλασάρει η ελληνική άρχουσα τάξη ότι η πηγή των προβλημάτων είναι η "τουρκική επιθετικότητα" που παραβιάζει το διεθνές δίκαιο και ότι η Ελλάδα είναι αμυνόμενη.

Γράφει χαρακτηριστικά *«Η Τουρκία είναι πεπεισμένη ότι η Ελλάδα εκλαμβάνει το Αιγαίο ως "ελληνική λίμνη" σαν να μην υπάρχει άλλη παράκτια χώρα στη θάλασσα αυτή και μάλιστα με ακτογραμμή στο Αιγαίο σχεδόν 3.000 χιλιομέτρων. Από τη δεκαετία του 1960 "η παράνομη στρατιωτικοποίηση" των νησιών του Ανατολικού Αιγαίου και οι άδειες που η Ελλάδα έδινε αφειδώς σε ξένες εταιρίες για έρευνα για πετρέλαιο στην υφαλοκρηπίδα του Αιγαίου, σε περιοχές που δεν έχουν οριοθετηθεί καθώς και η πρόθεση για επέκταση των χωρικών υδάτων στα 12 μίλια καθιστά την Ελλάδα διεκδικητική στο Αιγαίο και αναθεωρητική των θαλάσσιων συνόρων και του status quo σε μια περιοχή στην οποία διακυβεύονται ζωτικής σημασίας τουρκικά εθνικά συμφέροντα»*. Και παρακάτω *«Πρώτον με επέκταση στα 10 ή 12 μίλια κλείνει η ανοιχτή θάλασσα στο Αιγαίο, γεγονός που πλήττει όχι μόνο την Τουρκία αλλά και πολλές άλλες χώρες...τυχόν επέκταση θα μετέτρεπε την Ελλάδα σε ενα είδος "αστυνόμου" στο Αιγαίο»*.

Στο δεύτερο μέρος του βιβλίου που αναφέρεται στις διενέ-

ξεις στην Ανατολική Μεσόγειο ο Αλέξης Ηρακλείδης αναφερόμενος στην κατασκευή του αγωγού EastMed διατυπώνει τις επιφυλάξεις του τόσο από "τη διόλου αμελητέα περιβαλλοντική διάσταση" όσο και από το ότι η δημιουργία του EastMed όχι μόνο δεν συμβάλλει στην επίλυση του Κυπριακού ή στην ειρήνη και στη σταθερότητα στην Ανατολική Μεσόγειο και στο Αιγαίο, που κανονικά θα έπρεπε να είναι τα "κύρια τελικά ζητούμενα από πλευράς Λευκωσίας και Αθήνας", σύμφωνα με το συγγραφέα, αλλά συμβαίνει το αντίθετο. *«Οι Τουρκοκύπριοι θεωρούν ότι αδικούνται και αποκλείονται κατάφορα με το εγχείρημα αυτό. Όσο για την Τουρκία ότι αγνοείται και περικυκλώνεται με σημείο αναφοράς τον EastMed κι ότι έχει να αντιμετωπίσει ένα*

"σιδηρούν παραπέτασμα" από την Ελλάδα, την Κύπρο, το Ισραήλ και την Αίγυπτο, με μερική αμερικανική υποστήριξη, που στόχο έχει να την αποκλείσει από τις περιφερειακές εξελίξεις».

Ο Ηρακλείδης υποστηρίζει ότι υπάρχουν προφανείς και λογικές λύσεις οι οποίες δεν χρειάζονται καν υπέρμετρες θυσίες και συμβιβασμούς για καμία από τις δύο χώρες. «Η συνολική λύση να είναι αμοιβαία συμφέρουσα, θετικού αθροίσματος ή έστω ένα ισομερές μοίρασμα των μεταξύ τους διαφορών στα θέματα του Αιγαίου». Στο πώς μπορεί να βρεθεί λύση ο συγγραφέας προτείνει σενάρια όπως την προσφυγή στο διεθνές δικαστήριο της Χάγης ως τις διμερείς διαπραγματεύσεις. Και διατυπώνει την άποψη ότι για να υπάρξει λύση πρέπει να κατανοήσουν *«οι Έλληνες και οι Τούρκοι πόσο ειλικρινείς και αμοιβαίες είναι οι φοβίες και των δύο πλευρών και η εκατέρωθεν αίσθηση απειλής, και ότι το κόστος και οι θυσίες από την αντιπαλότητα δεν έχουν πλέον κανένα όφελος, τότε θα ανοίξει η αυλαία για την τελική προσέγγιση...Τελική επιδίωξη είναι η εδραίωση ενός Αιγαίου και μιας Ανατολικής Μεσογείου όπου θα επικρατεί ο αμοιβαίος σεβασμός των θαλάσσιων συνόρων και οι δύο αυτές θάλασσες της Μεσογείου θα συμβάλουν στην ειρήνη και την ασφάλεια, τη σταθερότητα και τη συνεργασία μεταξύ Ελλάδας και Τουρκίας, και επανενωμένης Κύπρου και Τουρκίας».*

Είναι πραγματικά καλοδεχούμενες οι απόψεις μέσα στην Αριστερά που υποστηρίζουν ότι χρειάζεται να βρεθεί φιλειρηνική λύση, ότι η ελληνική άρχουσα τάξη δεν είναι διαρκώς αμυνόμενη όπως υποστηρίζει η προπαγάνδα των από πάνω. Χρειάζονται όμως δύο παρατηρήσεις. Η πρώτη είναι η εικόνα της εξέλιξης του καπιταλισμού στην Ελλάδα και την Τουρκία και οι αλλαγές στον ιμπεριαλισμό που έχουν διαμορφώσει το πλαίσιο της ελληνοτουρκικής διαμάχης. Πατώντας πάνω στην ανάλυση του Λένιν για τον Ιμπεριαλισμό που εξακολουθεί να είναι επίκαιρη ο ελληνοτουρκικός ανταγωνισμός είναι αντιδραστικός και από τις δυο πλευρές, είναι μια διαμάχη ανάμεσα σε δυο αστικές τάξεις που τροφοδοτεί και τροφοδοτείται από τους ευρύτερους ιμπεριαλιστικούς ανταγωνισμούς και την αποσταθεροποίηση σε όλη την περιοχή. Ο ελληνικός και ο τούρκικος καπιταλισμός βρίσκονταν και βρίσκονται σε ανταγωνισμό για την κατάκτηση της θέσης του κυρίαρχου υποϊμπεριαλισμού στην περιοχή. Αυτή η έννοια δεν καλύπτει μόνο τον ρόλο του τοπικού χωροφύλακα που εξυπηρετεί τις στρατηγικές ανάγκες του ιμπεριαλισμού. Συνδυάζεται και με τον ρόλο της αναδυόμενης οικονομικής δύναμης που μετατρέπεται σε 'κεφαλοχώρι' της περιοχής. Δεν μπορούμε να έχουμε καμία εμπιστοσύνη στις άρχουσες τάξεις ότι θα κάνουν πίσω από τα συμφέροντά τους κι ότι θα διασφαλίσουν την ειρήνη στην περιοχή.

Η δεύτερη παρατήρηση είναι ότι υπάρχει η δύναμη που μπορεί να δώσει την απάντηση στην απειλή του πολέμου, κι αυτή η δύναμη δεν είναι ούτε το διεθνές δικαστήριο της Χάγης, ούτε η ελπίδα οτι οι άρχουσες τάξεις θα αποφασίσουν να συμβιβαστούν. Η λύση μπορεί να έρθει μόνο από τα κάτω, από τη δράση του εργατικού κινήματος σε Ελλάδα, Κύπρο και Τουρκία. Έχουμε τέτοια παραδείγματα διεθνιστικής αλληλεγγύης μεταξύ των εργατών στην Ελλάδα και την Τουρκία. Το καλοκαίρι του 1999 η Αθήνα και το Ισμίτ χτυπήθηκαν από φονικούς σεισμούς. Τρία μόλις χρόνια πριν, οι δύο άρχουσες τάξεις είχαν φτάσει στα πρόθυρα του πολέμου στα Ιμια. Κι όμως, αυτό που επικράτησε το 1999 ήταν η ανθρωπιά και η αλληλεγγύη. Και βέβαια αν πάμε πιο πίσω δεν πρέπει να ξεχνάμε ότι το καλοκαίρι του 1974, εργάτες και νεολαία προτίμησαν να ρίξουν τη χούντα παρά να την αφήσουν να τους οδηγήσει στο σφαγείο του πολέμου με την Τουρκία.

Το εργατικό κίνημα και η Αριστερά έχουν μια ολόκληρη ιστορία αγώνων όχι μόνο στην Ελλάδα, αλλά και στην Τουρκία και στην Κύπρο. Και είναι η δύναμη που μπορεί να βάλει φρένο στις πολεμοκάπηλες κραυγές και στην απειλή του πολέμου.

Λίλιαν Μπουρίτη